

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

› bir provokasyon çizgisi: **PDA**

› CHP ve "CEPHE"

› portekiz

› sosyalizmin 30 yılı

TÜSTAV

cilt 3 / sayı 15
1975 mart

İÇİNDEKİLER

23 Ocak 1975'ten 21 Şubat 1975'e	3
Eczacıların boykotu ve ilaç tekelleri	4
Emperyalizm ve yerli ortaklarının Kıbrıs'taki açmazı/A. Alpınar	6
Faşist gizli örgütler ve Kerim Yaman	11
Portekiz'de devrim ve karşı devrim / Mehmet Güven	15
Ege'de petrol araştırmaları ve şovenizm	23
Faşizmin bozgunları ve aşırı sağ tehlikesi / Alexandre Galkine	25
DİSK bir dönemdedir / Engin Dikmenoğlu	36
Faşizm provaları üniversite sınırlarını aşıyor	41
CHP ve CEPHE / İLKE	43
Amerikan emperyalizminin Türkiye egemen sınıflarını silâhlandırmayı durdurması / Hikmet Arıcan	53
Ecevit'in CHP Küçük Kurultay konuşmasından bir bölüm/İLKE	63
PORTEKİZ DOSYASI :	
Güçlükleri Yeneceğiz / Francisco da Costa Gomes	67
(Portekiz Cumhurbaşkanı)	
Büyük bir ittifak / Silâhlı Kuvvetler Hareketi Koordinasyon Komisyonu	71
Parti olağanüstü kongresine rapor / Alvaro Cunhal	74
(Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri)	
Dünya Sosyalizmi 30 yaşında	87
PDA çizgisinin eleştirisi / İLKE	97

23 Ocak 1975'ten
21 Şubat 1975'e

23 Ocak 1975

● Bülent Ecevit ve 185 CHP'li parlamenter tarafından verilen erken seçim önergesi Millet Meclisi Anayasa Komisyonu'nda ele alındı ve AP'lilerin önerisi ile görüşülmesi Mart 1975'e ertelendi. Erteleme önergesinin oylamasında 11 CHP'li red oyu verdi. İki DP'li'den biri çekimser, diğeri red oyu kullandı. AP, CGP ve MSP'li üyeler erteleme yönünde oy verdiler. Oylama 12-12 sonuçlandı. Komisyon başkanı MSP'li Suudi Reşat Saruhan, kabul yönünde oyku llandığından, önerge 13-12 kabul edilmiş oldu.

● Vatan Mimarlık ve Mühendislik Akademisi öğrencisi Kerim Yaman Faşist saldırganlar tarafından tabancayla vurularak öldürüldü. Vatan Mimarlık ve Mühendislik Akademisinden bir grup öğrenciyi, okul civarındaki bir sokakta pusuya düşüren faşistlerin silâhli saldırısında Erol Erdoğan ve Erdiñç Demirpolat çok ağır yaralandılar. Saldıran komando grubu bütün gün boyunca, Çapa Tıp Fakültesinde ve Trabzon Yurdu civarında da saldırılarını sürdürdü. Bu olaylar sırasında üç kişi yaralandı.

● Tekel Bakanı Baran Tuncer, büyük tütün ve sigara tekellerinin, Türkiye'de Virginia tipi tütün ve sigara kullanma alışkanlığı yaratmak amacıyla, çok düşük kârlara razı olup, kaçak yabancı sigara satışını yürüttüklerini ve örgütlediklerini söyledi.

● İstanbul'da 10 Ocak günü Aydınlık Dergisine polis tarafından yapılan baskında gözaltına alınıp Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanan 16 yaşındaki ortaokul öğrencisi Celâl Kaçmaz, poliste gördüğü işkenceden dolayı akli dengesini

yitirdiği için Bakırköy Akıl Hastanesine kaldırıldı.

● Özel sektör tarafından, faiz oranları yüzde 18'e yükseltilen tahvillerin satışları hızlandı. 12 Aralık 1974'den bu yana 185 milyon liralık tahvil satıldı. Buna karşılık hisse senedi satışlarında ve değerlerinde önemli düşmeler kaydedildi. Kıbrıs Barış Harekâtı tahvilleri de yüzde 11 faiz verdiğinden, ancak yarısı satılabildi.

● İstanbul Eczacılar Odası ilaç fiyatlarında eczacı kârları arttırılmadığı takdirde «süresiz boykot» kararı aldı.

ECZACILARIN BOYKOTU VE İLÂÇ TEKELLERİ

Eczacıların, kâr oranlarında yapılan indirimi protesto amacıyla direnme girişimleri oldukça eskiye dayanıyor. Daha 1974 sonlarında İstanbul'da Türk Eczacılar Birliği tarafından yapılan açıklamalarda kâr oranlarının düşürülmesi kınanmış ve eczacıların «işyerlerini kapatmak» zorunda kalacakları bildirilmişti.

Daha sonra Ocak 1975 ortalarında Ankara'da Sağlık Bakanlığı önünde bir açık hava toplantısı yapılmış, kararlaşdırılmış, ancak Ankara Sıkıyönetim komutanlığı tarafından bu eylem yasaklanmıştır. Daha önce yaptıkları bir günlük boykot sırasında kamuoyunun da karşılığında yer aldığını gören eczacılar, buna rağmen «süresiz boykot» kararı almakta direnmişlerdir. 23 Ocak günü İstanbul'da yapılan ve Marmara bölgesinden de gelenlerle dört yüze yakın eczacının katıldığı bir toplantıda, daha önce oluşturulmuş olan «Eczacılar Direniş ve Eylem Ko-

ordinasyon Komitesi», süresiz boykot için «yetki» istemiştir. Tartışmalı geçen toplantıda istenen yetki verilmiş ve Direniş Komitesi günü ve saati belli olmayan bir genel boykot kararı almıştır.

Bu günlerde tartışma daha çok Eczacılar ile Sağlık Bakanlığı arasında geçmiş ve taraflardan biri olmasına rağmen ilâç üreticilerinin (tekel lerin) tartışma dışında kaldıkları gözlenmiştir.

Ancak Eczacıbaşı, Deva, gibi yerli, Roche, Prizer, Hoechst gibi yerli-yabancı, Abbot Wyeth gibi yabancı ilâç tekellerinin güdümündeki ilâç sanayicileri, kâr oranları yüzde 25'den yüzde 20'ye indirilmiş ilâçları satmamakta direnen eczane ve ilâç depolarına karşı bir başka tür boykot uygulamasına girişmişlerdir. Kâr oranları düşürülmüş ilâçları satmamakta direnen eczane ve depolara kâr oranları değişmemiş müstahzarları da vermeyen ilâç Sanayicileri, gene de ka-

muoyu önünde teşhir edilmeden kalmayı başarabilmişlerdir.

Daha sonraları eczacılar süresiz genel boykot'u tasarıdan uygulamaya sokmak üzere karar vermişlerdir. Ancak Ankara, İstanbul, İzmir ve İçel Sıkıyönetim komutanlıkları boykotu yasaklamışlardır. Güneydoğu Anadolu'da yasağa rağmen boykot yapmak isteyen bazı eczacılar gözaltına alınmış ve direniş kırılmıştır. Bu arada, Ankara'daki Türk Eczacılar Birliği Genel Merkezi ile İstanbul ve Güneydoğu bölgelerindeki alt kuruluşlar arasında da görüş ayrılığı patlak vermiştir.

Ankara'daki Merkez Sağlık Bakanlığı ile anlaşarak sorunun çözülmesi eğilimini seçerken, İstanbul ve Güneydoğu bölgelerindeki eczacı örgütleri boykotda ısrar etmişlerdir. Sıkıyönetim boykotları yasaklaması üzerine bu tartışma ve görüş ayrılığı güncelliğini kaybetmiştir. An-

cak «ilaç sorununa» yaklaşım açısından görüş ayrılığı sona ermemiş tam tersine keskinleşmiştir.

İlaç sorunun temelinde tekelci ilaç şirketlerinin maksimum kâr eğilimi yatmaktadır. Dünya petrol fiyatlarının daki olağanüstü artış, pek çoğunun temel maddesi petrol ürünlerinden elde edilen ilaç fiyatlarına da yansımış ve tekeller ilaç fiyatlarının artırılmasını dayatmaya başlamışlardır. Ecevit hükümeti zamanında başlayan tartışmalar, İrmak hükümeti zamanında da sürmüş ve bu arada bakanlık «pazarlık» yoluyla hammedesi petrole dayalı ilaçların fiyatlarında yer yer «astronomik» artışlar yapılmasını kabul etmiştir. Buna karşılık ilaç şirketlerinin, ilaç depolarının ve eczanelerin kâr oranlarında bazı düşürmeler yaparak, Sağlık Bakanlığı, ilaç zamlarının halka yansıyan yanını kendince ve aslında çok gülünç ölçülerde hafifletmek istemiştir.

Böylece kâr oranlarında yüzde yirmi oranında indirim yapılması kararlaştırılmıştır. 3.500 Çeşit ilacın satıldığı Türkiye'de 1500 ilaç üzerinde yukarıda değinilen fiyat artırımı yapılmış, 2.000 kalem ilaç ise eski fiyat

lardan satılmaya devam etmiştir.

Direnişin yönetimi ne olur sa olsun, eczane sahiplerinin başlangıçta salt kârların düşürülmesini protesto etme eğilimlerinin giderek yerine ilaç tekellerinin sömürüsüne ve «tekelci güçlerinin artmasına» karşı çıkışa bırakması ne derece olumlu bir gelişme olarak değerlendirilirse değerlendirilsin sorun ilaç sanayinde elkonan artı değerlerin bölüşüm kavgasından ibarettir. Ve elbette finans kapital egemenliğinde bir ekonomik sistemde pastanın büyük bölümünü tekeller alacaklardır. Tekelcilerin hegemonyasına karşı çıkış elbette özünde demokratik unsurlar taşır. Ama sorunun çözümü kârların dağılımında, artı değerlerin bölüşümünde aranamaz.

İlaç sanayii de sağlık hizmetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır ve sosyalistlerin asgari programı sağlık hizmetlerinin bir bütün halinde devletleştirilmesini öngörmektedir. İnsan sağlığını «ticaret konusu» eden bir sistemin onarılması değil, kaldırılmasıdır esas olan ve eczacıların direnişleri hiç de buna yönelik değildir. Bu elbette sınıfsal yapılarının bir gereğidir. An

cak bu konuda da eczacıların, işçi sınıfı sosyalistlerinin tamamen kendi saflarında yer almalarını istemeleri de abes'tir.

Bugün Türkiye'de eczacıların «ekmek kapılarını» bırakmak zorunda kalmalarının bir sebebi ilaç tekellerinin hegemonyası ise, bir başka önemli sebebi de sağlık hizmeti gören kurumlar olmaksızın çıkan parfümeri mağazalarına dönüşen eczanelerin birer lüks tüketim maddeleri pazarlamacıları olarak üç büyük şehirde yığılımlarıdır. Yurdumuzda varolan 4.219 eczanenin 1641'i Ankara (344), İstanbul (973) ve İzmir'de (324) toplanmıştır. Oysa 480 ilçenin 152'sinde hiç eczane yoktur. Sağlık Bakanlığı ve SSK hastanelerinde boş kadroların en büyüğü eczacılara ayrılmış olanlardır.

Sonuç olarak sorun, eczacıların kâr oranlarının düşmesi değil, ilaç sanayinin de içinde bulunduğu sağlık hizmetlerinin devletleştirilmesiyle çözümlenecektir. Ve tabii bu çıkarılmış kanuna rağmen halâ SSK'nın ilaç fabrikasının güdümlü hükümetlerce değil, işçi sınıfı öncülüğündeki demokratik halk iktidarı tarafından gerçekleştirilebilecektir.

— 24 Ocak 1975 —

● Celâl Bayar, siyasi tutumları konusunda görüşlerini açıklamak üzere yemeğe çağırdığı eski DP'lilere, «felsefesi aynı olan partileri birleştirmeliyiz» dedi. Celâl Bayar, eski Demokratik Partililere, hiç bir siyasi partiye girmemelerini önerdi.

● Kerim Yaman'ın cesedi, devrimci öğrenciler tarafından Çapa Hastanesi morgundan kaçırılarak Üniversiteye getirildi. Devrimci öğrenciler, Üniversite'de bütün gece Kerim Yaman'ın cenazesi başında nöbet beklediler. Katiller hâlâ yakalanamadı. Polis bazı faşist

komandoların gözaltına alındığını bildirdi, ancak isim açıklanmıyor. Vali Şentürk ise «katiller tesbit edilmiştir» dedi. Üniversite Senatosu, okulun süresiz kapatıldığını açıkladı.

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, kalorifercilerin grevini süresiz olarak yasakladı. Kapfer - İş Sendikasının aldığı grev kararı özellikle siyasi parti liderlerinin evlerinde ve TRT'de uygulanacaktı.

● Kıbrıs'ta görevli Silâhli Kuvvetler mensupları, maaşlarını sterlin karşılığı Türk lirası olarak alacaklar. Açıklamaya göre, Orgeneral'lere 450, erlere 7 sterlinin Türk lirası ile karşılığı kadar maaş ödenecek.

● ATAŞ Rafinerisinin ortağı olan BP, Mobil ve Shell petrol şirketleri ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasındaki petrol ithal fiyatları ile

ilgili çekişme sürüyor. Bakanlık ATAŞ'ın üç deposunu kiralamağa karar verdi. Şirketlerin tavrı ise henüz açıklık kazanamadı.

● Dünya'nın en büyük petrol şirketi Exxon'un 1974 yılı kârı 44 milyar lira oldu. Gazetelerde yer alan haberlere göre iş hacmi ve ciro bakımından yeryüzünde Exxon'dan daha büyük sadece 13 «Devlet» var.

● Hürriyet Gazetesi'nin Atina kaynaklı bir haberine göre Karamanlis, «Kıbrıs'ın yüzde 28'ini Türkiye'ye bırakmak ve Türkiye'ye Ege'de bazı yeni haklar tanımak» önşartı ile Yunanistan'a dönmüş. Karamanlis ile ABD arasında varıldığı iddia edilen anlaşmanın tanıkları olarak da Savunma Bakanı Averof ve istif eden Devlet Başkanı Gizikis gösteriliyor.

Emperyalizm ve yerli ortaklarının Kıbrıs'taki açmazı

A. Alpınar

Kıbrıs'ta «Federe Türk Devleti» nin ilân edilmesiyle, emperyalizmin uzun yıllardan beri Kıbrıs'ta gerçekleştirmek istediği amaca oldukça yaklaşmıştır. Bu, adanın Türkiye ve Yunanistan arasında taksimidir. Böylece, faşist Sampson darbesi ve Türkiye savaş harekâtı öncesinde bağımsızlıkçı bir tavır koyan ve üçüncü dünya ülkelerinin yanında yer alan ve emperyalizmin kolaylıkla at oynatamadığı bir alan olan Kıbrıs Cumhuriyeti artık tamamen ortadan kalkmış ve ada, her ikisi de gerici NATO'nun üyesi olan ve Amerikancı iktidarlar tarafından yönetilen Türkiye ve Yunanistan arasında taksim edilmiş olacaktır. ABD emperyalizmin yıllardır istediği budur.

Bu amaçla yıllardır adada bunca kan dökülmüş, kardeş kardeşe düşman edilmiş, Türk ve Rum halkları arasında suni düşmanlıklar sokulmuş, ilerici ve demokratlara, **SOSYALİSTLERE** en korkunç baskılar yapılmıştır. Emperyalizm, geleneksel «böl ve yönet» politikasını uygulamış, bir yandan

faşist Denктаş'ı, bir yandan da faşist Grivas'ı desteklemiş, her ikisini de Kıbrıs işçi sınıfının desteklediği bağımsızlıkçı eski yönetime karşı kıskırtmıştır.

Kıbrıs'taki Türk kesimindeki faşist iktidar kliği, yıllardır bu halk düşmanı politikaya karşı çıkan, gerçekleri savunan yurtseverlere ve sosyalistlere, gene faşist yeraltı örgütü TMT'nin yardımıyla, büyük baskı ve zulüm uygulamış, birçok demokrasi el altından yok ettirmiştir. Kıbrıs'ta Türk kesiminde bugün de faşist bir yönetim vardır.

Faşist Denктаş kliği hiçbir zaman adanın bağımsızlığından yana olmamıştır. Başından beri iki toplumun kardeşçe bir arada yaşamasına karşı çıkmış, her zaman ayrılıktan yana olmuştur. Kıbrıs anayasasında yer alan iki halkın yakınlaşmasını öngören ve sağlayacak —az da olsa— mevcut tedbirlerin uygulanmasını hep engellemiştir.

Denктаş kliği başından beri emperyalizmin Kıbrıs'ı bölme politikasına hizmet etmektedir. Kıbrıs 1960 anayasasına göre idare edilirken, önceden adadan kaçmak zorunda kalmış olan Denктаş, Ekim 1967'de gizlice adaya gelmiş ve daha sonra Türkiye'deki gerici iktidarın da onayı alınarak 29 Aralık 1967 de tek taraflı bir kararla «Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi» nin kurulduğu açıklanmış, anayasa çiğnenmişti. Kısa süre sonra bu «geçici» sıfatı da kaldırılarak adanın bölünmesinde ilk adım atılmıştı. İngiliz entelijans servis yetiştirmesi Denктаş o zamandan beri gücünü artırmış, son «seçimlerde» Fazıl Küçük'ü tasfiye ederek Kıbrıs Türk kesiminde iktidarı ele geçirmiştir.

Olayların tarihsel gelişmesi göstermektedir ki, son «devlet» ilânı yıllardır sürdürülen emperyalist bir politikanın doğal bir sonucudur. Adanın, emperyaizmin ve yerli hakim sınıfların çıkarları doğrultusunda bölünmesi sürecinin özel bir aşamasıdır. Adanın bağımsızlığını yoketmede Makarios, gericiler için ciddi bir engeldi. Faşist Sampson darbesi ve bunu izleyen Türk işgali bilinen değişiklikleri yaratarak Adanın fiilen bölünmesini sağlamıştır.

13 Şubat'ta ilân edilen «Türk Devleti» bu yüzden emperyalizmin bilinen politikasının sürdürülmesinden, emperyalizmin çıkarların genel olarak kollanmasından başka birşey değildir. Adanın fiilen bölünmesine ve Nato'nun kontrolü altına geçmesine bir adım daha yaklaşılmıştır. Bu durum, bu yüzden genel olarak emperyalizmin lehine olmuştur.

Fakat meselenin bir de başka yanı vardır. Bu da, emperyalizmin çıkmazı ile ilgilidir. Genel gelişme gericilerin çıkarına olmuştur, ama bunun yarattığı birçok özel durumlar, gericileri oldukça zor durumda bırakmaktadır.

Kıbrıs meselesinin önde gelen aktörleri Amerikan, Türk, Yunan egemen sınıfları ile Kıbrıs'taki egemen sınıflar ve NATO üyesi ülkelerin egemen sınıflarıdır. Politik gelişmeler bu sınıf ve zümrelerin çıkarları doğrultusunda tezgâhlanmaktadır. Bu gerici güçler kendi çıkarlarını gerçekleştir-

meye çalışırken önce devrimci güçlerin muhalefeti ve mücadelesiyle karşılaşmaktadırlar. Dışta sosyalist sistem ve ezilen halkların muhalefeti, içte işçi sınıfı ve emekçi halk muhalefeti, gericilerin politikalarını kolaylıkla uygulamalarını engellemektedir. Bu durum belli bir anda yapılan planların uygulanmaya sokulmasından sonra, tamamen ters sonuçlar doğurmasında ve derhal yeni gerici taktiklerin aranmasında en önemli unsurdur. Emperyalizmin somut bir anda kendi çıkarı için giriştiği operasyon, kısa zamanda kendi aleyhine işler olabilmektedir.

Hesapları şaşırtan ikinci unsur, birinciden hiç de bağımsız olmadan gelişen, meseleyle doğrudan ilgili ülkelerin egemen sınıfların arasındaki çıkar ilişki ve çelişkileridir. Söz konusu çıkarların, bu somut dönemde, her durumda uyduğu kesinlikle söylenemez.

Karşılıklı şovenist birikimler, Ege denizinin ve Kıbrıs'ın paylaşılması, AET içinde daha fazla yer kapma çabaları gibi çelişkiler, Türk ve Yunan egemen sınıfları arasında gerginlikler doğurmaktadır. Her ikisi de ABD emperyalizmine ve NATO'ya bağlı olan bu iki ülkenin, ABD emperyalizmine yönelttiği talepler bu yüzden farklı olmaktadır. Gene Kıbrıs içindeki Türk ve Rum sömürücü sınıfların çıkarları her zaman uyuşmamaktadır. Bütün bu gerici sınıf ve zümreler ancak halkların mücadelesine karşı birleşebilmektedirler. Bu konuda birbirlerini el altından desteklemekte, fakat iş, ganimetin paylaşılmasında geldi mi pekâlâ takışmaktadırlar.

ABD emperyalizmi güçlü dönemlerinde bu sürüşmeleri emperyalizmin genel çıkarlarını zedelemeyecek biçimde kontrol edebiliyordu. Fakat şimdi hızla gerilemekte, sosyalist sistemin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin karşısında adım adım geri çekilmekte olan ABD emperyalizmi dizginlere eskisi kadar kolaylıkla sahip olmamakta, kendine bağımlı ülkelerde uyumlu bir politika uygulayamamaktadır. Kendi içindeki çıkar çatışmaları çeşitli finans grupları arasındaki sömürden en fazla payı alma mücadelesi de buna eklenince, durum emperyalizm için, içinden çıkılması zor karmaşık bir nitelik kazanmaktadır. Kıbrıs olayları, Amerika - Türkiye ve Amerika - Yunanistan ilişkilerinin durumu bunun en açık örneğidir.

Olayların genel gelişimi emperyalizmin çıkarları doğrultusunda olmuşsa da, emperyalizm tarafından planlanıp yürürlüğe konmuşsa da, olayların diyalektik bütünlüğü içinde oluşan yan faktörler, genel gidişin özel konakları, bunların karşılıklı etkileşimleri ortaya öylesine değişik ve yeni gelişmeler çıkarmıştır ki, ikincil ürünler olan bu gelişmeler —kapitalizmin gene buhranının unsurları tarafından etki güçleri bir kaç katına çıkarılarak— temeldeki genel çıkarları zedeleyen ve belki de ters tepmesine yol açabilecek, birincil önemdeki gelişmeyi (yani Kıbrıs'ın bölünmesini) başka yollara sokabilecek, genel krizi daha da derinleştiren unsurlar niteliğine bürünmüşlerdir. Şimdi bu noktayı açalım.

Emperyalizmin amacı Kıbrıs'ın bağımsızlığına son verilerek adanın NATO kontrolüne girmesiydi. Bu süreç genel olarak tamamlanmaktadır. Peki ne pahasına? Yunanistan da faşizm devrilmiştir. Yunanistan Nato'-

nun askerî kanadından çekilmiştir. Türkiye'ye askerî malzeme sevkiyatı kesilmiştir. Her iki ülkede anti - emperyalist ve NATO aleyhtarı akımlar gelişmiştir. Türkiye ve Yunanistan arasındaki gerginlikler oldukça artmıştır. Amerika da iki finans grubunun politik temsilcileri birbirlerine girmişler, bütün Amerikan kamu oyunun bu politikacılara olan güveni son derece sarsılmıştır. Bütün bunlar emperyalizmin lehine midir? NATO fiilen çökmektedir. ABD'ye bağımlı iki ülke takışmaktadır. Son gelişmelerde Türkiye egemen sınıfları fazlaca desteklenmiş, Yunan egemen sınıfları «mağdur» duruma düşmüştür. ABD emperyalizmi kendi elleriyle durumu içinden çıkamıyacağı bir hale sokmaya devam etmektedir ve edecektir. Denge tamamen bozulmuştur. Türkiye ve Yunanistan'ın arasının bulunması zorlaşmaktadır. ABD emperyalizmi bu alanda tercih yapamayacağı için, kendi bindiği dalları kesme durumundadır. 20. yüzyılın son çeyreğinde, emperyalist kapitalist kampta bir vidanın düşmesi bütün cihazı felç eder. ABD Türkiye ile Yunanistan arasında tercih yapamaz, ikisinden birini feda edemez. Bir pazarın lehine diğer pazarı feda edemez. İkisini birden idare edememektedir. Bu, emperyalizm için tam bir açmazdır ve emperyalizmi sürekli içten kemirecektir.

Türkiye'nin Kıbrıs'ta yeni devleti ilân etmesinin bu somut anda olması doğrudan Amerikan yardımının kesilmesiyle ilgilidir. Bu adım ergeç atılacaktı. Emperyalizmin ve yerli ortaklarının planlaması da zaten aynı yöndeydi. Ama bu somut adımın, iki bağımlı ülkenin arası düzelmeye atılmış olması, bu özel durum, genel planlamayı daha da bozmuştur. Tıpkı kapitalist ekonomi de ekonomik birimler çapında mükemmel planlamanın mümkün olması, ama bütün ekonomi çapında planlamanın imkânsız olması ve bu iki çelişmenin kapitalizmin yıkılmasına götürmesi gibi, Kıbrıs konusunda planlama yapılmış ve yürütülmüş, fakat iş genel, uluslararası politika alanına gelince fiyasko ile karşılaşmıştır. Keşmekeş almış yürümüştür.

Yerli hakim sınıflar Kıbrıs'ta sözde federe devlet ilân etmekle ne amaçlamışlardır? Önce emperyalizmin ve kendi çıkarlarının doğrultusunda adanın bağımsızlığının yok edilmesi. Sonra askerî yardımın kesilmesine karşı bir «tepki» gösterisi. Yardım kesilmesin diye nasıl Kıbrıs'tan iki tugay asker göstermelik çekildiyse, bu bir fayda vermeyince, şimdi gene temelde emperyalizmin politikasına karşı olmayan, ama görünüşte ABD'ye karşı bir tavir havası vermeye yönelik bu hareket tezgâhlanmıştır. Ama hesaplar bu sefer de tutmamıştır.

Hareket anti - emperyalist bir tavir olmaktan çok uzaktır. İkili anlaşmalara, NATO'ya, genel olarak Türkiye'deki emperyalizme karşı çıkılmıyacağı için Kıbrıs'ta bu özel girişim yapılmıştır. Hareketin bir diğer amacı da halkta artan anti - emperyalist tavirlerin bastırılmasıdır. Kıbrıs'ta, ABD planları uygulanırken, Amerika'ya karşı çıkılıyormuş havası verilerek, bu muhalefet uyutulmak istenmiştir.

Fakat genel olarak emperyalizmin planlarına uygun olan söz konusu adım, bu somut anda emperyalizmin işlerini daha da karıştırmıştır. Yunanistan'a ne cevap verileceği, ABD'yi derin derin düşündürmektedir.

Yerli egemen sınıfların attıkları son adım, öte yandan, tam bir şaşkınlığın ifadesidir. Aylardır süren hükümet bunalımı, ülke içinde güçlenen

sosyal muhalefet, bütün yalvarmalara rağmen kesilen askerî yardım, yeni bir maceradan başka yere götüremezdi. Hesaplar gene tutmamıştır. Güney Kore'den başka —Pakistan ve İran dahil— hiçbir ülke, yeni «Türk Devleti» ni tanımamıştır. Herkes Makarios yönetimini meşru yönetim tanımaya devam ettiğini açıklamaktadır. Türkiye dış politikasının, uluslararası planda, yerli yönetimi dünyada yalnız bırakmış. Dıştaki yalnızlık, etkisini ülke içinde de göstermiştir. «17. Türk Devleti» etrafında ilk günlerde estirilen şoven hava bir balon gibi sönmüştür. Burjuva politikacıları ne yapacaklarını iyice şaşırılmışlardır. Kaş yapalım derken göz çıkarılmak üzeredir. ABD den bile şimdilik destek gelmemiştir.

Özetlersek emperyalizm ve yerli egemen sınıflar tarafından girilen operasyonlar sahibini vuran tüfekler niteliği kazanmaktadır. Bu kapitalizmin genel bunalımının derinleşen üçüncü döneminin doğrudan bir sonucudur. Bütün, kendi parçaları arasındaki birliği kesinlikle sağlayamamaktadır ve buna yol açan neden, öncelikle dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin her geçen gün emperyalizme yeni darbeler vuran güçlü mücadelesidir. Masa başı pazarlıkları, kapalı kapılar ardında tezgâhlanan komplolar, halkın mücadelesi sonucu kısa zamanda deşifre olmakta, ters tepmektedir. Bu emperyalizmin ve yerli ortaklarının açmazının ifadesinden başka birşey değildir.

Kıbrıs'ın bağımsızlığını yok etme uğruna girilen genel operasyon, özel olarak emperyalizmin ve ortaklarının aleyhine olmuştur.

Ülkemizde egemen sınıflar yeni pazarlar fethetmek için yola çıkmışlardır, kan dökmüşlerdir, halkların kendi kaderlerini tayin ilkesini çiğnemişlerdir. Ama çarşındaki pirince giderken evdeki bulgurdan olmuşlardır, olacaklardır. Askerî harcamalar hayat pahalılığını, işsizliği ve enflasyonu daha da artıracaktır. Sosyal muhalefet daha da güçlenecektir. Kıbrıs olayları başladığından beri, bütün şoven şartlamalara, «millî beraberlik» edebiyatına rağmen, demokratik - ekonomik ve **sosyalist** mücadele hızla gelişmiştir.

Kıbrıs'ta şimdiki şartlar altında adil ve kalıcı bir çözüm bulunamaz. Bunun için öncelikle adadaki bütün yabancı askerlerin çekilmesi, ABD emperyalizminin ve Türk ve Yunan egemen sınıflarının adanın iç işlerine karışmasına son verilmesi, Kıbrıs halkına kendi kaderini kendinin tayin etmesi imkânı tanınması gerekmektedir. Bu da, bizce Yunanistan ve Türkiye'de gerici iktidarlar olduğu sürece imkânsızdır.

Sosyalistler olarak yerli hakim sınıfların halkımızın zararına olan Kıbrıs macerasından vazgeçmesi ve şovenizmin etkilerinin yıkılması için mücadele etmeliyiz. Burjuva politikacılarının Kıbrıs politikalarını halkımıza açıklamalıyız. Kıbrıs emekçi sınıfları ile dostluk ve dayanışma içinde olmalıyız.

— 25 Ocak 1975 —

● Ecevit, faşistlerin saldırı ve cinayetleri ile ilgili olarak yaptığı bir konuşmada «hükümet kuruluncaya kadar Yüksek Öğretim Kurumlarının

kapatılmasını, öğrenime ara verilmesini» önerdi.

● Celâl Bayar'ın çağırısını AP ve DP farklı yorumladılar. İhtiyatlı bir dille

yapılan açıklamalarda AP'liler «olumlu ancak bağlayıcı değil» derken, DP, «Bayar bizim savunduğumuz görüşleri tekrarlamıştır» dedi.

● Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Erhan İşil yeniden enerji kısıtlamasına gidileceğini açıkladı.

● Ekmeklik buğdayın Toprak Mahsulleri tarafından satış fiyatı %5 kuruşa çıkarıldı. Bakanlıklararası iktisadî kurul toplantısında ekmek fiyatlarının da 50 kuruş artırılması kararlaştırıldı.

● Bangladeş'de parlamenter demokrasiye son verildi ve Mucibür Rahman başkanlığında bir tek parti

rejimi kuruldu. Parlamento dağıtıldı. Muhalefet liderleri ve sol muhalefetin tutuklanması sürüyor.

● İkinci Ordu Komutanı Orgeneral Suat Aktulga ((Kıbrıs Barış Kuvvetleri eski komutanı) Konya'da bir konferansta konuştu ve «12 ada ve batı Trakya meselesi kuralanmalıdır» dedi.

● Faşist saldırganlar tarafından öldürülen devrimci öğrenci Kerim Yaman'ın cenaze törenine 40 bini aşkın bir kalabalık katıldı. Son yılların en büyük yürüyüşü olan bu törenden sonra Kerim Yaman'ın cenazesi Akhisar'a gönderildi.

FAŞİST GİZLİ ÖRGÜTLER VE KERİM YAMAN

23 Ocak 1975 Perşembe günü Vatan Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (VMMA) öğrencisi Kerim Yaman Ülkü Ocaklı ve MHP'li faşist komando çeteleri tarafından öldürüldü. Aynı olayda Erol Erdoğan ve Erdinç Demirpolat da ağır yaralandılar. Günlerce ölümler pençeleşen bu iki öğrenci güçlükle kurtarılabilirler.

Bu plânlı ve kanlı cinayetin tezgâhlandığı günlerde, ülkemiz, işçi sınıfının ve diğer emekçi kesimlerin yoğun demokratik direnişlerine sahne oluyordu. Epengle işçileri direniyor, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ve Çapa Tıp Fakültesi kliniklerinde çalışan sağlık personeli yılan hikâyesine döndürülmüş işçi-memur ayrımı dolayısıyla direnişe geçiyorlar; Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin anti-faşist a-fişlerini yapıştıran partililer yurdun çeşitli bölgelerinde polis ve faşist güçlerin ağır baskıları altında bırakılıyor. Sayıları yüz bine ulaşan

tekstil işçileri işverenler sendikası ile toplu pazarlıkta uyuşmazlığa düşmüşler ve grev kararı almışlardı.

Daha da önemlisi Kerim Yaman'ın ölümüyle sonuçlanan faşist saldırıdan çok kısa bir süre önce Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisinde aynı mihraklardan yönlendirildiği açık açık belli olan aynı faşist komando çeteleri bir başka devrimci öğrenciyi, Şahin Aydın'ı, bıçaklayarak öldürmüşlerdi ve mahalli karakoldan, hükümetin başına kadar devlet organının hemen bütün sorumluları, katilleri yakalamak şöyle dursun, cinayeti devrimcilerin üstüne yıkma çabası içine girmişlerdi.

Siyasal alanda ise milliyetçi cephe adı altında halkımızın demokratik hak ve özlere kasetmiş bir «faşist cephe» girişimi bir parlemenin taarruza geçmişti.

Sözün kısası ülkemizdeki yükselen, ekonomik - demokratik mücadeleye, işçi sınıfı-

fımızda gözlenen demokrasi-bağımsızlık - sosyalizm mücadelesi yolunda örgütlenmenin hızlanmasına karşılık, gizli yada açık, ama mutlaka faşizm yanlısı güçler hareket geçmişlerdi.

Nitekim 23 Ocak Perşembe sabahından itibaren İstanbul'da örgütlü bir faşist çetesi «alenen» kol gezmeye başladı. Sayıları 15-20 arasında değişen ve Ülkü Ocaklarına ve Milliyetçi Hareket Partisine mensup oldukları ve daha sonra «resmen» de açıklanacak olan bu grup ilkin Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde sağlık işçilerinin devrimci sendikasının başlattığı direnişi kırmak amacıyla bir basın düzenlediler. Fakülte'nin tedavi kliniklerinde çalışan personelin demokratik haklarını saptırmak amacıyla, gene aynı güçler tarafından «kurdurulan» faşizan eğilimli diğer sendikaların kiralık mitalanlarından da destek alan faşist çete sağlık işçilerine saldırdı ve iki sağlık işçisi

bıçakla yaralandı.

Cerrahpaşa'da sağlık işçilerine yönelen faşist saldırı kısa süre sonra basına ve tabii Polis'e de yansdı. Ancak faşist çete polisin hiç bir yasal müdahalesi ile karşılaşmaksızın kaz adımlarıyla Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden ayrıldı.

Şehirde gerçek bir faşist çetesi kol geziyor ve güvenlik kuvvetlerinden en küçük bir karşılık görmüyordu.

Faşist çete yoluna devam etti ve Trabzon Öğrenci Yurdu'nun önünde, oradan geçmekte olan iki devrimci öğrenciye rastladı. Gene bıçaklar ve mızraklar çekildi. Bir öğrenci kaçabildi. Diğerleri bıçak darbeleri altında yaralandı ve hastaneye kaldırıldı. Ancak kara terör durmadı. Faşistler saldırılarını pervasızca sürdürüyorlardı. Çarpacak bir yer arayan serseri mayın örneği Aksaray, Beyazıt, Laleli, Fındıkzade, Yenikapı yörelerinde dolaşan faşist çete sonunda Aksaray Vatan Caddesindeki Vatan Mimarlık ve Mühendislik Akademisinin kantininde karargâh kurdu. VMMA fiilen işgal edilmiş, kantinde «salt» olay çıkarmak amacıyla 10 bin lira haraç isteyen faşistler yüzünden, okulda devrimci öğrencilerin can güvenliği kalmamıştı. Ancak okulun kapıları da faşistler tarafından tutulduğu için devrimci öğrenciler okuldan ayrılamıyorlardı da. VMMA'da ki muhtemel olaylara karşı görevli bırakılan sivil polis memuruna ve okul müdürüne yapılan başvurular sonuçsuz kaldı. Ne faşist çeteyi dağtıracak bir polis ekibi geli-

yor, ne de okul kapılarını tutmuş olan faşistler ayrılıp gidiyorlardı. Okuldaki polis memuru ile yapılan sonuncu temastan sonra sivil memur faşistlerin lideri durumundaki bir komando ile görüştü ve daha sonra da devrimci öğrencilere «okulu top luca terkedebileceklerini, kim senin kendilerine dokunmaya çağımı» söyledi. Aralarında Kerim Yaman'ın da bulunduğu ve sayıları 20'yi aşmayan devrimci öğrenciler grubu VMMA'dan komandoların arasından geçerek, sözlü sataşmalara cevap vermeyerek ayrıldılar ve Fatih yönüne doğru yürümeye başladılar.

Ancak faşistler saldırıya hazırlanmışlardı bile. 25-30 kişilik faşist komandoların yönetiminde ve aralarında tombalacı, lotaryacı, esrar satıcısı gibi Aksaray lumpenproletaryasının da yer aldığı 90-100 kişilik bir faşist sürüsü, devrimcilerin ardı sıra yürümeye başladılar.

Vatan Caddesini Fatih Caddesine bağlayan ara sokaklardan birinde devrimci öğrenciler önden ve arkadan faşist çeteler tarafından kısırdılar. Ardından da açık bir katliam patlak verdi. Faşistler, tamamen «silâhsız» olan devrimci öğrencilerin üzerine ani bir ateş açtılar. Daha sonra bizzat savcı olayda 150'ye yakın mermi kullandığını söyleyecektir. Kerim Yaman kalbine giren bir kurşunla hemen öldü. Erol Erdoğan karından, Erdiç Demirpolat boğazından tabanca mermileri ile ağır yaralandılar. Diğer devrimci öğrenciler kurşun yağmuru altında güçlüklerle kaçabildiler.

Faşizm bir devrimcinin da

ha kanına girmiş, faili meçhul (!) cinayetler halkasına bir yenisi daha eklenmişti.

Cinayet yurtsever - devrimci - ilerici güçler arasında geniş tepkiler yarattı. Hemen bütün yüksek okullar cinayeti protesto amacıyla boykot edildi. Olayı izleyen gece, sabaha karşı, devrimci öğrenciler Kerim Yaman'ın cenazesini hastane morgundan aldılar ve sabahleyin İstanbul Üniversitesi Merkez binaya getirdiler. İstanbul'un her yanından binlerce ve binlerce devrimci Üniversiteye akıyor, okullar, akademiler, fakülteler kapanıyor ve devrimciler «faşizmi bir kere daha lanetlemek üzere» Üniversite binasında toplanıyorlardı.

Aynı gün İstanbul valisi «Katiller kesinlikle tesbit edilmıştır» diyordu. Üstelik kanlı baskından kurtulabilenler de saldırganları tek tek, adlarıyla, adresleriyle kamuoyuna açıklamışlardı.

24 Ocak Gecesi on binlerce devrimci Kerim Yaman'ın cenazesi başında Üniversite'de nöbet tuttu. Ertesi gün ise Kerim Yaman için düzenlenen cenaze töreni, Türkiye'de son yıllardaki en büyük anti faşist kitle protestosu oldu. Çeşitli tahminlere göre sayıları 30 bin ilâ 50 bin arasında değişen yurtseverler, devrimciler, sosyalistler, Kerim Yaman'ı Üniversiteden alıp Sirkeci Araba vapuru iskelesine kadar getirdiler. Sirkeci meydanında faşizme karşı mücadele andı içildi ve faşist kurşunlarla devrim şehitleri arasında yer alan Kerim Yaman, memleketi olan Akhisar'a uğurlandı.

Ertesi gün de Akhisar'da

Ege bölgesinin tüm ilerici - devrimci - yurtsever güçleri, Kerim Yaman'ı toprağa verirken, faşizm bir kere daha lanetlenecek, yurt severler anti-faşist güçbirliği için daha kararlı bir mücadele azmi ile bileneceklerdi.

İLKE Baskıya hazırlandığı sırada Kerim Yaman'ın ölümlüyle sonuçlanan faşist cina yetin üstünden tam bir ay geçmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemesi ile Emniyet 1. Şube arasında mekik dokuyan dosya hâlâ açılmamış, suçlular açıklanmamıştır. Üs-

telik İstanbul valisinden Başbakanına kadar bir çok yetkilinin «katillerin tesbit edildiğini» bildirmelerine rağmen. Kaçan faşist komandolar için de ciddi herhangi bir arama faaliyeti yoktur. Daha dün devrimcilere sürek avı düzenlerken şehri afişlerle do natanlar, bugün faşistleri ya kalamak için değil adeta «ya kalamamak» için çaba göstermektedirler.

Nitekim Kerim Yaman'ın öldürülmesinden 20 gün kadar sonra, TÖB-DER mitingleri bahane edilerek başlatı-

lacak olan yurt düzeyindeki faşist saldırı Kerim Yaman olayının hiç de gösterilmek istendiği gibi bir öğrenci çatışması olmadığını kanıtlayacaktır. Saldırıları emperyalist - kapitalist sistemin kanlı ör gütlerince hazırlanmakta, CIA'dan MİT'e General Motors Standard Oil Krupp, Prizer, Northrop, Royal, Exxon gibi uluslararası tekellerden, yerli holdinglere kadar uzanan bir sömürü ve tahakküm ağı tarafından plânlanmakta, örgütlenmekte, beslenmekte ve yürütülmektedir.

26 Ocak 1975

● Faşistler tarafından öldürülen devrimci öğrenci Kerim Yaman, Akhisar'da büyük bir törenden sonra toprağa verildi. Kerim Yaman'ı öldüren iki devrimci öğrenciyi ağır yaralayan faşist komandolar ise gazetelerde adlarının açıkça yayınlanmasına rağmen halâ yakalanamadılar.

● Kıbrıs'taki Agratur ve Episkopi üslerinden THY uçakları ile Türkiye'ye getirilen Kıbrıslı Türklerin,

adanın kuzey kesimine yerleştirilmelerine başlandı. Otonom Kıbrıs Türk yönetiminin kontrolündeki bölgede iskân edilen Güney Kıbrıslı Türklere, Rumlardan alınan ev ve araziler veriliyor.

● İran Cezaevlerinde 40 bin siyasal tutuklunun bulunduğu açıklandı. Şah ve gizli polisi Savak'ın kanlı terörü sonucunda 1971'den bu yıla kadar idam edilen ya da kurşuna dizilen devrimcilerin sayısı ise 200'ü geçti.

27 Ocak 1975

● Yeni bir zam dalgasının geleceği belli oldu. Benzol ve fenol gibi deri sanayiinde kullanılan bazı kimyasal maddelere yüzde 200 - 300 oranında zam yapıldı. Boya ayakkabı ve deri eşya fiyatları bu zamdan büyük ölçüde etkilenecek. Bu arada tekel maddelerine ve ekmeğe de yüksek oranda zam yapılacaktır.

● İstanbul'da Fikirtepe'deki Atatürk Eğitim Enstitüsü faşist komandolar tarafından basıldı. Silâh kullanarak baskın yapan dışardan gelmiş

saldırganlar okuldaki Kerim Yaman'ın fotoğraflarını yırttılar.

● Devlet Planlama Teşkilâtı, hazırladığı özel bir raporda memur maaşlarının 1970 - 1975 arasında «reel ücret olarak» yüzde elli oranında azaldığını belirtti ve kat sayının 15 olarak tesbitini istedi.

● TRT Genel Müdürü İsmail Cem, AP, MSP, DP ve CGP çevrelerinden TRT'ye yöneltilen eleştirilerle ilgili olarak «kendisi hakkında» soruşturma açılmasını istedi.

28 Ocak 1975

● Genel Kurmay Başkanı Semih Sancar, Kıbrıs'taki silâhlı kuvvetlerden bin kişilik bir Tugayın

geri çekileceğini resmen açıkladı. Çekme kararının, 5 Şubat'ta kesilmesi öngörülen Amerikan Askeri

yardımları konusunda ABD kongresini etkilemeyi amaçladığı ileri sürülüyor.

● CHP Genel Başkanı Ecevit, «Gençlerin öldürülmesinden Milliyetçi Cephe sorumludur» dedi. Ecevit hükümeti de eleştirdi ve «suçlu yerine suçlunun gölgesi ile uğraşılıyor» dedi.

● Milliyetçi Cephe kurmaya çabalayan AP, MSP, CGP ve MHP'nin genel sekreterleri ortak bir bildiri yayınlamaya, Sadı İrmak'ın, TRT

Genel Müdürü İsmail Cem'i görevinden almasını istediler. Aynı gün çeşitli demokratik kuruluşlar TRT Genel Müdürünün görevden alınmasına karşı çıkan bildiriler yayınlamaya başladılar.

● Bakanlar uKruhu, Millî Güvenlik Kurulunun tavsiye kararı yönünde davranarak Sıkıyönetimin dört ilde bir ay daha uzatılmasına karar verdi. Hükümetin kararının TBMM tarafından onaylanması bekleniyor.

29 Ocak 1975

● İrmak Hükümeti, Ege kıta sahanlığı ile ilgili uyuşmazlığın Lahey Yüksek Adalet Divanı'nda ele alınması yönünde Yunanistan Başbakanı Karamanlis tarafından yapılan teklifi kabul ettiğini bildirdi.

● Türk parasının değeri, dalgalı kur sistemine bağlı bazı yabancı paralara göre yeniden düşürüldü. İlgililerin «ayarlamaya» adını verdikleri yeni devalüasyona göre Mark 595 kuruş, Frank 321,70 kuruş, Sterlin 33.000 kuruş, Liret 2.16 kuruş, İsviçre Fransı 560 kuruş üzerinden satın alınacak.

● Anayasa Mahkemesi 1974 Bütçe Kanununun yedi maddesini iptal etti. İptal edilen maddelerden biri ile,

memurların intibaklardan doğan 1970 - 1973 dönemi maaş farklarının ödenmesi de engelleniyordu. Bu durumda memurlar bu birikmiş maaş farklarını topluca alacaklar.

● Fransa'yı resmen ziyaret etmekte olan Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat, Fransa'dan Mirage uçağı satın aldıklarını söyledi.

● Danimarka'da 45 gün önce kurulan Liberal Parti'nin azınlık hükümeti, Sosyal Demokratlar ile Komünistlerin ortaklaşa verdikleri güvensizlik oyu sonunda düşürüldü. Liberal Parti Başkanı Hartling başkanlığındaki hükümet, ücretleri dondurma kararı almıştı.

30 Ocak 1975

● Millet Meclisi Plân Karma Komisyonu, İsmail Cem'in TRT Genel Müdürlüğüne getirilebilmesini sağlayan 11 Sayılı Kanun Kuvvetindeki kararnameyi 14 CHP'linin muhalefet oylarına rağmen 19 oyla reddetti. Kararname, İsmail Cem'in, devlet personel rejiminde belirtilen «istisnai görevler» kapsamı çerçevesinde TRT'nin başına getirilmesini sağlıyordu.

● Hükümetle Mobil ve BP arasındaki ham petrol ithal fiyatı üstüne devam eden pazarlık halâ sonuçlanmadı. Pazarlığın uzaması yüzünden doğacak sıkıntıya karşı bazı

tedbirler öngören Enerji Bakanlığı, Türkiye'nin kuzey bölgelerinin akaryakıt dağıtımını TPAO ve Petrol Ofisine, Güneyindeki akaryakıt dağıtımını ise Shell'in yapmasını kararlaştırdı.

● Odalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Sezai Dıblan, para ayarlamalarından yakındı ve «böyle giderse yeni devalüasyonu görüşmek zorundayız» dedi.

● THY'nin İzmir - İstanbul seferini yapmakta olan F 28 Bursa uçağı, inişe geçtiği sırada, Havaalanının elektriklerinin sönmesi üzerine, Marmara'ya saplandı.

- Ankara'da Ülkü Ocaklı ve MHP'li faşist komandoların yuvalandıkları dört öğrenci yurdunda polis tarafından yapılan aramada silâh, mermi, muşta ve bıçaklar ele geçirildi.
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Genel Sekreteri Rafet İbrahimioğlu, işçi ücretlerindeki artışlardan yakındı ve «aşgari ücret bir yıl öncesine göre yüzde 60, ortalama ücret ise yüzde 72 oranında arttırıldı. Bu, ekonomimizde duraklamaya yol açtı» dedi. Bilindiği gibi aşgari ücret 1974 sonbaharında brüt 25 liradan brüt 40 liraya yükseltilmişti.
- Aralarında profesörlerin de bulunduğu 24 öğretim üyesi Başbakan'a, faşist saldırıların önlenmesi için bir uyarı telgrafi gönderdiler.
- TRT Genel Müdürünün Milliyetçi Cephe önerisi ile görevinden alınma

girişimleri ile ilgili tartışmalar ve tepkiler sürüyor. Ecevit, «TRT, Milliyetçi Cepheyi suç üstü yakaladı» dedi.

● Yeşilköy açıklarında denize düşen F 28 Bursa uçağı ile ilgili olarak gerekli altyapı tesislerinin yapılmadığını öne süren THY pilotları direnişe geçtiler ve THY'nin uçak seferleri 40 saat süre ile yapılamadı.

● NATO manevraları gerekçesiyle bir NATO filosunun ve ABD uçak gemisi Saratoga'nın Portekiz'e gelmesi, ülkede siyasal havayı gerginleştirdi. Silâhlı Kuvvetler Hareketi, bir provokasyon endişesiyle Sosyalist Parti'nin yapacağı gösterinin ertelenmesini istedi. Komünist Partisi ve Sosyalist Parti karara uydular. Sağ güçler ve goşist grupların yaptıkları küçük gösteriler, yankı bulmadı ve olay çıkmadı.

Portekiz'de devrim ve karşı devrim

Mehmet Güven

25 Nisan 1974'de, Portekiz'de, 48 yıllık faşist rejim, görünüşte bir ordu darbesiyle, hem de başında Portekiz büyük sermayesiyle içli dışlılığı bilinen liberal bir Generalin, Spınola'nın bulunduğu bir darbeyle yıkıldığı zaman, sonraki gelişmelerin yönü ve bugün varılan nokta pek tahmin edilmiyordu.

Her zaman görülenin aksine, silâhlı kuvvetler, bu defa faşizmi kurmak için değil de yıkmak için harekete geçmişlerdi. Yine de, siyasal yorumcular, hatta sosyalistler, önceleri, «Portekiz olayı» karşısında oldukça ihtiyatlı davrandılar.

Portekiz'in büyük bir ekonomik bunalım içinde olduğu; 48 yıllık faşizmin, Portekiz ekonomisini ciddi bir çıkmaza sürüklediği; Portekiz'in Avrupa'nın en geri ülkesi durumuna geldiği; sömürgelerin, ülke ekonomisi bütün olarak alınacak olursa, getirdiği kadar götürdüğü; Avrupa ekono-

mik topluluğu dışında kalmanın, Portekiz burjuvazisinin çıkarlarını sarsmaya başladığı; ABD emperyalizminin ortağı Portekiz tekelci sermayesinin bile, önce Salazar'ın sonra Caetano'nun rejiminden artık hoşnut olmadığı biliniyordu. 25 Nisan darbesi sonucunda Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin iktidarı alması, pek çoklarıncı, bunalım içindeki sermayenin yeni bir çıkış arama yöntemi olarak yorumlandı. Belki, başta, emperyalizm ve Portekiz'deki ortakları, yani Portekiz'in etkili aileleri, Portekiz büyük sermayesi ve **latufundierler** denilen büyük toprak sahipleri pek zararlı görmedikleri böyle bir değişmeden yarar bile ummuşlardı. 25 Nisan hareketinin iç ve dış emperyalist mihraklardan tepki görmemesinin bir nedeni de buydu. Ama, hesaba katılmamış bir etken vardı : Bugün Portekiz devriminin özelliği olarak gösterilen bu etken, Silâhlı Kuvvetler hareketinin yani faşist diktatörlüğü deviren ordu güçlerinin, büyük ölçüde sol radikal fikirlerle donanmış olması ve daha da önemlisi, en etkili kadrolarıyla (bu kadrolar bir dönem perde arkasında kalmışlardır) 48 yıldır örgütlenmesini ve eylemini yeraltında sürdüren, fabrikaları kontrolü altında tutan Portekiz Komünist Partisinin örgütlü gücünün kontrolünde bulunmasıydı. Özellikle genç subaylar ve erler arasında Komünist Partisinin gücü ve etkinliği, devrimi izleyen günlerden sonra, karşı devrimin her çırpınısında biraz daha ortaya çıktı ve işçi sınıfının örgütlü gücünün önemini bir kere daha kanıtladı.

25 Nisan'dan bu yana, Komünist Partisi Genel Sekreteri Cunhal'in verdiği adla «Portekiz demokratik devrimi» adım adım ilerledi. Ve her adımında, doğal olarak karşı devrimin, uluslararası planda ve Portekiz planındaki saldırılarıyla, çelmeleriyle karşılaştı. 1974 Temmuzunda, Ordu içindeki ilimlileri yanına alan Carlos Palmes'in darbesi başarısızlığa uğradı ve Silâhlı Kuvvetler hareketini biraz daha sola çekerken, Komünist Partisinin gücünü artırdı. Eylülde, devrimin sembolü haline getirilmeye çalışılan General Spinola, «sessiz azınlık» olarak nitelediği sağ partilerin, örgütlerin ve güçlerin kontrolündeki kitlelerin gösteri ve eylemlerine izin verilmesini istedi. Yarattılacak ortamda, Komünist Partisi'nin gerek ülke çapındaki gerekse silâhlı kuvvetler hareketi içindeki etkisinin zayıflatılması, Silâhlı Kuvvetler hareketi içindeki sol kanadın tasfiyesi ve planları aşan bir gelişme gösteren portekiz devriminin, sosyal demokrat güdümlü klâsik Batı demokrasileri çerçevesinde tutulması hedefleniyordu. Amerikan emperyalizmi o sırada Spinola kartına oynuyordu. Oysa, «sessiz azınlık» gerçekten sessiz olduğunu gösterdi. Oyun yine geri tepti. Spinola Devlet başkanlığından ayrılmak zorunda kaldı. Silâhlı Kuvvetler hareketinin, hükümette sadece Cunhal'le temsil edilse bile, Komünist partisiyle yakınlığı arttı, organik bağları sağlamlaştı. Çeşitli değişikliklerle, silâhlı kuvvetler hareketi içinde sol kanat hakim oldu. O andan itibaren de, iç ve dış sömürücü güçler Portekiz olayına başka bir gözle bakmaya başladılar. Emperyalist güçler, özellikle de ABD emperyalizmi için, Portekiz ikinci bir Şili olmamaıydı. Dünya devrimci hareketine kendine özgü yanlarıyla başlı başına bir ders olan yeni bir örnek katılmamalıydı. Spinola süpabı gittikten ve devrimin gerçek yönü ve yüzü ortaya çıktıktan sonra, büyük sermaye ve büyük toprak sahipleri de aynı telâş ve aynı komploların içine gömüldüler. Artık Portekiz'de, sisler dağılmıştı ve devrim güçleriyle karşı devrimci güçler karşı karşıya kalmışlardı.

Sosyalist ve Komünist Partilerinin de dahil olduğu bir koalisyona dayanan, Silâhlı Kuvvetler hareketinin savunma ve güdümü altındaki hükümetin sömürgeler konusunda yalpalamayan kararları, Portekiz'in sömürgeleştirilmesi sürecine hız vermeleri, emperyalist güçleri ve ortaklarını bir kere daha uyardı. Artık ne yapıp yapıp, Portekiz «sol dikta» tehlikesine karşı savunulmalıydı. Yarım asır, faşist dikta altında seslerini bile çıkarmayanların, Portekiz'de özgürlüklerin durumuyla asla ilgilenmeyenlerin «özgürlükler elden gidecek mi?» çığlıkları etrafı kaplarken, bu koroya, Portekiz Sosyalist Partisi de katılmakta gecikmedi.

Özgürlükleri sadece kendi sömürme özgürlükleri olarak anlayanlar ve ekonomik özgürlükleri, halkın özgürlüğünü asla kâle almayanlar, kendilerine dışarda uluslararası emperyalizmi dayanak olarak bulurken; içerde, bütün gerici sömürücü güçler ve onların örgütleriyle birlikte, goşist Maocu grupçukları ve hattâ tekellere asla dokunmayan, onların siyasal alternatifi olmaya hazırlanan, Almanya tipi bir sosyal demokrasi özelemleri besleyen Sosyalist Partisini de yedeklerine almayı beceriyorlardı.

Komünist Partisinin gittikçe artan etkinliği yanında, Silâhlı Kuvvetler hareketinin tekellere karşı kararlı bir politika izleyeceğinin görülmesi; Portekiz halkının, toprak sahiplerinin, kırlardaki tefeci, eşraf takımının, gerici kilisenin en fazla etkisi altındaki kesimlerine temel reformlardan hareket eden gerçek bir yapı ve zihniyet değişikliği götürme niyeti; Komünist Partisiyle işbirliğinden çekinmek bir yana, PKP'ye destek olması; bütün bu kesimleri, Silâhlı Kuvvetler Hareketini yıpratmaya ve demokrasiye karşı vakit geçirmeden mücadeleye götürüyordu.

Ocak 1975'de, Portekiz Sosyalist Partisi Komünist Parti'ye karşı saldırılarını yoğunlaştırdı. Silâhlı Kuvvetler Hareketinin yasama yetkilerine dahil olarak, sendikalar yasasının, Komünist Partisinin desteklediği doğrultuda, yani «tek sendika» esas alınarak çıkması, Sosyalistler için bardağı taşıran damla oldu. Böylece Komünistlerin sendikalardaki üstünlükleri pekişmiş olacaktı. Bu yasayı protesto için yapılan ve goşist grupçukların da destekledikleri gösteriler, ülkede yeni bir kritik durum yarattı. Aynı günlerde, Portekiz Sosyalist Partisi Genel Sekreteri ve Dışişleri Bakanı Soares, Silâhlı Kuvvetler Hareketini ve özellikle Komünist Partisi'ni hükümetten çekilmekle tehdit etti. Soares, Sosyalist Parti'nin Portekiz'de demokrasinin teminatı olduğunu söylüyor, hükümetten çekilmeye mecbur kalırsa Portekiz'in yeni bir Şili olabileceğini imâ ediyordu. Aynı zamanda da, ülkeyi korkunç bir ekonomik bunalımla tehdit ederek, böyle bir durumda, bütün Avrupa ülkelerinin kapılarını Portekiz'e kapayacaklarını, ticaretin yüzde 80'inden mahrum kalınacağını söylüyordu.

Şubat başlarında, Portekiz'de siyasal ortam son derece gergin ve provokasyonlara elverişliydi. Böyle bir ortamda, Portekiz açıklarında bir NATO tatbikatı yapılıyordu. 11 bin NATO askeri, birçok gemi ve ABD'nin ünlü Saratoga uçak gemisi, Portekiz açıklarında, tatbikat planına göre Portekiz'deki hedeflere ateş ederken, Sosyalist Parti, diğer demokratik örgütlere danışmadan 31 Ocak günü için bir «özgürlükleri koruma mitingi» yapacağını bildirdi. Maocu grup da gösteri yapacaklarını ilân etti. O son derece gergin ortamda ve NATO filosu Portekiz kıyılarındayken, gösterilen

emperyalizmin bir müdahalesine yol açabilecek olaylar yaratması ihtimali, ihtimalin de üstünde, planları vardı. Silâhlı Kuvvetler Hareketi 30 Ocak'da gösterilerin yapılmamasını istedi. Komünist Partisi ve Komünist Partisine yakın sol kuruluşlar, isteğe uyacaklarını bildirdiler. Portekiz Komünist Partisi bildirisinde şöyle deniyordu : «Son günlerde antikomünist kampanyanın ve diğer gerici, karşı devrimci eylemlerin yoğunlaştığı görülüyor. Kamu düzenini bozmaya yönelik ve siyasal durumu tehlikeli şekilde sarsabilecek bir gerginlik havası, büyük ölçüde sunî olarak yaratıldı. Birçoğu karşı devrimci sağ tarafından kullanılacak gösteriler gerginliği artıracak ve provokasyonları kolaylaştıracaktır. Partimiz bu yüzden, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin isteğine uyacaktır.»

Oysa Sosyalist Parti, bu karardan ve hesaplarının bozulmasından memnun değildi. Silâhlı Kuvvetle Hareketinin isteğine uyacağını geç ve gönülsüz bir şekilde cevaplandırırken, bu kararı tasvib etmediğini açıklamaktan da geri durmadı ve böyle bir kararın alınmasında Komünist Partisinin payı olduğunu ileri sürerek, PKP'yi özgürlük düşmanlığı ve anti - demokrasi ile suçladı.

31 Ocak'ta sadece goşist grupçuklar, Maocular, hiçbir tepki görmeyen, askerlerin sakin bir şekilde seyrettiği ve halkın karışmadığı 500 - 1000 kişilik yürüyüşler yaptılar ve emperyalizmle birlikte revizyonizm aleyhinde de tempo tutmaktan kaçınmadılar. Sağ gerici güçler, fırsatı bir kere daha kaçırmışlar, istedikleri provokasyon ortamını yaratamamışlardı.

Aynı olaylar, Portekiz Sosyalist Partisi içinde bir zamandan beri beliren ciddi fikir ayrılıklarını da had safhaya getirdi. Bazı Parti yöneticilerinin de dahil olduğu bir kanat, Soares ve ekibinin sol güçlerle işbirliği yerine sağ ile ve tekellerle işbirliğini seçtiğini, «komünizm korkuluğu» nu gösterip istismar ettiğini ileri sürerek, partiden ayrıldılar. Bu Parti içi sol muhalefet, Portekiz Sosyalist Partisi yöneticilerinin, başta Soares'ın, Silâhlı Kuvvetler Hareketini bölmeyi ve etkisizleştirmeyi amaçladığını da bildiriyordu. Artık Portekiz'de komünistler ve sosyalistler, «Sosyal Demokrasi, 1918'de Almanya'da olduğu gibi, işçi sınıfını yine arkadan mı hançerleyecek?» sorusunu soruyorlardı.

Şubat ayının 5'inde, Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Cunhal, Fransız L'Humanite gazetesinin muhabirinin sorularına verdiği cevaplarda, «Portekiz'de durum, demokratik devrimle, onun yolunu tıkamak isteyen güçler arasında belirleniyor» diyordu.

Cunhal Portekiz'deki yapısal değişiklikleri şöyle anlatıyordu : «Portekiz'de kapitalizm çok derin bir bunalım geçiriyor. Heryerde, işçiler, işyerlerinde olup bitenleri son derece yakından izliyorlar. Yönetimdeki yolsuzlukları ortaya çıkarıyor, çoğu yerde işyerlerinin yönetimini ellerine alıyorlar. Devlet, bankaların bir bölümünü millileştirdi, şimdi ekonomiyi daha geniş çapta kontrol etmeye çalışıyor. Büyük tekelci sermaye gruplarının gücü ise, halâ büyük ölçüde yaşıyor. Hükümetin ekonomik programı tekellerin ekonomik gücünün ve büyük toprak sahiplerinin gücünün azaltılmasına imkân verecektir. Portekiz şartlarında, demokratik siyasal iktidarla, tekellerin ekonomik iktidarı uzun süre bir arada yürüyemez.»

Aslında, Portekiz'deki son olayların ve siyasal gerginliğin kaynağı da

tam bu noktadır. Tekeller, gerçekten, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin ve devrimci güçlerin kendi iktidarlarına son vermeye kararlı olduğunu görmekte-dirler. Bunun başlıca «kışkırtıcısı» olarak da Komünist Partisini görmekte-dirler. Boşa çıkan Spinola kartından sonra, tekeller ve ardlarındaki em-peryalist güçler, şimdi Soares kartını oynamaya kararlıdır. Sosyalist Parti Genel Sekreteri Soares'ın, Komünist Partisine ve çeşitli ekonomik kararlara karşı çıkışının temelinde, tekellerle bütünleşen ve tekelci serma-yenin çaresiz alternatifi olabilecek bir burjuva demokrasisiyle yetinilme-sini isteyen çizgisi yatmaktadır.

Cunhal, aynı konuşmada, Sosyalist Partiyle ilişkiler ve siyasal geliş-meler konusunda da şunları söylemiştir :

«Hükümetteki koalisyonun diğer iki partisi olan Portekiz Sosyalist Par-tisi ve Demokratik Halkçı Parti, son günlerde, hayalî bir «komünist darbe» tehlikesine karşı şiddetli bir kampanya yürütmeye başlamışlardır. Bu kam-panya, karşı devrimci güçlerin yeni bir saldırısına, onların devrimci güç-leri boğmaya yönelik eylemlerine hız kazandıracaktır. Çeşitli provokasyon-lar bir kargaşa ve anarşi ortamı yaratarak tutucu, gerici karşı devrimci güç-lere fırsat verebilecektir. Bu planlar büyük ölçüde gerilemiş ve bunalım bir ölçüde atlatılmıştır. Ama şüphesiz yenileri gelecektir. Sosyalist Parti-nin son zamanlardaki sağa kayışı işimizi zorlaştırmış, güçlüklerimizi artırı-mıştır. Sosyalist Parti, Silâhlı Kuvvetler Hareketi, Komünist Partisi ve Halk-çı hareketler birliğini güçlendirecek yerde, sağ ittifaklar aramış, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin meşruiyetini tartışmaya başlamış ve anti - komünist bir kampanyaya girişmiştir. Sosyalist Parti, Portekiz'e, tekelci kapitalizmin eğemenliğinde, Batı tipi bir demokrasi yerleştirmek niyetindedir. Bu görüş farklarından hareket eden Komünist Partisi, sosyalizme doğru gitmeye im-kân verecek bir demokrasinin karşısında en büyük engeli meydana getiren tekellere karşı demokratik güçlerin en geniş birliğini ve ittifakını önermek-tedir.»

Yine, Cunhal, Silâhlı Kuvvetler Hareketi üzerindeki bir soruya da şu cevabı vermiştir :

«Silâhlı Kuvvetler Hareketi bütün silâhlı kuvvetlerin siyasal öncüsü-dür. Diktatörlüğün devrilmesinde baş rolü oynamış ve bugüne kadar da askerî planda, demokratlaşmayı ve sömürgesizleşmeyi garanti etmiştir. Bu yüzden gerici güçlerin başlıca hedeflerinden biridir. Komünist Partisi, Por-tekiz'de demokratik rejimin yerleşmesi için, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin seçimlerden sonra da görev başında kalmasını zorunlu görmektedir.

Portekiz devriminin en orijinal özelliği Halk Hareketi ile, Silâhlı Kuv-vetler Hareketi'nin ittifakıdır.»

Böyle bir siyasal ortamda, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin 20 kişilik üst kurulunun 2 Şubat'taki önemli toplantısının sonuçları merakla bekleniyor-du. Silâhlı Kuvvetler Hareketinin karşı devrim karşısında durumunu güç-lendirmek isteyeceğine tabii gözüyle bakılıyor ve karşı devrimci güçler ka-dar, Sosyalistler de böyle bir karardan rahatsızlık duyduklarını hissettiri-yorlardı.

Silâhlı Kuvvetler Hareketinin resmî sözcüsü ise şunları söylüyordu :

«Devrimci süreç seçimlerle sona ermiş olmayacak. Siyasal partiler ve kuruluşlar seçimlere sahip olmadıkları bir önem atfetmemelidirler. Sadece seçimlerle yetinmek ve bir sandalye daha elde etmek için yırtınmak, Portekiz'de devrimci süreci anlamamaktır. Kanunlar devrimi değil, devrim kendi kanunlarını yapar.»

Silâhlı Kuvvetler Hareketi soyut kavramlara kapalıdır. Sınıf muhtevası olmayan soyut özgürlüklere ve özgürlük nutuklarına inanmamaktadır. Silâhlı Kuvvetler Hareketi, şimdi kendi deneyleriyle Portekiz'i tanımayı öğrenmektedir. Ve soyut bir özgürlüğün, Portekiz'in o toprak sahiplerinin yüzlerce yıllık baskısı atındaki kırsal bölgelerinde, mahallî eşrafın, papazların etkisindeki bu bölgelerde hiçbir anlamı olamayacağını, böyle bir özgürlüğün halkın sömürülme, kandırılma özgürlüğünden başka birşey olmadığını iyice kavramaktadır. Bu yüzden de bütün çabalar, seçimlere kadar ve seçimlerden sonra, halkın gerçekten uyarılmasına harcanmaktadır. Ve bu uyarı soyut nutuklarla değil, en ücra yerlerdeki, özellikle tutucu, karşı devrimci çevrelerin etkisinde kalan bölgelerdeki yoksul halka, çeşitli alt yapı hizmetleri ve ekonomik özgürlükler götürmekle yapılmaktadır. **Nortada Operasyonu'nun** amacı budur. Nortada Operasyonu, Kuzey Bölgeleri operasyonu demektir. Yakında Güney Bölgeleri operasyonuna da girilecektir. Köylülerle en sıkı ilişkiler kurmak, Silâhlı Kuvvetlerin, genç sol militanlarla birlikte köyde belli planlar dahilindeki her türlü çalışmaya katılmaları ve ülkenin çehresini ve zihniyetleri hızla değiştirmeye çalışmaları operasyonudur bu. Nortada Operasyonundan yeni dönen bir genç Albay şöyle konuşmaktadır :

«Eski rejimin nüfuz sahibi kişilerinin ve sözcülerinin halâ büyük etkiye sahip buldukları bölgelerde insanları uyandırmak istiyoruz. Halk kültürünü yeniden diriltmek ve siyasal açıklık getirmek istiyoruz. Ordunun bütün teknik kadroları, doktorlar, mühendisler, uzmanlar köylülere yardım etmektedirler. Sözlerle değil somut işle... 48 yıllık bir faşizmin mirasını yenmeye mecburuz. Yeneceğiz.

Mayıs'tan beri çok şey değişti şüphesiz. 25 Nisan'da burjuva demokrasisi bile, ancak güzel bir hayaldir, bugün çok ilerisindeyiz. Bugün en önemli sorumuz «Devam edecek miyiz? Edeceksek nasıl?» sorusudur. Herkes aynı fikirde değil şüphesiz. Kimisi daha hızlı gitmek istiyor, kimisi daha ılımlı. Son derece büyük, hayret verici, orjinal bir deney yaşıyoruz...»

Silâhlı Kuvvetler Konseyi toplantısı sonucunda, çeşitli söylentilere konu olan seçimlerin 12 Nisan'da yapılacağı belli oldu. Siyasa Partier, özellikle de Sosyalist Parti, seçimleri memnuniyetle karşıladıklarını bildirdiler. Bu arada Komünist Partisinin seçimlere karşı olduğunu yaymaktan çekinmediler. Çünkü çeşitli kamuoyu yoklamalarına göre, fabrikalarda, sendikalarda, yani işçi sınıfı arasında son derece kuvvetli olan Komünist Partisi kırsal bölgelerde aynı güce sahip değildi ve seçimlerde yüzde 10 ile yüzde 20 arasında bir oy alması bekleniyordu. Oysa Cunhal, daha önce seçimler konusundaki görüşlerini şöyle dile getiriyordu : «Portekiz'de hiçbir siyasal güç özgürlüklerin ve demokrasinin korunmasına Portekiz Komünist Partisi kadar kararlı değildir. Kurucu Meclis için seçimler, bizim çok önceden beri programımıza aldığımız bir amaçtır. Dikkati çektiğimiz nokta

ise şudur : Birçok bölgelerde, özgür seçim şartlarına uymayan durumlar vardır. Birçok bölgede demokratik özgürlükler sadece kâğıt üzerindedir ve bu hâlâ böyledir. Gerici, karşı devrimci sömürücü güçlerin nüfuzu henüz kırılmamıştır. Bazı bölgelerde ise Komünist Partisinin seçimlere katılması bürokratik engellerle önlenmek istenmektedir.»

Silâhlı Kuvvetler Hareketinin girişmiş olduğu son eylemler, öte yandan seçimlerin 12 Nisan'da yapılacağını haber veren bildirin tonu, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin Komünist Partisinin kuşkularını paylaştığını ortaya koymaktadır.

Portekiz'de seçimlere 6 milyon seçmen katılacaktır. Yurt dışındaki seçmenlerin, seçme hakkı yani yabancı ülkelerde çalışan yüzbinlerce Portekizlinin demokratlaşma sürecine katılmamış oldukları için bilinçli oy kullanamayacakları hesap edilerek sınırlandırılmıştır. Bu, Komünist Partisinin kuşku ve isteklerine tamamen uygun bir karardır. Eski rejime bağlı nüfuzlu kişilerden, tesbit edilmiş ve adları ilân edilmiş olan dört bin kişi de seçim hakkından yoksundurlar. Bugüne kadar altı Partinin, seçimlere resmen katılabilecek formaliteleri tamamladıkları bildirilmiştir.

Ancak, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin, seçimleri, halka vermiş bir sözün yerine getirilmesi olarak kabul ettiği ve kendisini dağıtmaya hiç de niyetli olmadığı görülmektedir. Portekiz'de demokratik devrimin bir çeşit garantisini meydana getiren Silâhlı Kuvvetler Hareketi, son geniş toplantısında, varlığını koruma ve yasalaştırma kararı almıştır.

17 Şubat'ta Lizbon'da yapılan toplantıda, Silâhlı Kuvvetler Hareketi içindeki ılımlıların itirazlarına rağmen, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin kurumsallaştırılması kararı oy birliğiyle alınmıştır. Portekiz Sosyalist Partisi Genel Sekreteri Soares karar daha alınmadan önce, böyle bir karara kesinlikle karşı çıkacaklarını bildirdiyse de, karardan sonra olumsuz bir yorumda bulunmamıştır. Klâsik burjuva demokrasisi sınırları içinde hareket eden ve işin sonunda yerli yabancı tekeller hesabına çalışanlar, Silâhlı Kuvvetler Hareketine karşı olmalarını «askerî diktatoryaya karşıyız» şeklinde maskeleyemekteler.

Portekiz, demokratik devrim süreci içinde, bugün uluslararası gericiliğin gözlerini üzerine diktiği bir nokta halindedir. Portekiz'de yaşanan ve ilk bakışta, benzer görünen deneylerden, Silâhlı Kuvvetler Hareketinin gücünü halktan, işçi sınıfından ve onun siyasal partisinden almasıyla ve büyük ölçüde onun kontrolünde bulunmasıyla ayrılan deney, ne kadar sürece, nereye varacaktır?

Cunhal, «demokrasiden yana bütün güçlerin, bütün dünya halklarının yanımızda olduğunu biliyoruz» demiştir. Ana sorun, uluslararası işçi sınıfı hareketinin gerekli desteği sağlamasıyla çözülebilecektir.

Portekiz halkı, Portekiz devrimi asla yalnız bırakılmamalı, uluslararası gericiliğin, emperyalizmin pençelerine terkedilmemelidir. Portekiz'de devrimci güçleri yalnız bırakmak, bunca kan, bunca zulüm, bunca çaba bahasına kahramanca alınan ve sadece Portekiz'de değil dünyada demokrasi adına kahramanca savunulan bir kalenin terkedilmesi, savaşçıların gericiler karşısında güç durumda kalması olacaktır.

Not : Portekiz demokratik devrimini bütün yönleriyle tanıtabilmek için, P.K.P. Genel Sekreteri Cunhal'ın Parti II. kongresindeki konuşması, Devlet Başkanı Costa Gomez'le ve Silâhlı Kuvvetler Hareketinin üyesi ile bir konuşma İLKE'nin inceleme, araştırma bölümünde yer almaktadır.

2 Şubat 1975

- Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı, Kerim Yaman'ın faşistler tarafından öldürülmesi ile ilgili olarak hazırlanan soruşturma dosyasını «yetersiz» bularak polise geri verdi. Savcılık, soruşturmanın kısa zamanda sonuçlandırılmasını ve aranan dört asi sanığın bulunmasını da istedi.
- Demokratik Parti İkinci Genel Kurulu Ankara'da başladı. Genel Kurul raporunda seçmen yaşının 18'e inmesi ve erken seçimin Ekim 1975'de yapılması öneriliyor.
- Etyopya'da kanlı çatışmalar

başladı. Eritre Kurtuluş Cephesine bağlı gerillalar, eyalet başkenti Asmara'ya karşı büyük bir saldırıya geçtiler.

● Kıbrıs'ta Magosa limanı uluslararası trafiğe açıldı. Limana Yunan bandıralı gemiler de yanaşabilecek. 13 Bin Rum, Adanın kuzeyine yerleşecek.

● İstanbul Sanayi Odası Başkanı Nurullah Gezgin, bir seminerde, «holdinglerin ve büyük yatırım şirketlerinin finans sorunu ile küçük sanayicilerin finans sorunlarının aynı potada eritilemeyeceğini» ileri sürdü.

3 Şubat 1975

- CHP milletvekili Süleyman Genç, bir Haftalık Dergi'nin sorularına verdiği cevapta, CHP'nin faşist saldırılar karşısında yetersiz kaldığını ileri sürdü.
- Malatya'da düzenlenen «faşizmi protesto mitingi» sırasında olaylar çıktı. Sayıları 9 bine yaklaşan anti faşist yürüyüşçülere saldıran faşist komandolar 10 kişiyi yaraladı. Saldırı saygı duruşu sırasında Ülkü Ocaklı komandolarca başlatıldı. Bu arada

Töb - Der binasının da hasar gördüğü bildirildi.

● Ferruh Bozbeyli rakipsiz aday olduğu Demokratik Parti Genel Başkanlığına yeniden seçildi. Kongrenin son günü MHP'li komandolar olay çıkarmak istediler. DP - MHP ilişkilerinde bir süredir oldukça önemli bir sertleşme gözleniyor.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, eczacıların boykot girişimlerini süresiz olarak yasakladı.

4 Şubat 1975

- Bütün yurtta, günde 1,5 saat süre ile elektriklerin kesilmesi kararlaştırıldı. Hemen başlayacak uygulama kararı, TEK'in teklifi üzerine, Enerji Bakanlığı aldı.
- Yeniden DP Genel Başkanlığına seçilen Ferruh Bozbeyli, «Demokratik Sol, aşırı soldan kuşku duyanlar için iyi bir gelişmedir» dedi. Bozbeyli,

AP'yi Bayar'ın önerisi paralelinde davranmaya da çağırıldı.

● Yunanistan'da benzinden sigaraya kadar bütün temel ihtiyaç maddelerine zam yapıldı.

● Türkiye'de beklenen zam dalgası geldi. Bütün tekel maddelerine yüzde 28 ile yüzde 75 arasında değişen oranlarda zam yapıldı. Filtreli sigara

fiyatları genel olarak 750 kuruşa yükseldi. Bu arada ekmek fiyatı da bugünden itibaren 250 kuruşa çıktı. Toprak Mahsulleri Ofisi, ekmeklik buğday fiyatını 240 kuruşa çıkardı. Daha önceki buğday satış fiyatı 125 kuruştur.

● Volkswagen Otomobil Şirketi 79 bin işçinin işine son verdi. ABD'de de otomotiv sanayiinde işsizlik oranı yüzde 39'a yükseldi. ABD'de işsiz sayısının, son bir ay içinde, 6 milyondan 7 milyona çıktığı haber veriliyor.

5 Şubat 1975

● Türkiye Büyük Millet Meclisi Sıkıyönetimin 4 ilde bir ay daha uzatılmasına oybirliği ile karar verdi. Kararla ilgili görüşmeler sırasında, Meclis, bir ara gizli oturum yaptı.

● Türkiye, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün yüksek düzeyde bir temsilcisini görüşmelerde bulunmak üzere resmen davet etti. FKÖ'yü temsilen örgüt siyasî işler temsilcisi Faruk El Kaddumi'nin geleceği ve FKÖ'nün Ankara'da sürekli bir temsilcilik kurması konusunda görüşmeler yapılacağı bildiriliyor.

● Kıbrıs'taki Türk Silâhlı

Kuvvetlerinden bir Tugay daha geri çekildi. Amerikan yardımının kesileceği sırada Tugay'ın çekilmesinin yardımın kesilmesini önlemek amacını güttüğü ileri sürülüyor.

● Norveç'in Longva Sismik Araştırma Gemisi'nin ihtilâflı sularda arama yapıp yapamayacağı konusu gittikçe genişliyor. Bir haber ajansının «geminin ihtilâflı sularda arama yapamayacağı» şeklindeki haberini yalanlayan Enerji Bakanlığının, gemiyi Ege'ye yollamak için şimdilik sonuçsuz girişimlerde bulunduğu bildiriliyor.

EGE'DE PETROL ARAŞTIRMALARI VE ŞOVENİZM

Kıbrıs olayları başlamadan önce uzun süre lider demecilerini, gazete sütunlarını işgal eden Ege Kıt'a sahanlığı sorunu, Kıbrıs olaylarıyla kaybettiği güncelliğini 12 Ocak 1975 Günü CHP Genel Başkanı'nın beklenmedik bir çıkışı ile yeniden güncellik kazandı. Ecevit bu çıkışında Irmak hükümetini suçlamış ve Ege'de petrol aramalarına gereken önemin verilmediğini iddia etmişti. Ecevit şunu da eklemişti: «Ege'deki ihmalimizden Yunanlılar cesaretlendi!»

Gerçekten de CHP Genel Başkanının bu demecinden iki gün önce Yunanistan Savunma Bakanı Averof, Yunanistan'ın yeni Deniz Kuv-

vetleri komutanının görevi devralması sırasında yaptığı konuşmada «Gerekirse savaşacağız ve bu defa yeneceğiz. Ordumuza ve silâhlanma daki başarımuza güveniyoruz» demişti.

Averof'un blöfleri Ecevit'in çıkışına kadar Irmak hükümetinde herhangi bir ciddi tepki uyandırmamıştı. Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından kiralanan Norveç bandıralı Longva Petrol Arama gemisi Mersin limanında demirlemiş günde 10.000 dolarlık kira ücretini alıyor ve kimsenin dikkatini çekmeden kira süresini dolduruyordu. Ancak Ecevit'in çıkışı konuyu yeniden ve ister istemez gündeme getirdi.

CHP Genel Başkanının demecinden alıntılar yapan gazeteler daha çok Yunan halkına yönelen düşmanca yönleri vurguladılar. Gerçi Ecevit'in demeci bütünüyle şoven eğilimler taşıyordu ama, bu demeci bir işaret kabul eden büyük basın o günden itibaren dozu gittikçe yükselen bir şovenizm edebiyatına ve bir savaş kıskırtıcılığına başladılar.

Oysa Irmak hükümeti o ana kadar Ege sorununun üstüne gitmeye niyetli olmadığını kanıtlayacak bir tutum içindeydi. Longva gemisi bilerek Ege'ye yollanmıyor, kıta sahanlığı tartışmalarına girilmiyordu.

CHP liderinin muhtemelen

Kıbrıs olaylarında şoven duyguları kışkırtarak elde ettiği prestijinin, hükümet bunalımının uzaması yüzünden ekilmeye başlaması üzerine yaptığı bu çıkış, Kıbrıs Federe Türk Devletinin ilânna kadar geçen süre içinde sürekli işlenmeye başlandı. Daha önce ısmarlanan Fantom uçaklarının gelişi sırasında daha da hızlandı ve Ege'de petrol araştırma konusu (başlangıçta da olduğu gibi) Türkiye'de şoven rüzgârların bir bahanesi haline getirildi.

Gemi (longua) ihtilâflı sularda arama yapmayacağı açık açık belirtmesine rağmen İzmir'e gönderildi. Ancak Norveç hükümeti bu anlaşmazlığa bulaşmamağa kararlıydı. Longua İzmir limanında üç gün demirli kaldıktan sonra, arama yapmayacağını son ve kesin bir açıklama ile bir daha bildirdi ve kontrata da - çaresiz - feshedildi. Ancak propaganda hedefine ulaşmış ve kıta sahanlığı bir kere daha Türkiye'de şovenizmin bahanesi haline getirilerek kullanılmıştı.

Şu anda Ege Kıt'a sahanlığında Türkiye ve Yunanistan'ın karşılıklı hak ve ilişkilerinin tesbiti La Haye Adalet Divanına götürülmektedir. Sorun orada tartışılacak ve büyük bir ihtimalle yıllarca sürüp gidecektir. Bu arada gerek Yunan hükümeti Ege Kıt'a sahanlığındaki haklarını ileri sürüp, yabancı petrol şirketlerine Ege'de petrol arama ruhsatları vererek, gerek Türkiye «Kendi petrol arama gemini kendin yap» kampanyasına girişip Ege'de yeniden petrol araştırmalarına kalkışarak iki ülkedeki emekçi halkı karşılıklı düşmanca duygulara itme çabalarına devam edeceklerdir. Etmektedirler de. Yunanistan Ege'de 11 petrol arama ruhsatı vermiştir. Türkiye, yakında petrol aramaya başlayacağını açıklamıştır. Ancak bütün bunların «ciddi petrol arama çalışması» olmadığını iddia etmek için petrol uzmanı olmaya gerek yoktur. Amaç şoven duyguları körüklemek ve istilâcı bir dış siyaset çizgisi elde etmektir. Nitekim Ege Kıta Sahan

lığı tartışmalarının, Kıbrıs'ta yetkili 12 Adalar'ın işgalinden, Girit adasında askeri üs istemekten söz etmiştir.

Her iki ülkenin hakim sınıfları içinde buldukları derin ekonomik ve politik bu nalımın geniş emekçi kitlelerindeki tepkilerini saptarabilmek amacıyla bilerek istenerek şovenizme sapsmakta ve savaş çığılıkları atmaktadırlar. Bir büyük gazete savaş endüstrisini kampanya haline dönüştürmüştür.

Son olarak Ege Kıta sahanlığı tartışmaları sırasında bir Federe Türk Devletinin ilânından kısa bir süre önceye tesadüf etmesinin altını çizmek gerekir. Bunun «tesadüf» olduğunu söylemek de doğru değildir. Federe Devletin ilânının dışarıdaki tepkilerini büyük ölçüde önleme yada yönlendirme güçleri olmayan iktidarlar içerideki tepkileri, şoven dalgayı yükselterek göğüsleme yolunu seçmişlerdir. Ege kıta sahanlığı konusunun yeniden alevlenmesinin temeli kısaca budur.

6 Şubat 1975

- Amerikan Askerî Yardımının kesilmesi ile ilgili tepkiler devam ediyor. Özellikle demokratik kuruluşlardan gelen tepkiler Türkiye'nin NATO'dan çıkması gerekliliği yönünde gelişiyor. Bu arada Türkiye, ABD'ye bir nota verdi. Öte yandan ABD Başkanı Ford da, Amerikan Kongresinde, grup liderleri ile bir toplantı yaptı ve «kararın yeniden ele alınmasını» istedi. Türkiye'nin ikili anlaşmaları ilgili görüşmeleri durdurduğu bildiriliyor.
- Cumhurbaşkanı Korutürk, ABD

yardımının kesilmesi ile ilgili olarak siyasî partilerin liderleri ile görüştü. Görüşmede hükümet sorununun da ele alındığı bildirildi. Ecevit bu görüşme sırasında Cumhurbaşkanı'nın 28 Nisan'da ön seçim, 8 Haziran'da ise seçim yapılmasını önerdi.

- Türkiye - Libya Yatırım Bankasının üç ay içinde kurulacağı açıklandı.
- Kıbrıs Türk Cemaati Başkanı Rauf Denktaş «Kıbrıs'ta

federasyonun Türk kanadı derhal kurulmalıdır» dedi. Denktaş demecinde, «Türkiye'nin bir işaretini bekliyoruz» şeklinde konuştu.

● Yan ödemelerdeki haksızlığı protesto etmek amacıyla çeşitli şekillerde direniş hareketine geçen assubaylar, son derece sert şekilde cezalandırıldılar. Millî Savunma Bakanının, mecliste yaptığı açıklamaya göre 74 Assubay emekliye sevk edildi; 63 0 hava assubayı tutuklandı; 2 bin 236 assubay ise açığa alındı. Bu resmî rakamların ötesinde, çok sayıda Assubayın tutuklu olduğu söyleniyor.

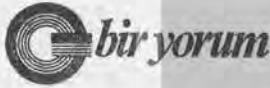
● Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Okuluna faşist komandolar saldırdı. Komandoların silâh da kullandığı saldırı sırasında, üç

öğrenci yaralandı. Polis, elinde zincir ve silâh bulunan dört komandoyu yakaladı.

● Ecevit'in, Alman Sosyal Demokrat Partisi Başkanı Brandt'in davetlisi olarak Mart 1975 ortalarında Almanya'ya gideceği açıklandı.

● Zonguldak'ta aynı günde, Dilaver, Asma ve Çaydamar ocaklarında göçük oldu ve 10 işçi toprak altında kaldı. Yedi işçinin kesinlikle öldüğü açıklandı.

● Yunanistan'a, Ege Kıta Sahaneliği ile ilgili uyuşmazlığı çözümü için Lahaye Adalet Divanına gitmeyi kabul ettiğimiz resmen bildirildi. Ancak daha önce bakanlar seviyesinde bir ön görüşme şart koşuluyor.

Alexandre Galkine

Avrupa'nın sanayileşmiş kapitalist ülkelerinde, siyasal güçler dengesi, iki karşıt eğilimin güçlü etkisi altındadır.

Bir yandan, genel bir sola dönüş gözleniyor. Bu sola dönüş, sol güçlerin etkisinin artması; sağ uç partilerine ve gerici partilere oy veren seçmen oranının ve merkezci seçmenlerin azalması; merkezci ve sağ reformcu siyasal örgütler içinde sol akımların güçlenmesi; çoğunlukla sadece lâfta bile kalsa, kitle desteği ve şöhret peşinde burjuva siyaset adamlarının ve kitle haberleşme araçlarının bir bölümünün sola yönelmeleri ile somutlanıyor.

Avrupa'nın en eski faşist rejimi olan Portekiz'deki rejimin devrilmesi, daha sonra, Yunanistan'da «Kara Albaylar» diktatörlüğünün çöküşü, bu eğilimi belgeleyen dünya çapındaki olaylardan bazılarıdır. Brejnev'in, Berlin'de, Demokratik Alman Cumhuriyetinin 25. yıldönümünü münasebetiyle verdiği söylevde de belirttiği gibi, «On yıllardan beri ilk defa, Avrupa'da, faşist rejimlerden bütünüyle kurtulma imkânı, gerçekten ortaya çıkmış bulunmaktadır.»

Öte yandan, kapitalist dünyanın bazı yerlerinde, «ultra» ların özellikle de azgın neo-faşistlerin eylemleri, hissedilir bir şekilde güçlenmeye başlıyor. Ultraların eylemlerinin en fazla yoğunlaştığı merkezler, ekonomik, sosyal ve siyasal sorunların yakıcı bir hal aldığı, üstelik de bölgesel geliş-

Faşizmin bozgunları ve aşırı sağ tehlikesi

me dengesizliğinin sosyal hayavı büsbütün kararttığı kapitalist ülkeler oluyor.

Bu açıdan, İtalya'nın durumu tipik sayılabilir. İtalyan işçi hareketi ve işçi sınıfının öncü müfrezesi, son on yıllar boyunca önemli başarılar kazandı. Ama, bu ülkede, aşırı - sağ güçler siyasetin bazı parçaları ve seçmenlerin bir bölümü üzerinde hissedilir bir etkiyi halâ sürdürüyorlar. Bu güçler, iktidar çarkını ele geçirmek ve burjuva parlamenter rejimini faşist yönde değiştirmek için, işgal ettikleri konumlardan yararlanma niyetlerini gizlemeye bile gerek görmüyorlar.

İtalyan Sosyal Hareketi adını alan şu neo - faşist partinin, parlamentarizme bağlı kalmış olan burjuva partilerinin içindeki sağ akımlarla ilişkilerini sağlamlaştırma girişimleri, buradan kaynaklanıyor. Yine, ülkede güvensizlik, dengesizlik ve korku atmosferi yaratmayı amaçlayan «gerginlik stratejisi» ve silâhlı güçler içinde sürdürülen gizli sızma hareketi de bu amaçlara yöneliyor.

Daha az belirgin olmakla birlikte, ekonomik, sosyal, aynı zamanda siyasal özlü şiddetli bir sınıf çatışmasının, iki mezhep, protestanlarla - katolikler arasındaki karşıtlık şeklinde maskelendiği Ulster'de de, benzeri eğilimler görülüyor.

Katolik azınlığın, eşitliğinin ve demokratik haklarının tanınması için, gittikçe büyüyen kitle hareketi, arkalarını Britanya yöneticilerine dayamış olan gerici protestan çevrelerinin vahşi direnciyle karşılaşılıyor. Kuzey İrlanda'da kurulan tutucu protestan cephesi, bütün demokratik gelişmeleri önlemek üzere neo faşizme doğru gidiyor ve gitgide terörizme ve şiddete kayıyor; şovenizmi ve dinsel bağnazlığı, fanatıklığı körüklüyor.

Son yıllarda kamuoyunda gözlenen olumlu değişmelere rağmen, Batı Almanya'da da, «sağ», oldukça sağlam durumda. Aşırı sağın seçimlerde uğradığı yenilginin şaşkınlığı geçer geçmez, «ultra» örgütlenmeler oluşurma yolunda ateşli çalışmalar başladı.

«Yerini bulamamış» kişilerden oluşan toplulukların meydana getirdiği ve bütün savaş sonrası dönemi boyunca aşırı sağ güçlerin temel dayanaklarından ve çekirdeklerinden olan örgütler eylemlerini yoğunlaştırıyorlar. Bu arada, sağ kampın yeni bir yapıya büründüğü, sağ kampta bir konsolidasyonun (iç bütünlüğün) olduğu da görülüyor. Bu konsolidasyonun belirgin özelliği, açık neo - faşist güçlerle «ılımlı» adını alan sağ meydana getiren burjuva partileri içindeki daha tutucu ve gerici gruplaşmaların birleşmesidir. Bu olay en fazla sağ fikirleriyle tanınan, Franz - Josef Strauss'un yönetimindeki Sosyal Hristiyan Birlik partisinde gözlenmektedir.

Faşist bir rejimin sürdüğü son Avrupa ülkesi olan İspanya'da ise, faşizmin içten içe çürüyüp dağılması, çelişkili ve karmaşık bir durum yaratmıştır. Franco'nun çürümüş rejimi altında, anti faşist güçlerin mücadelesinin hızlanması karşısında, yöneticiler iktidarda kalabilmek için en azgın baskılara başvurmakta ve birbiri ardından terör dalgaları estirmektedirler.

Bu tabloyu tamamlamak için, aşırı - sağcı, faşist, askerî - terörcü rejimlerin kısa bir zaman önce yıkıldığı ülkelerde, karşı devrimin olayların akışını değiştirmekten ve kaybettiği mevzileri hiç değilse kısmen ele geçirmekten vazgeçmediğini hatırlatalım. Bu ülkelerde, karşı devrim, faşist as-

keri - terörist diktatörlük altında en parlak günlerini yaşayan ve şimdi, etkisini ve zenginliklerini kaybetmekten korkan tekeli burjuvazinin desteğinden yararlanıyor. Yine, faşizmin saltanatına yardımcı olan bir despotizm, keyfilik ve çürümüşlük ortamında biçimlenmiş ve bugün cinayetlerinin hesabını verme korkusuyla titreyen bir Devlet aygıtının üst kademelelerinin sempatisinden de, nasibini alıyor. Karşı devrim, uzun yıllar süren faşist propagandanın kalıntılarının halâ yaşadığı bazı halk kesimlerinin karsızlığından, telâşından da yararlanıyor.

Kapitalist dünyada, «aşırı sağ» ın, yani neo faşizmin etkisini araştırırken, çeşitli ülkelerdeki bu türden rejimlerin ve hareketlerin kendi aralarında açık veya gizli yollarla, sıkı ve sürekli ilişkiler içinde olduklarını da hatırlamak gerekir.

Meselâ, Franco İspanyası ile Salazar Portekiz'inde, diğer ülkelerdeki neo faşist eylemleri yönlendiren ve aralarındaki koordinasyonu sağlayan özel merkezler bulunduğu uzun süreden beri biliniyordu. «Kara Albaylar» ın iktidara geçmelerinden sonra, Yunanistan'da da benzeri merkezler kuruldu. Zaman zaman, aşırı sağ unsurların çeşitli komploları konusunda bazı ayrıntılar sızardı. Portekiz istihbaratının faaliyetleri konusundaki bir araştırma, neo - faşist darbeler hazırlanan bu merkezlerin yaptıkları işlerin, bölük pörçük bilgilerden çıkarıldan çok daha önemli ve yaygın olduğunu gösterdi. Bu merkezlerden ikisi, Portekiz'deki ve Yunanistan'daki, bugün zararlı durumdan çıkmıştır. Neo - faşistler, eylemlerini uluslararası bir planda koordine etmekte, böylece biraz daha güçleşmiş olmaktadır. Ama bu türden merkezler, halâ İspanya'da zararlı çalışmalarını sürdürüyorlar.

Yukarda sözünü ettiğimiz iki eğilimi gerçek değerleriyle değerlendirmek istersek; yani bir yanda, genel siyasal durum içinde ortaya çıkan sola dönüşle, öte yanda, yönetici sınıfların ve siyasal örgütlerinin en «aşırı» mihraklarının yendine eyleme geçmeleri eğilimlerini, gerçek değerleriyle değerlendirmek istersek; bu iki eğilimin şu andaki ilişkilerini ve uzun vadedeki gelişmelerini ortaya koymamız gerekir.

Deneylerin de gösterdiği gibi, neo - faşizm tehlikesinin küçümsemesi devrimci güçleri hareketsizliğe sürükler; tehlikeye gerekli anda, etkili bir şekilde karşı koyabilmekten ve kendilerine yönelen saldırıları geriletmekten alakoyar.

Bu tehdidin gereğinden fazla büyütülmesi ise, olayların gelişmesinin esas çizgisinin, siyasal güçlerin gerçek ilişkilerinin ve bundan doğan imkânların doğru belirlenmesini son derece güçleştirir.

TÜSTAV

Son dönemlerde meydana gelen olayların incelenmesi, «ultra» ların yenilgileri kadar, yeniden eyleme geçmelerinin de, kapitalist toplumun derinliklerinde olup biten aynı tipten bazı süreçlerin bir yansıması olduğunu gösteriyor. Faşizm de dahil olmak üzere, aşırı sağ terörist ve karşı dev-

rimci rejimler, kapitalist üretim ilişkilerini gizleyen bir siyasal üst yapıdan başka bir şey değildir.

İktidarda olan burjuvazinin gözünde bu üstyapı, üretim araçlarının özel mülkiyeti üzerine kurulu sosyal ve ekonomik rejimin varlığını tehlikeye atan keskin bunalım dönemlerinde özellikle geçerli ve etkilidir. Yine aynı bakış açısından bu faşist üstyapı, kapitalizmin sosyal ve siyasal sistemi, nisbî ve geçici de olsa sakın ve bir döneme girdiğinde etkinliğini kaybeder. Durum ne olursa olsun, gerici «aşırı sağ» rejimler (en önde de faşist rejimler), kapitalist toplumun yönetici sınıfının iktidarını sürdürdüğü diğer biçimine : burjuva demokrasisine bir alternatiftir.

Ama, iktidarın şu veya bu şekilde biçimlenmesi, sadece yönetici sınıfın tavır ve isteklerine bağlı değildir. Emperyalist burjuvazinin, Tekelci Devlet kapitalizminin gelişme kanunlarından kaynaklanan en yaman bir gerici eğilimdeki eğilimi, karşısında, halk kitlelerinin demokrasi özlemlerini, sağdan gelen saldırılara karşı gittikçe artan direnme iradelerini ve güçlerini bulur. Sosyalizmin, dünya planındaki, «yumuşama» (detant) politikası ve sağlam bir şekilde kurulmuş, «barış içinde birarada yaşama» politikası çerçevesinde, özellikle güç kazanan barışçı etkisi, bu konuda elverişli dış koşullar sağlamaktadır.

«Ultra» eylemlerin son zamanlardaki yoğunlaşması, kapitalist Avrupa ülkelerinden bazılarında açıkça neo - faşist karaktere sahip olanlar da dahil olmak üzere; şimdiye kadar görülmemiş boyutlara ulaşan ekonomik, sosyal ve siyasal bunalıma sıkışıkya bağlıdır. Bunalımın esas yükünü halk kitlelerinin sırtına yükleme girişimleri; örgütlenmesi, sınıf bilinci ve savaşçılığı günümüzde geçmişten çok daha yüksek düzeylere varmış olan işçi sınıfının şiddetli direnciyle karşılaşmaktadır.

Sınıf mücadelesini, «dış tehlike» gerekçesine sığınarak yumuşatma eğilimleri, «yumuşama» politikası yüzünden, bir zamanlar sahip oldukları etkiyi artık kaybetmişlerdir. Tekellerin emrindeki hükümetlerin saldırılarına karşı gösterilen direnç, sert biçimlere bürünmüştür. Sadece savunmada kalmayarak, sosyal ilişkilerin tümüne yönelen aktif bir biçim kazanmıştır.

Savaş sonrası yıllarında, kapitalist ülkelerin çoğunda, iktidardaki burjuvazi tarafından kullanılan parlamento mekanizması, yönetici çevrelerin yeni şartlarda ortaya çıkan taleplerine uygun düşmemiştir. Bunalımı yenmek için aldıkları tedbirlerin bütün yükünü kitlelerin omuzlarına yıkmak isteyen burjuva partilerinin politikası yüzünden gittikçe artan memnuniyetsizlik, merkez sağ seçmenlerinin azalmasını hızlandırmıştır.

Parlamente kurumlarda, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitlelerin, çıkar ve özlemlerini şu veya şu şekilde dile getiren temsilcilerin artması, birçok durumda, bu kurumlara, kitleler üzerinde baskı aracı olarak kullanma imkânını kısıtlamıştır. Gittikçe bürokratlaşan yürütme gücüne gelince, bu gücün, duruma hakim olmasına yardım edebilecek tedbirleri almakta yetersiz kaldığı görülmüştür.

İşte bu yüzden, kapitalist ülkelerin egemen sınıflarının bir bölümünde, —özellikle burjuvazinin, durumu fazla tehlikeli gördüğü yerlerde— iktidarını korumak için, geçmişte denenmiş terörist metodlara başvurma

eğilimi ortaya çıkmaya başlamıştır. Burjuvazi, niyetlerine uygun düşen çeşitli durumlardan yararlanmışır.

Son on yıllarda, ekonomik ve sosyal gelişme, kırlardaki (ve son zamanlarda hergün biraz daha artan bir şekilde) şehirlerdeki çeşitli küçük mülk sahipleri kategorilerini eski yaşama imkânlarından, hayat koşullarından ve sosyal mevkilerinden yoksun bırakmıştır. Öte yandan bunalımın çeşitli yönleri, yani tekeli devlet kapitalizmi karşısında durumlarını korumayı başarabilmiş olan küçük mülk sahiplerinin sisteme düşmanlığını güçlendirmiştir.

Bu sosyal grupların siyasal tavrı, örgütlü işçi sınıfına yaklaşma eğilimi göstermektedir. Antimonopolist (tekelciliğe karşı) bir cephenin objektif temelleri böylece sağlamlaşmaktadır. Bununla birlikte, bu grupların siyasal tavırları, cephenin gelişmesinin ilk ve ara aşamalarında, tekeli devlet kapitalizmine karşı bir tepkiyi barındırırken, aynı zamanda büyük ölçüde gerici olan burjuva bilincinin unsurlarını da taşımaktadır. Bu durum, burjuvazinin açık terörist egemenlik biçimlerine yandaş olanlara; kurnazca yazılmış bir sosyal program ve duruma uygun tedbirlerle, bu sosyal zümrelerin hiç değilse bir bölümünü kazanabilecekleri umudunu vermektedir.

Bunlar, pek çok kapitalist ülkede, iktidar mekanizmasının etkisizleşmesinin parlamenter demokrasiyi yıpratmasından yararlanmayı planlıyorlar. Bu türden eğilimlerin genelleşmesi, örgütlü devrimci işçi hareketine, burjuva parlamentarizmini sonunda sosyalist demokrasiden başka birşey olmayan gerçek bir demokrasiye dönüştürmenin acil bir sorun olduğunu, bir kere daha kanıtıyor.

Ancak, sağ ve merkez burjuva partilerine oy veren geleneksel olarak tutucu toplum kesimlerinde, bu yıpranma olgusu, çoğunlukla, «basit çözümler» ve «enerjik eylemlerle» ekonomiye, sosyal ilişkilere ve siyasal hayata düzen getirebileceği sanılan «güçlü iktidar» özelemleri doğuyor. Bu güçlü iktidarı, ancak, otoriter karizmatik (lider) bir kişiliğin veya «geçici» bir askerî diktatörlüğün ya da düzene boyun eymeyenlere karşı kanlı bir terörü, toplumsal demagojiyle gereği kadar yumuşatılmış bir programla birleştirebilen, neo-faşist bir aşırı sağ partinin egemenliğinin sağlayabileceği sanılıyor.

Toplumun yönetim mekanizmasının, tekeli Devlet kapitalizminin gelişmesinin sonucu olan bürokratlaştırılması, «seçkinler» teorisinin veya «teknokratlar» teorilerinin yayılmasına yol açmıştır. Bu teoriler, aşağıdan yukarıya doğru demokratik bir sosyal kontrol gereğini inkâr eder ve toplumun yönetilmesine ilişkin bütün sorunları, yönetimin bir «meslek haline gelmesi» ve yukardan gelen emirlerin olduğu gibi aşağıya iletilebilmesi için etkili bir sistemin oluşturulmasına indirger. Geleneksel burjuva parlamenter mekanizmasının gittikçe belirginleşen yetersizlikleri karşısında, bunalım belirtilerinin fazlaşmasıyla birlikte, bu teoriler, en aşırı şekiller altında, neo-faşist «ultra» ideolojiye yaklaşmakta, ya da bu ideolojiyle bütünleşmektedir.

Burjuvazinin diktatörce iktidarının, yönetim aygıtının üst ve orta kademelerinde yer alanların sadece zümre konumlarını değil, kişi kişi konumlarını da güçlendirdiğini, onlara ek çıkarlar sağladığını unutmamak ge-

rekir. Bu türden eğilimlere, özellikle ordunun ve polis örgütünün üst kademelerinde rastlanmaktadır. Başarıya ulaşsın ulaşsın, bütün aşırı sağ komplolarda, darbelerde, ordunun ve polisin üst kademelerinin baş rolde olması; buna karşılık, alt kademelerde, genç subaylar arasında demokratik fikirlerin gelişmesi, tesadüf değildir.

Bununla birlikte, gerek uluslararası planda, gerekse iç politika planında ve sosyal planda yeni güçler dengesinin ortaya çıkardığı mevcut durumun özelliği, «güçlü iktidar» yandaşı sağcıların ve bunların arkasındaki gerçek koruyucuların umutlarının temelindeki etkenlerin, belirleyici olmamasıdır. Gerçekten de bu özlemler, çok daha önemli olgulara çarpılmaktadırlar.

Bu olgular arasında önce, soğuk savaştan barış içinde birarada yaşamaya doğru gelişmenin damgasını vurduğu uluslararası durumu saymak gerekir.

Karşıt ekonomik ve sosyal sistemlerin askerî ve siyasal çatışma döneminde, egemen burjuvazinin, kendi ülkelerinde kesin ve belirleyici etkiye sahip en gerici bölükleri, bu ülkelerde, bir «kuşatılmış kale» havası estiriyorlardı. Böyle bir hava, tutucu güçlerin, bir yandan, yönetici sınıfın kendi içindeki gerçekçi bir iç ve dış politikadan yana olanları susturmasına! öte yandan, aşağıdan gelen baskıyı, halk kitlelerine hedef şaşırtarak ve bölerek kırmasına yardımcı oluyordu.

Artık «kuşatılmış kale» havasını sürdürmek, gittikçe daha güç, hemen hemen imkânsız hale geldi. Soğuk savaş körükleyen ve şimdi de uluslararası yumuşamayı engellemeye çalışan sosyal ve siyasal güçler, «güçlü iktidar» fikrini en ateşli şekilde savunanlardan başkası değildir. Bir zamanlar dış politikayı biçimlendiren kavramlar, artık sert eleştirilere ve yeni düzeltmelere hedef oluyor. Bu politikaların yandaşları, yavaş yavaş sahneden çekilmek zorunda kalıyorlar.

«Kurtarılmış kaleler» havası dağıldıkça, en geniş emekçi kitlelerin özlem ve duygularını dile getiren sosyal güçler durumlarını sağlamlaştırıyorlar. Aynı zamanda, yönetici çevreler üstünde de, daha gerçekçi bir sosyal ve siyasal strateji doğrultusunda baskılar yoğunlaşıyor.

Aşırı sağ komploculara ve onların kurdukları rejimlere karşı, dışardaki durum da gitgide daha elverişsiz olmaya başlıyor. Soğuk savaş döneminde, açıkça neo-faşist olan en gerici rejimlere, emperyalist ülkelerin, malî, siyasal ve askerî desteği, «güvenlik» gerekçesine bağlanırdı. Uluslararası yumuşamayla birlikte bu maskeler de eski etkinliğini yitirdi.

Ultra'ların dışardan desteklendiklerine şüphe yok. Ama bu destek, artık büyük bir dikkatle gizli tutuluyor. Bu amaca yönelik kredilerin yetkili kurullardan geçirilmesi gitgide zorlaşıyor. Ve «ultra» rejimler lehine doğrudan müdahalelerin gerek içeride, gerekse dışarda ağır sonuçlar doğuracağı anlaşılıyor.

Egemen burjuvazinin en gerici kesimlerinin savunduğu şiddet politikasının karşısındaki ana unsurlardan biri, ekonomik mücadeleyi olduğu kadar genel olarak siyaseti de nihai şekilde etkileyen işçi sınıfının bilinç, örgütlenme ve savaşkanlık düzeyi oluyor.

Geçmişte, faşist rejimler, (doğrudan bir askerî saldırı olmadığı zaman),

siyasal planda ve örgütlenme planında bölünmüş, terörcü ve gerici hükümet biçimlerinin aktif veya potansiyel düşmanı diğer sosyal gruplarla ittifakını sağlamlaştıramamış bir işçi sınıfı karşısında güçlenebiliyorlardı.

Buna karşılık, işçi sınıfı ve kendisine bağlı örgütler, gerektiği zaman etken bir eylem birliği kurabilirlerse, diğer antifaşist siyasal ve sosyal güçlerle zorunlu ilişkiler geliştirebilirlerse, faşizmin sadırısı başarısızlığa mahkûm oluyordu.

Amacı, bazı işçi kategorileri de dahil olmak üzere halkın yoksul kesimleri arasında sosyal tabanını genişletmek olan faşist demagoji bu durumda, beklenen sonuçları vermiyordu.

Neo faşist özlemlerin, objektif şartların, aşırı sağın planları açısından çok daha elverişsiz olduğu günümüzde, karşılaştığı direnç, büyük bir önem kazanıyor.

Neo - faşist yöntemlerin uygulandığı ülkelerde, bu uygulamanın sonuçları konusunda edinilen etraflı bilgiler, neo - faşist, diktatörce ve totaliter hükümet biçimlerine başvurmaya, başlı başına bir engel teşkil ediyor. Mihver devletlerinin askerî yenilgisinin ardından, Almanya ve İtalya'nın «klâsik» faşist rejimlerinin çöküşü, faşizmin egemenliğinin yarattığı toplumsal gerileme ve manevî çöküntünün derinliğini açıkça ortaya koydu.

Kanlı bir terörle zaptedilebilen sosyal çelişkiler, ilerdeki bir patlamanın objektif şartlarını yaratarak biriktiler. O dönemin faşist rejimlerinin çöküşünü, her yerde, başta komünist partileri olmak üzere, devrimci ve demokratik güçlerin, solun etkisinin sağlamlaşmasının izlemesi, tesadüf değildir.

Savaş sonrası askerî diktatörlükler ve faşist rejimler deneyi, 1945'den önce, Avrupa'da faşizmin belirgin çizgilerinin, burjuvazinin hertürlü terörist, diktacı hükümet biçimlerine özgü genel kanunların ifadesi olduğunu bütünüyle doğruladı.

Ekonomik alanda, faşizmin egemenliğinin sonuçları, 1974 yılında askerî - terörist boyunduruktan kurtulan iki ülke örneğinde çok açıktır. Portekiz'de, uzun süren faşizm, bu ülkeyi Avrupa'nın en az gelişmiş ülkesi haline sokan görülmemiş bir gecikme yarattı. Rejimin içten çöküşü o noktaya gelmişti ki, yıkılış anında, rejimi savunacak hiçbir sosyal güç ortada yoktu. Yunanistan'da, «Kara Albaylar» kliğinin daha kısa süren egemenliğine ekonomik altüstlükler, Devlet maliyesinin görülmemiş iflâsı, ancak teröre dayanan bir iktidar mekanizmasının dağılması eşlik etti. Portekiz'de olduğu gibi burada da, görünüşte bu kadar görkemli olan ve sağlamlığıyla övünen bir yapı, iskambilden bir şato gibi yıkılıverdi. Bu rejimlerin, yönetici sınıfın iltifatlarına mazhar olmak için övünç kaynağı haline getirdikleri, sola karşı savaştaki «başarılar» ı da aynı derecede aldatıcıydı. Yasaklamalara, teröre, baskıya, zulme, yalanlara ve geniş halk tabakalarını şaşırtmaya yönelik sosyal demagojiye rağmen, bu iki ülkede de, devrimci güçler, durumlarını sadece korumakla kalmadılar, aynı zamanda güçlendiler de.

Kısaca, faşist ve askerî - terörist rejimler, tekelci burjuvazinin kendilerine yüklediği stratejik misyonu yerine getiremediler. Bu misyon : sonuna

kadar (hiç değilse uzun bir süre için ve şüphesiz burjuvazinin açısından) normal ve sakin bir ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeyi, burjuva egemenliğinin dokunulmazlığını ve üretim araçlarının sahiplerine ucuz ve ita-atkâr işgücü sağlayacak «sosyal barış» ı garanti etmekte. Sadece dış görünüşlerle ilgilenen bu rejimler, sonunda, savunmakla görevli oldukları kapitalist toplumu dağıtmaya bile yardımcı oldular. Bu durum, kapitalist ülkelerin egemen çevrelerinin, başvuracakları hükümet etme yöntemlerinin seçmelerini etkiledi şüphesiz.

Yine de, tekelci burjuvazi iktidarının gerçekten tehdit altında olduğunu hissettiği zaman; rasyonel, akılcı çözümler ve düşünceler, yerini hemen, gücünü ve varlığını korumak üzere, saldırgan eylemlere, çılgınca davranışlara bırakır. Ve, bir dala tutunmaya çabalarırken, kendisine «kabul edilebilir» bir çıkış yolu vaad eden her güce, özellikle de kendisine en «kararlı» ve «sarsılmaz» görünenlere sarılır. İşte, yıllardan beri kendi saatlerinin gelmesini bekleyen, emekli veya iş başındaki hırslı askerler, komünistlere ve bütün sola karşı harekete geçmek için sabırsızlanan aşırı sağ fanatikler, iktidara ulaşabilmek için kitlelerin peşin hükümlerini istismara hazır ilkesiz demagoglar, faşist ve askerî - faşist rejimlerin (1) kadrolarını aralarından derledikleri, toplumun (aydın ve diğer) asalak takımları ortaya çıkar.

Avrupa'da faşizmin, özellikle geçtiğimiz yılda iyice açığa çıkan başarısızlıklarına rağmen ve dünyanın genel konumunu, faşist eylemlere güç kazandırmadığı halde, devrimci işçi hareketinin, aşırı sağ tehlikeye karşı sürekli uyanık olması gereği açıktır.

1969 yılında Moskova'da toplanan Komünist ve işçi partilerinin uluslararası konferansı, emperyalizmin, demokratik özgürlükleri gaspedip, sosyal ve siyasal hayatı faşistleştirme eğiliminin doğurduğu tehlikeye dikkati çekmiştir. 1974 başında Bruxelles'de yapılan Avrupa komünist ve işçi partileri toplantısında da, neo-faşist eylemlere karşı mücadele söz konusu edilmiştir.

Baş kaldırmaya başlayan hatta iktidar çarkını ele geçirmiş olan ultra ve askerî faşist hareketlere karşı mücadeleye girişen siyasal güçlerin deneyleri, geçmişte olduğu gibi bugün de zaferin tayin edici şartının, işçi sınıfının ve onun bütün potansiyel müttefiklerinin en geniş birliği olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Faşist örgütlerin, kendilerine geniş bir sosyal temel sağlayabilmek için, geleneksel yapıların çökmesinin ve ekonomik değişmelerin büyük güçlüklerle karşı karşıya bıraktığı orta tabakalara seslendikleri de hesaba katılarak; işçi sınıfının devrimci öncüsü, bugün, ara tabakaların çıkarlarına cevap veren sosyal programlar getirmeye ve uygulamaya, böylelikle, ara tabakaların proletarya ile ittifakını sağlamlaştırmaya çalışıyor.

Sadece işçi sınıfını temsil eden parti ve örgütlerin değil, geniş emekçi kitlelerin ittifakını sağlamak günün gündemindedir. Yönetici sınıf içindeki çelişkilerin derinleşmesinin belirlediği bir durumda, bu siyasal ittifaklara, burjuvazinin parlamenter hükümet biçimlerinin terkedilmesine karşı

olan kesimlerinin temsilcileri de katılabilir, hatta bazı yerlerde katılmıştır bile.

Tekelci devlet kapitalizminin temellerini sarsan köklü dönüşüm programları, sadece toplumun tümüyle demokratlaşmasını değil, aynı zamanda, ordu ve polisin başında bulunan gerici kliğin, demokratik kurumlar ve halkın haklarına karşı şiddetle başvurmalarını engelleyecek tedbirlerin alınmasını da sağlar.

Demokratik güçlerin ideolojik alanda verdikleri mücadelede de çok büyük önem kazanmaktadır. En aşağılık peşin hükümlere ve içgüdülere hitab eden o bulanık efsanelerin karşısına, insanlığın en üstün fikir mirasından kaynaklanan düşünceleri koymak gerekir. Bu miras, eşitlik, sosyal adalet, toplumun uyumlu bir şekilde örgütlenmesi, ilerleme, evrensel barış ve enternasyonalizm'dir.

Proletarya'nın öncü müfrezesi, sağ tehlikeye karşı mücadelesi sırasında, işçi sınıfının çıkarlarını savunurken, insan toplumunun ilerici gelişmesinin en genel taleplerini gerçekleştirebilecek sınıf olarak, işçi sınıfının tarihî misyonunu tümüyle gerçekleştirmesine de yardımcı olur.

(1) Özellikle Avrupa dışında, kapitalist dünyanın çevresinde, ihraç edilmiş faşizm adı verilebilecek bir çeşit «ultra» rejim modeline rastlanmaktadır. Askerî terörist biçime bürünen bu rejimler, (az çok) burjuva demokrasisi görünümündeki hükümetler tarafından dışardan ithal edilirler. Bu rejimlerin ilk dayanağı ve maddî kaynağı, başlıca Kuzey Amerika emperyalizminin temsil ettiği, çokuluslu sermayedir.

7 Şubat 1975

● Etyopya'da, Eritre gerillaları eyalet başkenti Asmara'yı kuşattı. Eritre gerillaları Etyopya ordusunun havadan yaptığı bombardımana rağmen ilerlemeyi başarıyorlar.

● Yunanistan'ın Cunta dönemindeki başbakanlarından Kanellapulos «Kıbrıs'ta federasyon kurulmalıdır» dedi.

● ABD'nin Türkiye'ye askerî yardımı kesmesiyle ilgili tartışma ve tepkiler sürüyor. İrmak «Yardım Şubat sonunda yeniden başlayabilir» derken, ABD Başkanı Gerald Ford ABD kongresini ikna etmeye çalışıyor.

● Kerim Yaman'ın öldürülmesi ile ilgili olarak Vatan Mimarlık ve

Mühendislik Akademisi öğrencisi olan üç faşist komando, Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklandı.

● Bir NATO filosunun «ziyaret» adı altında Portekiz kara sularına girmesi ile yoğunlaşan anti Amerikan ve anti emperyalist hava Portekiz'de siyasî gerginlik yarattı. Silâhlı Kuvvetler Hareketi ve Komünist Partisi, bir hafta önceki bildirimlerle uyararak gösteri yapılmamasını istediler.

● Peru'da bir süre önce Genel Kurmay Başkanının, Başbakan ve Dışişleri Bakanlığı görevini de üstlenmesinden sonra başlayan siyasî gerginlik, bir polis birliğinin greve gitmesiyle kanlı çatışmalara ve yağmaya dönüştü.

8 Şubat 1975

● Amerikan askerî yardımının kesilmesi Türkiye’de en çok tartışılan konu olmakta devam ediyor. Ecevit, «Bir ülkenin askerî malzeme aldığı kaynağı değiştirmesi onun dış politikasını da değiştirmesini gerektirir» derken, Hava Kuvvetleri eski komutanı Muhsin Batur, «ABD üsleriyle ilgili anlaşmaların feshedilmesini» önerdi. Öteyandan, Başkent kaynakları, Kissinger’in Türkiye Dışişleri Bakanı Melih Esenbel’e telefon ederek, «yardımın yeniden başlayacağı konusunda söz verdiğini» ileri sürüyorlar.

● Celâl Bayar’ın çağırısı üzerine kendisi ile ortak bir toplantı yapan AP ve DP temsilcileri, Celâl Bayar’ın «CHP’yi mutlaka hükümetin içinde görmek istediğini» ileri sürüyorlar.

● Elâzığ’da, TSİP, CHP gençlik kolları, DİSK, TÖB - DER’in düzenlediği «faşizmi ve pahalılığı protesto sessiz yürüyüşü» saldırıya uğradı. Saldırı tertibi bir süreden beri biliniyordu. Saldırganlar silâh kullandılar, matbaaları, işyerlerini tahrip ettiler. Vali Ordu birliklerinden yardım istedi.

9 Şubat 1975

● Ecevit İstanbul’da bir basın toplantısı düzenledi. «Erken seçim» sloganını «Derhal seçim» şeklinde değiştiren CHP Genel Başkanı, seçim konusunda bilinen görüşlerini tekrarladı ve «Hükümet sorununa seçimsiz çözüm bulmak için akla gelebilecek bütün yollar denendi ve sonuçsuz kaldı» dedi. Ecevit, basın toplantısında, faşist saldırılarla ilgili olarak da şöyle konuştu :

«...saldırıları karşısında can vermeyi bile göze alarak barışçı yöntemlerini sürdürmekle sağduyularını gösteren gençler, artık **her türlü eyleme** de son vererek, saldırganları büsbütün açığa düşürmelidirler...»

● TRT Genel Müdürü İsmail Cem’in görevinden alınabilmesini sağlayacak olan 11 Sayılı kararname Senato Komisyonunda da AP, MHP, MSP, CGP ve DP oylarıyla reddedildi. Oylama’da Naim Talu da red oyu verdi.

● Hükümetin verdiği fiyattan ham

petrol ithalâtı yapmamakta direnen ve Shell ile birlikte sahibi oldukları Ataş rafinerisini uzun süredir düşük kapasite ile çalıştıran BP ve Mobil Şirketlerine hükümet tarafından 90 günlük süre tanındı. 90 Günün sonunda da, rafineri tam kapasite ile çalıştırılmazsa, şirketlerin Türkiye’deki çalışmalarını «durdurma» kararı verileceği bildiriliyor.

● Bayar’ın görüşlerini iletmek üzere çağırıldığı AP ve DP temsilcilerine, «Korutürk’ün, seçimle gelmiş parlamenterler arasından seçeceği başbakan adayını desteklemelerini» söylediği açıklandı.

● Elâzığ’da «Faşizmi ve Pahalılığı Protesto Mitingi» sırasında faşistlerin saldırıları ile ilgili olarak 180 kişinin gözaltına alındığı bildirildi. Elâzığ Lisesi’nde de Ülkü Ocaklı Komandolar, devrimci öğrencilere saldırdılar. Üç devrimci öğrenci yaralandı.

10 Şubat 1975

● Demokratik Parti içinde yeni ve büyük bir anlaşmazlık patlak verdi. Parti Divanı tarafından Genel Başkan Yardımcılığına seçilen

Sadettin Bilgiç, Bozbeyleli ile aralarında Milliyetçi Cephe Hükümetine katılma konusunda şiddetli bir anlaşmazlık çıktığı için

görevinden istifa etti. Olay «yeni gelişmelere gebe ve DP'de muhtemel bir parçalanmaya işaret» şeklinde değerlendiriliyor.

● Yunanistan'ın, Ege Kıta Sahanlığı konusunun La Haye Adalet Divanına götürülmesi önerisine karşı Türkiye'nin ön şart olarak ileri sürdüğü «La Haye'den önce Türk ve Yunan heyetleri arasında bir toplantı yapılsın» önerisi, Yunanistan tarafından kabul edildi.

● Pakistan'da, İçişleri Bakanının bir suikast sonunda ölmesi üzerine Zülfikar Ali Butto, ana muhalefet partisinin kapatıldığını açıkladı. Kapatılan Avami Partisinin lideri ve

60 yöneticisi de tutuklandı. Gelişmeler, Pakistan'da «demokrasinin sonu» şeklinde değerlendiriliyor.

● TUSİAD (Türk Sanayici Ve İş Adamları Derneği) 1975 Yılı Bütçesi üzerine önerilerini açıkladıkları bir raporda, 1975 yılı içinde fiyatların en az yüzde 20 ortacağını bildirdi. TUSİAD raporunda «seçici bir teşvik uygulamasına gidilmesi» istendi. Teşvik uygulamalarının tekelleşmiş şirketlere verilmesini üstü örtük olarak ifade eden bu görüşten sonra, aynı raporda, yabancı sermaye transferlerine de olanak tanınması isteniyor.

11 Şubat 1975

● Yüksek Askerî Şura toplantısı sona erdi ve bir bildiri yayınlandı. Bildiride «millî birliğin her zamankinden daha fazla önem kazandığı» belirtildi. Bu arada Türkiye, ABD'ye bir nota verdi. Nota'da, Türkiye'nin, «NATO ve ikili ilişkilerde tek başına karar alacağı» bildirildi.

● Almanya'daki, işsiz Türklerin sayısı 55 bine yükseldi. 1973 Sonundan itibaren 23 bin Türk işçisinin de Türkiye'ye «kesin dönüş» yaptığı açıklandı.

● İngiltere'de Muhafazakâr Parti'nin genel başkanlığına, eski başbakan Heath'i yenen Bayan Margaret

Thatcher seçildi.

● Dünya tekstil sanayiinde büyük bir bunalım başgösterdi. Pamuk fiyatları yüzde 45, iplik ve dokuma fiyatları ise yüzde 50 düştü. Ancak düşüşlerin perakende satışlara, dolayısıyla da tüketiciye yansımaları için aşgari bir yıl geçmesi gerektiği belirtiliyor.

● Sunday Telegraph Gazetesi'nin bir haberine göre Amerika, Kıbrıs'ın Türk kesiminde «çok büyük» bir radyo dinleme istasyonu kuruyor. İstasyon, Sovyetler Birliği, Ortadoğu ve Avrupa ülkelerindeki radyo yayınlarının tümünü izleyebilecek çap ve güçte olacak.

12 Şubat 1975

● ABD yardımının kesilmesiyle ilgili tartışma ve yankılar sürüyor. Bazı kaynaklar, diğer NATO ülkelerinin Türkiye'ye askerî yardıma başlayacağını bildirirken, diğer kaynaklar bu haberi yalanlıyor. Öteyandan Yunanistan, Kıbrıs konusunu Güvenlik Konseyine götürmek eğiliminde.

● Başbakan Sadi İrmak, siyasi parti liderleri ve parlamento'daki

diğer grup temsilcileri ile bir toplantı yaptı. İrmak bu toplantıda, «Dış politikanın kritik bir safhaya girdiğini» söyledi ve «Millî birlik hükümeti kurmanın, millî koalisionun tam zamanıdır» dedi.

● İspanya'da, kalabalık kitleler gösteriler düzenleyerek, ABD'ye ülkelerinde askerî üs verilmemesini istediler. Bu arada Pueblo adlı bir gazetenin yaptığı kamuoyu

yoklamasının sonuçlarına göre İspanyol halkının yüzde 59'u ABD'ye, İspanya'da üs verilmesine karşı. İspanyolların yüzde 90'ı ise ülkelerinin tarafsız bir ülke olarak kalmasını istiyorlar.

● Etyopya'da Eritre Kurtuluş Örgütleri ile Etyopya silâhlı kuvvetleri arasındaki savaşın çok şiddetlendiği ve pek çok sivilin de öldüğü bildiriliyor. Waldheim ateşkes çağrısı yaptı.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, TÖB - DER'in bütün yurt düzeyinde yapmayı kararlaştırdığı «Öğretmenlerin sendikalaşma hakkını savunma ve faşist saldırıları, işsizlik ve pahalılığı protesto» hareketleri içinde düzenlenen İstanbul'daki yürüyüşü yasakladı. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı ise, çeşitli sendikalar tarafından kararı alınmış olup uygulamasına geçilmek üzere olan grevlerin tümünü yasakladı.

13 Şubat 1975

● Kıbrıs'ta Otonom Türk Yönetiminin bir toplantısında alınan «sürpriz» bir kararla «Federal Türk Devleti» kuruldu. Federal Türk Devletinin başkanlığına Rauf Denktaş getirildi. Sadı İrmak, kararın «Taksimi ve Enosisi önlemek amacıyla alındığını» ileri sürdü. Parlamentoda temsilcisi bulunan bütün siyasî partiler kararı «olumlu» karşıladılar ve övdüler. Ecevit, «Türklerin attığı adım, kesin çözüme varılmasını kolaylaştırmış oldu» dedi. TSİP Başkanlık Kurulu ise yayınladığı basın bildirisinde, «Kararın, Kıbrıs'ın fiilen taksiminin ve Adanın çifte Enosis yoluyla NATO'laştırılmasının üstü örtük ifadesi olduğunu» belirtti.

● Mihri Belli'nin kurucuları arasında

bulunduğu Türkiye Emekçi Partisi'nin kuruluşu açıklandı. Kısa adıyla TEP olan partinin kurucuları şöyle : Mihri Belli, Şaban Ormanlar, Şevki Akşit, Vecdi Özgüner, Sefer Yılmaz, Baha İnalkt, Halil Oyman, Hüseyin Dönmez, Haydar Maho, Faik Kalkavan, Mustafa Özçelik, Esat Meral, Erdoğan Çiğdemoğlu, Mustafa Keskin, Erol Yüce.

● Petrol araştırmaları için Ege'ye açılması istenen ancak «ihtilâflı sulara arama yapamayacağı» gerekçesi ile denize açılmayan Longua gemisi ile TPAO arasındaki kontrat feshedildi. Gemi Norveç'e dönüyor.

● DİSK'in 8. kuruluş yıldönümü bir «kokteyl» le kutlandı.

DİSK bir
dönemeçtedir

Ençin Dikmenoğlu

Geleneksel olarak 13 Şubat günleri (DİSK'in kuruluş yıldönümüdür) yapılan DİSK Genel Kurulu, Yürütme Kurulunun bir kararı ile Mayıs 1975 sonuna ertelendi. Erteleme için öne sürülen bir kaç gerekçe içinde kanımızca bir tanesi önem taşıyor ve gerçek gerekçe de bu. DİSK yürütme kurulu bu konuda şu anlama gelen bir açıklama yaptı: «Yılbaşında ya da sonunda bir erken seçim mukadder görünmektedir.

Bu genel kurulda, kuruluşumuzun erken seçime ilişkin tutumu da tesbit edilecektir. Oysa, bir çok önemli sendika, DİSK'e katılmak üzeredir ve fakat henüz katılmaya ilişkin «Genel Kurul» kararları alamamışlardır. Erken seçimle ilgili DİSK'in tutumu tesbit edilirken, DİSK'e katılacak olan bu sendikaların da DİSK Genel Kurulunda temsil edilmelerini yararlı ve zorunlu görüyoruz. Bu bakımdan Genel Kurulu'muzu erteliyoruz.

Resmi açıklama aşağı yukarı böyle. Örgüt içi demokrasinin gerekleri açısından oldukça yerinde bir karar da. Ancak ülkemizdeki işçi örgütlerinin durumunu yakından izleyenler ve DİSK'in gelip dayandığı dönemci iyi değerlendirenler gerekçenin altında «buzağı» değil «hesap» aradılar. Hele, bu karardan kısa süre önce Maden İş Sendikasının, Gönen'deki dinlenme kampında yapılan DİSK'e bağlı Sendikaların yöneticileri arasındaki «gayriresmi» toplantının kulisini de bilenler bu «hesap arama» tutumunda hiç de haksız değillerdir.

Biraz eskiye dönelim. DİSK 14 Ekim seçimlerinde CHP'yi desteklemiştir. Bu siyaset, o dönemde, kendi bağımsız partileri olmayan işçi sınıfı sosyalistlerinin genel tutumuna da uygun olmuştur. Nitekim DİSK'in, 14 Ekim seçimlerinin sonucu üzerinde olumlu katkısı unutulmamalıdır. Ancak, daha o dönemlerde üzerinde tartışılması gereken bir nokta vardı: DİSK, CHP'yi destekleme kararını demokratik güçbirliği çerçevesinde «sosyalistçe» bir tavırla mı almıştır, yoksa DİSK'in bu kararı almasının nedeni, yönetim kademesindeki ağırlığın Sosyal Demokrat CHP çizgisine kayması mıdır?

Daha sonra gelişen olaylar, ikinci soru yönündeki bir «evet» cevabını doğrular yöndedir. Bugün DİSK'in Maden İş Sendikasının Başkanının, çeşitli yerlerde yaptığı konuşmalar, verdiği demeçler, kesinlikle «sosyalizm» dışı bir çizginin DİSK yönetimine hakim olduğunu kanıtlar durumdadır. Sözlerin yalnızca Türkler'i bağlayacağı söylenemez çünkü, Türkler hem bir genel başkandır, hem de Türkler'in görüşlerini paylaşmayan diğer DİSK yöneticilerinden, bu görüşlerin DİSK'i bağlayama yacağına ilişkin «hiç bir» açıklama gelmemiştir. Nitekim daha sonraki günlerde DİSK Genel Başkan Yardımcısı (şimdi Maden İş yöneticiliğinden tasfiye edildiği için bu görevi de yok) Hilmi Güner'in CHP işçi komitelerinde resmi değilse bile aktif görevler alması bu kanıları kuvvetlendirmiş ve hatta kesinleştirmiştir. Nitekim Kimya İş Sendikasının Mayıs 1974 içinde yapılan Genel Kurulunda konuşan Türkler, halk sektörünün ülkemizi kurtaracak, «sermayeyi halka dağıtacak ve böylece sömürütü önleyecek» bir organizasyon olduğuna dair sözler söylemiş, «Ben dar kadro sosyalizmine karşıyım» diyerek fakir bir terminoloji ile bilimsel sosyalizme karşı çıkmak istemiştir. İzmit'te düzenlenen bir işçi toplantısında ise aynı kişi «Türk halkının umudu Ecevit, bizi duy, sesi-mizi işit, seni destekliyoruz!» diye bağirmiştir.

Bunlar net tercihlerdir. Bütün bunlara (ve burada sayılmayanlara)

rağmen, hala DİSK'teki birikim ile DİSK yönetimini «aynılaştırmak» yanlış olmanın de ötesinde safıktır.

Yakın geçmişe dönerek yaptığımız bu tesbitler, DİSK'in gelip dayandığı «dönelmeç» in kavranması için gereklidir kanısındayız. Türk İş ciddi anlamda kaynarken, TİS ve Çağdaş Metal İş gibi bağımsız sendikalar 3. Konfederasyon konusunda ciddi girişimlerde bulunurken, ülkemizde sosyalist birikimin doğurduğu, büyüttüğü, geliştirdiği ve bugün bağlı sendikalarının kadrolarında işçi sınıfımızın en militan, en bilinçli unsurlarını barındıran DİSK'in bugünkü «politikasızlığı» dahi bu dönemecin belirtisidir. «Politikasızlık da bir politikadır» paradoksunu bir yana bırakıp, DİSK'in bu günkü durumuna kısaca bir göz atalım.

1974 sonu ile 1975 başlarında, DİSK, bünyesine bir çok yeni sendikayı alarak nicel bir genişlemeye uğramıştır. Bu dönem içinde Maden İş, Lastik İş, Gıda İş, Kimya İş, Basın İş, Hürcam İş ve Keramik İş gibi belli başlı, DİSK kuruluşlarına Tümka İş, Barder İş, Devrimci Yapı İş gibi tabela sendikalarına yeni «kardeş sendikalar» gelmiştir. Bunların en önemlileri Baysen İş, (Bayındırlık Bakanlığı bünyesindeki işçileri temsil ediyor), Sosyal İş, (SSK bünyesindeki işçileri temsil ediyor), Tekstil (Tekstil işkolundaki iki büyük sendikadan ikincisidir) Sendikaları DİSK'e katıldılar. Bu arada Petkim İş de katıldı. Has İş Katıldı. Dahası var Özgür Haber İş Sendikası gibi Genel Başkanı 12 Mart sonrasının «marifetlileri» arasında yer almış bir tabela sendikasının da kayıt ve kabul işlemleri yapıldı. Devrimci Sağlık İşçileri Sendikasının ve Tüm Dokuma İş Sendikasının müracaatları ise reddedildi.

Basında hemen hemen yer almayan bu gelişmelerin temelinde ne yatmaktadır? Sorunun cevabını, yeni katılan sendikaların yönetim kadrolarının siyasal tercihleri gayet açık olarak veriyor. Kısaca söyleyelim : DİSK'e yeni katılan sendikaların yönetici kadrolarının tümü de CHP paralelindedirler. Hemen hepsi de anti-sosyalisttir.

Üstelik bunlardan Tekstil ve Sosyal İş Sendikaları üye sayıları yüksek olduğundan, DİSK Genel Kurulunda oldukça çok sayıda delege ile temsil edileceklerdir.

Sözün kısası son gelişmelerle DİSK içinde CHP paralelinde bir siyasetin izleyicisi olan sendikaların sayısı ve ağırlığı artmıştır. Bugün DİSK yönetiminde ağırlık taşıyan Türkler'in hızla anti-sosyalist bir tutum içine kayması da gözönüne alınırsa, DİSK'in bugün gelip dayandığı dönemecin ciddiyeti kavranır.

Daha Türkiye İşçi Partisi döneminde, kurucusu oldukları bir siyasi örgütün, sendikalar üzerindeki —sosyalist örgütlenmenin yasaları gereği— denetim ve güdümünü «özünde» reddeden DİSK üzerine işçi sınıfı sosyalistlerinin, eskimiş değerlendirmelerini bir yana bırakıp ciddi tahliller yapmaları ve Mayıs 1975 öncesinde tutumlarını ve siyasetlerini saptamaları, işçi sınıfı hareketinin dayattığı bir zorunluk haline gelmiştir.

Unutulmamalıdır ki Maden İş Sendikası'nın yönetiminde bir kaç sosyalist unsur dışında, Türkler klığı diye adlandırabileceğimiz bir kadro, muhtemelen geri dönmemesine sosyalizmden sapmıştır. Keza, DİSK'in ana sendikalarından sayılan Lastik İş Sendikasının yönetimi hemen hemen tamamen CHP'lilerin (hem de resmi CHP'lilerin) eline geçmiştir. Sosyal İş ve Tekstil, Petkim İş Sendikaları ise zaten CHP yönünde oldukları biline biline DİSK'e alınmışlardır. Üstelik hiç bir şekilde güvenilir bir siyaset izlemeyen Petkim İş Sendikası DİSK'teki çok az «sosyalist» sendikalarda biri olan Kimya İş Sendikasına karşı bir alternatif haline getirilmekte ve Kimya İş'e bu sendika ile sosyalist ilkelerden ayrılmak pahasına birleşmesi için baskı yapılmaktadır. Basın İş Sendikasına karşı belirgin bir tecrit siyaseti izlenmektedir.

Mayıs 1975'de yapılacak Genel Kurula DİSK işte böyle bir kompozisyonla girmektedir. DİSK'in temsil ettiği sosyalist birikimi ile DİSK yönetim kadrolarını aynılaştırarak çevrelerin, değerlendirmelerini yeniden gözden geçirmeleri, DİSK'e sonuna kadar sahip çıkmayı asla bir yana bırakmadan, DİSK içindeki sosyal demokrat, CHP kuyrukçusu eğilimlerin yok edilmesi, yada etkisizleştirilmesi için, —her türlü grupçu endişeden uzak— «ciddi güç birliklerine» hazırlanmaları gerekmektedir. Bu işçi sınıfımızın ve sosyalist hareketimizin dayattığı bir gerçektir. ve tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin ister istemez gündemindedir.

14 Şubat 1975

● ABD yardımının kesilmesi ile ilgili tartışmalar sürüyor. Sadi İrmak, «İkili anlaşmaları iptal etmemiz mümkündür» dedi. Ford ve Kissinger ikilisi ise Kongrenin kararını eleştiren demeçlerine devam ediyorlar. Ford, «kongre kendi kendini yaraladı» dedi.

● Kıbrıs Federal Türk Devleti'nin ilânı karşısında ilk tepki Moskova'dan geldi. Sovyetler Birliği «resmi hükümet olarak Makarios hükümetini tanıdığını» bildirdi. Karamanlis, «Taksim için yapılmış bir Türk darbesi» derken, Kissinger ihtiyatlı bir dille «üzüntülerini» bildirdi. Fransa ise «tek yönlü girişimlerin desteklenemeyeceğini» ileri sürüyor. İngiltere'nin tepkisiz kalması dikkati çekiyor.

● 1975 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı Senato Genel Kurulunda da kabul edilerek kesinleşti. Bütçeye CHP'liler Senato'da da «red oyu» verdiler.

● Cerrahpaşa'da Tıp Fakültesi kliniklerinde çalışan 1.700 işçi, «memur sayılmalarını» protesto amacıyla direnişe geçti. Üç kişi gözaltına alındı.

● Genel İş Sendikası ile İETT arasında toplu sözleşme görüşmelerine «başlanamaması üzerine» İETT Otobüs İşletmesine bağlı üç işyerindeki 392 işçi greve başladı. Sosyal Demokrat Genel İş Sendikasının işkolu yetkisine dayanarak imzalamak istediği toplu sözleşme hakkına karşı çıkan Türk İş'e bağlı Tümtiş Sendikası ise kendine bağlı bazı işçileri grevcilerin üzerine saldırttı. İETT Genel Müdürü Saffet Gürtav «grevin kanunsuz olduğunu» ileri sürdü.

● Tekstil işkolunda, işverenler sendikası ile Teksif ve Tekstil Sendikaları arasında süregelen toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaza girdi.

Teksif ilk adım olarak İstanbul'da Hayrettin Karaca Fabrikasında grev uygulamasına geçti. Tekstil İşverenleri Sendikası Genel Başkanı ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit

Narin ise «3 - 4 yerde grev başlarsa, genel lokavta gideceğiz» tehdidini savurdu. Tekstil İşçileri Sendikasının da, İşverenler Sendikası ile «anlaşmazlık sınırında» bulunduğu bildirildi.

15 Şubat 1975

- TÖB - DER'in bütün yurt düzeyinde başlatmayı kararlaştırdığı «Grevli, toplu sözleşmeli sendika kurma hakkı, faşizmi, işsizlik ve pahalılığı protesto» toplantılarına, bir çok ilde, faşist komandolar ve çevreden toplanmış kitleler saldırdılar. Malatya, Tokat, Maraş, Afyon, Adıyaman'da saldırganlar binaları taşladılar, TÖB - DER, CHP merkezlerine saldırdılar, sol yayın satan ve hatta gazete satan bayileri tahrip ettiler. Malatya'daki olayda resmî açıklamaya göre bir kişinin öldürüldüğü bildiriliyor. Olaylar bazı illerde devam ediyor.
- Kissinger'in yardımcısı Thomas

Enders, petrol üreten ülkelerin cimbargoya kalkışmaları halinde, denizlerde seyreden bütün tankerlere «el koyacaklarını» bildirdi.

- Denктаş tarafından, Federal Kıbrıs Devleti'nin statüsü ile ilgili olarak Makarios'a iletilen 11 maddelik öneri reddedildi. Makarios yönetimi ve Sovyetler Birliği «Adada çok kantonlu bir federasyon kurulmasını» istiyorlar.

- Eritre gerillaları, eyalet başkenti Asmara hapisanesini bastılar ve 1000 siyasî tutukluyu kurtardılar. Gardiyanlar da Eritre gerillalarına katıldı.

16 Şubat 1975

- TÖB - DER'in yurt düzeyinde düzenlediği protesto toplantılarına saldıranların başlattığı olaylar sürüyor. Malatya'da 4 kişinin öldüğü ileri sürülüyor. Ancak bu konuda resmî açıklama yapılmadı. Ecevit, olayların önceden hazırlandığını söylerken, Demirel «Öğretmenlere faşizmi protesto ederken, neden komünizmi de protesto etmedikleri sorulmalıdır» dedi. Faşist saldırıların yapıldığı illerin valileri yaptıkları çeşitli açıklamalarda, «Saldırıların tek taraflı ve saçıcı denen gruplardan geldiğini» belirttiler. TÖB - DER Genel Başkanı da saldırıların tek merkezden idare edildiğini ileri

sürdü. Bakanlar Kurulu olağanüstü bir toplantı yaptı. Malatya'ya Jandarma Genel Komutanı ve bazı yüksek rütbeli görevliler gitti. CHP ise bütün il başkanlarını ve il temsilcilerini Ankara'ya çağırdı. Ecevit bu çağırının yapıldığı olağanüstü Merkez Yönetim Kurulu toplantısında «Rejimi, demokrasiyi ve iç barışı kurtarmak için harekete geçmeliyiz» dedi.

- Sovyetler Birliği, Kıbrıs'ta Birleşmiş Milletler kararının derhal uygulanmasını istedi. Saç basın «17. Türk devleti kuruldu» şeklinde yayın yapıyor.

FAŞİZM PROVALARI ÜNİVERSİTE SINIRLARINI AŞIYOR

16 Şubat 1975 Cumartesi günü Türkiye'nin 52 ilinde Töb-Der «İşsizliği, pahalılığı ve faşizmi protesto, öğretmenlerin grevli, toplu sözleşmeli sendika kurma hakkını savunma» toplantıları ve gösterileri düzenledi. Karar Töb-Der Yönetim kurulunun bir ay önceki toplantısında alınmış ve kamuoyuna duyurulmuştu.

Ancak 16 Şubat'a bir kaç gün kala faşist mihraklarca yayınları yönlendirilen Ortadoğu, Bizim Anadolu, Babıali'de Sabah, Son Havadis gibi gazetelerde, toplantılara ilişkin kışkırtıcı yayınlar yer almağa başladı. Bu gazeteler toplantıların «Moskova tarafından düzenlendiği» şeklindeki geleneksel anti-komünist propagandayı işliyor, halkı (!) karşı çıkmaya çağırıyorlardı. Kaynatılmaya başlayan cadı kazanına devletin resmi ajansı, Anadolu Ajansı da katıldı da katıldı ve haber bülteninde Töb-Der toplantılarının «bizim Radyo» tarafından verilen taktik ve talimatlarla düzenlendiğini ileri sürdü. Töb-Der'in bu tamamen demokratik ve Anayasal eylemlerine karşı saldırı örgütlemeye çalışan mihraklara, Sıkıyönetim Komutanlığı'nın, İstanbul'daki mitingi ya saklama kararı iyi bir prim vermiş oldu.

Nitekim daha 15 Şubat günü bir çok Töb-Der şubesi, toplantıyı düzenleyip düzenleme konusunda tereddüt geçirmeye başlamışlardı. Hatta Muş, Töb-Der şubesi toplantıyı daha 14 Şubat günü iptal etti ve valiliğe bildirdi.

Köylerde, hem de en ücra

dağ köylerinde sinsi ve fakat etkili bir propaganda işliyordu: «Öğretmenler ve komünistler Cumartesi günü camileri kapatıp, sokaklarda Moskof bayrağı dolaştıracaklar!»

Olaylar 8 ilde patlak verdi. Ülkü Ocaklı komandoların vurucu güç, MSP'li fanatik unsurların ise kitle tabanı olarak kullanıldığı faşist saldırılar sırasında linç tertipleri, kundakçılık, tahrip, talan, cinayet gibi kara terörün bütün öğeleri kullanıldı. Amasya, Tokat, Muş, Bingöl, Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Afyon illerinde hemen hemen birbirinin aynı şekilde gelişen faşist saldırılar, kısa zamanda öğretmenlere saldırılar olmaktan çıktı ve kapitalizmin ürünlerine yönelik bir içerik kazandı. Günaydın gibi gazeteler dahi yakılıyor, içki satan bayilerden, kitap satan bayilere kadar çeşitli işyerleri, mahalli gazete büroları ve CHP il örgütleri basılıyor, tahrip ediliyor, yağmalanıyordu. Amasya, Tokat, Malatya, Kahramanmaraş gibi illerimizde ise olaylar aynı zamanda bir alevi-sünni çatışması haline getirildi. Bir çok yurttaş saldırıya uğradı ve işyerleri tahrip ve talan edildi.

Olaylar hemen bütün illerde askerî birliklerin müdahalesiyle bastırılabilirdi. Resmi açıklama yapılmamakla birlikte Adnan Baysan adlı bir banka memurunun linç edilerek öldürüldüğü pek çok öğretmen ve yurtseverin de yaralandığı belli oldu. Olayın daha da geniş ayrıntıları gün

lük basın tarafından «saldırıların faşist yönü» vurgulanmaksızın kamuoyuna iletildi.

16 Şubat faşist provaların en önemli özelliği, ülkemizde ki faşist merkezlerin bir önemli taktik değişikliğini ya da vavaş uygulamaya sokmalarının kanıtlanması oldu. Son zamanlarda MHP'nin ya rüesmi gazetesi durumuna gelen Ortadoğu'da saldırılardan bir kaç gün önce yayınlanan çeşitli makale ve haberlerin (!) ana teması kısaca şöyle özetlenebiliyor

«Artık komünistlerle hesaplaşmamızı üniversite duvarlarının dışına, halkın içine aktarmalıyız. Varsın üniversite bir kaç komünist mikrobun yuvası ve kalesi olsun. Biz onları halkın taa içinde tepeleyeceğiz. Hareketimiz bir anda Anadolu kent ve kasabalarına yayılmalıdır.»

Gerçekten de öyle oldu. Üs telik saldırılar sırasında Milliyetçi Cephe'nin bütün unsurları aktif rol aldılar ve konularına göre işbirliği ve işbölümü halinde çalıştılar. MHP'li faşist komandolar vurucu güç olarak görev aldı. MSP kadroları olarak değerlendirilmesi gereken imam, kuran kursu ve İmam Hatip Okulu öğretmenleri, yoksul kalabalıkların ve özellikle köylülerin dinî duygularını istismar ederek «cihad çağrıları» yaptılar. Cami ve meşitlerde kışkırtılmış MSP'li yurttaşlar da saldırıların kitle tabanını oluşturdular. AP ve CGP'liler ise saldırıların finansmanını ve yönlendirilmesini üstlendiler.

Saldırlardan sonra hükümet daha olaylar başlamadan saldırganların üstlerine gerdiği koruyucu kanatlarını daha da pekiştirdi ve güvenlik kuvvetlerinin kahvelerden ge-

lişigüzel topladıkları 80-90 kişilik saldırganların sorumlusu olarak tutuklandı. Gerçek kışkırtıcılar ve örgütleyiciler ise ellerini kollarını sallayarak dolaşıyorlardı.

Olaylardan sonra Milliyetçi Cephe partilerinin, saldırganları kutlama yarışına girmeleri, saldırıların nerelerden ve ne sebepten tezgâhlandığını yeterince kanıtıyordu.

17 Şubat 1975

● Töb-Der toplantılarını engellemek üzere düzenlenen faşist saldırılarla ilgili tartışmalar siyasi parti liderlerinin karşılıklı suçlamaları ile sürüyor. Ecevit, CHP ortak grubunun bu konuyla ilgili olağanüstü toplantısında olayları, devlete karşı bir «ayaklanma» olarak niteledi ve saldırıların asıl amacını «CHP'nin iktidarını önlemeye yönelik» olduğunu söyledi. Demirel ise «olaylar CHP'nin tahriklerinden doğdu ve anarşi onun himayesindedir» dedi. Bu arada bir yandan CHP'lilerin ve diğer yandan ise Milliyetçi Cephe partilerinin karma heyetleri olay çıkan illerde tahkikata gidiyorlar.

● Millet Meclisindeki 1975 Bütçesi ile ilgili görüşmeler sırasında konuşan Maliye Bakanı Bedri Gürsoy devalüasyon söylentilerini yalanladı ve «6 ay yetecek kadar dövizimiz var» dedi.

● Celal Bayar'ın AP ve DP'lilere

iletildiği mesajlara, bu partilerin cevapları belli oldu. AP «hükümeti kurmak için yetkili organlarımızın aldığı kararlar, sayın Bayar'ın görüşleri ile mutabakat halindedir» derken, DP eski görüşünde ısrar etti ve «hükümet için ön şartlar kalkmalıdır» dedi. Bilindiği gibi AP Genel İdare Kurulu, «AP'nin Demirel'in Başbakan olmadığı bir hükümette yer almaması» konusunda resmî bir karar almıştı.

● Tekstil sanayiinde Teksif ve Tekstil Sendikaları ile Tekstil İşverenleri Sendikası arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Teksif Sendikası 6 işyerinde grev uygulamasına geçti. Karaca, Akfil, Tekstüre, Sifaş (Bursa), Sezak (İzmir), Basma Sanayii (İzmir) Fabrikalarında uygulanmasına geçilen grevlere toplam 2 bin 630 işçi katılıyor.

18 Şubat 1975

● MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, Başbakan'a başvurarak, Töb - Der toplantıları sırasında meydana gelen olaylarla ilgili olarak TRT'de, Türkeş'in kendisinin ve CHP Genel Başkanı Ecevit'in katılacağı bir açık oturum düzenlenmesini istedi.

● Devletin resmi ajansı olan Anadolu Ajansı (AA), «Bizim Radyo» nun Töb - Der toplantıları yapılmadan, yaptığı yayınlarla, toplantılarla ilgili talimat ve taktikler verdiğini iddia eden bir

bülten yayınladı. Anadolu Ajansının bülteninde Bizim Radyo'nun «talimat yayınının» toplantılardan 15 gün önce yapıldığına işaret edildi. Bilindiği gibi Töb - Der yönetim kurulu, protesto toplantılarının yapıldığı 16 Şubat gününden yaklaşık bir ay önce toplanmış ve 16 Şubat'ta bu protesto gösterilerinin yapılmasını kararlaştırmıştı. Töb - Der Yönetim Kurulunun kararı, alındığı günlerde basına da yansımıştı.

● İETT'ye bağlı bazı işyerlerinde

Genel İş Sendikası tarafından, işkolu seviyesindeki toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma olmaması üzerine başlatılan grev iki günlük bir aradan sonra yeniden başladı. Grevler iki gün önce İstanbul 4. İş Mahkemesi tarafından durdurulmuş, ancak Sendikanın itirazı üzerine yeniden başlamıştır.

● Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher «Türk - Yunan anlaşmazlığını kaldırmaya kararlıyız» dedi. Sızan haberlere göre, Kissinger, askerî yardımın kesilmesinden sonra, Türkiye üzerindeki diplomatik baskıları, Batı Almanya hükümeti aracılığıyla yürütmek istiyor. Bu arada Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçisinin de bu konuda önemli görevler üstlendiği bildiriliyor.

● Töb - Der olayları ile ilgili olarak 79 kişinin tutuklandığı «resmen» açıklandı. Açıklamaya göre, tutuklananlar arasında MHP Tokat il başkanı da var. Tutuklananların olay çıkan illere göre dağılımı şöyle: Tokat'ta 8, Muş'ta 18, Malatya'da 46, Bingöl'de 7.

● Millet Meclisinde 1975 yılı bütçesinin tümü üzerindeki görüşmeler sürerken CHP Genel Sekreter Yardımcısı Deniz Baykal, sert tartışmalara yol açan bir konuşma yaptı. Baykal «Türkiye bir sağ terörizm dönemine girmiştir» dedi. Baykal aynı konuşmada, «Terörizmin sağına karşı çıkmayanlar, günün birinde soldan gelecek terörizme boyun eğmek zorunda kalacaklardır» dedi.

CHP ve CEPHE

İLKE

Ülkemizde, sermaye cephesi, sömürü düzenini devam ettirebilmek ve yoğunlaşmakta olan ekonomik buhranın bütün yükünü emekçi halkımızın sırtına yüklemek için baskı ve teröre dayalı bir iktidarın ön hazırlıklarına girişti.

Yerli hakim sınıfların saldırgan faşist köpekleri, son günlerde kanlı eylemlerini yoğunlaştırdılar. Bu faşist sürüleri, politik iktidarı ele geçirebilmek için, daha önce Almanya'da ve İtalya'da, Hitler ve Mussolini «ağababalarının» uyguladığı taktikleri deniyorlar.

Geçen ay bir «kanlı Pazar» daha yaşandı ülkemizde. Töb - Der'in çeşitli illerde tertiplemediği «Faşizmi kınama» toplantıları, kendilerine «Milliyetçi Cephe» adını yakıştıran, Amerikancı faşist cephenin saldırgan milisleri tarafından basıldı.

Yine devrimciler üzerine saldırıldı, yine devrimci kanı döküldü. Sözde tarafsız, özde, yerli finans - kapital'in sözcüsü İrmak Hükümeti, olaylara seyirci kalıyor. Hükümetin olaylara seyirci kalması ve devlet güvenlik kuvvetlerinin «kan dökücü faşist sürülerine» müdahale etmemesi, tekelci sermayeyi daha da süretlendiriyor. Ve faşistlere yapılan yardım daha da yoğunlaşıyor.

Sermaye cephesinin partileri kitlelerin desteğini kazanamayacaklarını

bildikleri için, provakasyonlar tertipleyerek tüm demokratik girişimleri boğazlamaya çalışıyorlar. Bu halk düşmanları cephesi, işçi sınıfının öncülüğünde gelişen «bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm» mücadelesini engellemek için, uluslararası tekelci kapitalizmin gizli örgütlerince hazırlanan planları uygulamaktadırlar. Demokratik mücadelenin genişlemesi ve giderek kitle desteği kazanmasından ürken yerli finans - kapital ve ortakları, özellikle bunların en gerici kesimleri, burjuva demokrasisinin, böyle bir ortamda gelişecek kitle hareketlenmesinin, sömürü düzenlerinin devamını rahat rahat sağlayamayacağını biliyorlar. Faşizm Cephesi bunun telâşi içinde saldırganlaşıyor ve tüm demokratik girişimleri, —kan dökerek, korkutarak— bastırmak istiyor. Hakim sınıflar, kokuşmuş sömürü düzenlerini devam ettirebilmek için A.B.D. emperyalistlerinin ve gizli servislerinin önerdiği faşizan denemelere girişiyorlar. «Sermaye cephesinin» vurucu gücü MHP ve MSP'li fanatik unsurlar, uluslararası tekelci kapitalizmin gizli örgütlerinden aldıkları yardımlarla örgütlenerek, kitleler içinde, özellikle orta sınıflar içinde propagandalarını sürdürüyorlar. «Sermaye cephesi» birinci emperyalist dünya savaşından sonra İtalya'da Faşist Partisinin, Almanya'da Nazi'lerin başvurduğu yöntemler ve propaganda araçlarından yararlanmaya çalışıyor. 1920'lerin İtalyasında Mussolini, örgütlediği Fasci (Mücadele Birlikleri) ler ile, işçi sınıfına, sosyalistlere ve tüm demokratik kuruluşlara saldırılar düzenleyerek korkutma ve sindirme hareketini yürütüyordu. Önceleri Roma, Milâno gibi büyük kentlerde örgütlenen faşistler, sonradan büyük sermaye çevrelerinden aldıkları bol miktardaki yardımlar sayesinde, İtalya'nın diğer kentlerinde de örgütlenmişlerdi.

Mussolini'nin bu «kan dökücü» örgütleri, özellikle sosyalistlere ve emekçi sınıfların demokratik örgütlerine saldırılar düzenleyerek kargaşalık yaratmak istiyordu. Amaç —iktidar boşluğundan yararlanarak— demokratik düzenin işlemediği, «parlamentar sistemin komünizm tehlikesini arttırdığı» demagojisini işleyerek orta sınıfları buna inandırmaktı. Arkasından İtalya'nın kurtuluşunun, «birlik ve beraberliğin sağlanmasının» ancak otoriter bir devletle (!) (Faşizm) mümkün olabileceği propagandası işleniyordu.

Bugün aynı oyun, —belli biçimsel farklarla da olsa— uluslararası tekelci sermaye ve ortakları «yerli finans kapital» çevreleri tarafından ülkemizde oynanmaktadır.

Başlangıçta büyük kentlerimizde örgütlenen faşist komando sürüleri, bir kısmı sermaye çevrelerinden aldıkları yardımlarla giderek örgütlerini yurt çapında yaygınlaştırmışlardır. Amaç aynıdır; gelişmekte olan demokratik mücadele sürecinden ürken sermaye cephesi, «birlik ve beraberlik bozuluyor», «kızıl tehlike artıyor», «Milliyetçi büyük Türkiye'miz bölünecek» gibi teraneleri geniş getirircesine tekrarlayarak, güçlü ve «otoriter(.)» bir iktidarın, veya hiç değilse, sınıf mücadelesini bir süre gözlerden gizleyecek bir «millî koalisyon» hükümetinin önkoşullarını oluşturmak peşindedirler.

İşte içinde bulunduğumuz bu ortam, kapitalizm ve emperyalizm yaşadıkça yaşayacak olan faşizmi —açık örtük çeşitli biçimler altında— barındıran, her an faşizm saldırı ve tehdidine açık bir ortam olarak tüm ilerici, yurtsever, anti - emperyalist, anti - faşist demokratik güçlerin birliğini (ortak bir anti - faşist mücadele programı etrafında) zorunlu kılıyor. Kapitalizm ve emperyalizm yaşadıkça, olsa olsa zaman zaman inine tıklan ama asla kesinlikle darbe vurulamayan faşizm tehditleri karşısında ve demokrasi mücadelesi vermek, demokratik mevziler kazanmak için, tüm demokratik güçlerin birliği, kaçınılmaz bir şart oluyor.

Tarihsel deneyler bu konuda yapılan tüm hataları bütün yalınlığıyla ortaya koymuştur. İşçi sınıfı sosyalistleri, bu deneylerden gerekli dersi çıkarmış ve anti - faşist mücadelenin sorumluluğunu kavramışlardır.

İtalya'da Faşistler iktidara adım attığında, tüm demokratik anti - faşist güçlere «faşizme karşı birlik» çağrısını yapan İtalyan Komünist Partisiydi. Buna rağmen sosyal demokrat ve Liberal unsurlar, bu çağrıya kulaklarını tıkadılar. Onlar, kendilerini parlamentoda iktidara getirecek parlamento oyunlarından başka hiçbir şeyi önemsemiyorlardı. İşçi sınıfının iktidarından korkan İtalyan revizyonistleri, Parti'nin sağ kanadı, Mussolini'ye karşı anti - faşist bir mücadele çağrısına yanaşmadılar. Sonunda faşizmin İtalya'da 25 yıl gibi uzun bir süre insanlık dışı bir baskı ve terör rejimini uygulamasına yolaçtılar.

Almanya'da Nazizmin korkunç başarısında en büyük pay, Almanya işçi sınıfını «arkadan hançerleyen» ve Hitler'i işçi sınıfı devrimcilerine karşı geçici bir araç olarak gören Alman Sosyal Demokratlarının ihanetidir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında, Avrupa'nın neresinde faşizm en amansız şekilde yerleştiyse orada sosyal demokratların sağ ile, sermaye ile ittifak yaptığı ve «komünistlerle birarada görünmemek» için, aslında işçi sınıfı iktidarından korktuğu için sosyalistlere cephe aldığı görülür.

Geçen hafta Töb - Der'in düzenlediği toplantılara faşistler tarafından yapılan saldırıları kınayan Ecevit, ısrarla, C.H.P.'nin de aynı tavrı sürdüreceğini gösterdi.

Ecevit, C.H.P.'nin devam ettireceği tavrı şu cümlelerle ifade ediyordu: «Biz, demokrasi kuralları içinde kalarak, Hükümeti bu tür olayları engellemesi için daima uyararak, olayların tahrikçilerini, teşvikçilerini teşhir ederek mücadelemize devam edeceğiz.»

Ecevit, her geçen gün daha da gelişen faşist eylemlerin, hükümeti uyararak, parlamento kürsüsünde: «Bu olaylar tahrikler neticesinde ortaya çıkmıştır...» diyerek geriletilemeyeceğini bilmiyor muydu? Uyarılan hükümet kimin hükümetidir, niteliği nedir? Bu soruların cevabı açıkça ortaya konulmadan ve son günlerde daha da yoğunlaşan faşist girişimlerin hangi sınıflar ve zümreler tarafından örgütlendiği ve desteklendiği açıkça emekçi halkımıza anlatılmadan ve bu güçlere karşı ekonomik, sosyal, siyasal planda etkili mücadele verilmeden faşizm geriletilemez.

Ecevit, sözü son olaylara getirerek, «ilerici, yurtsever, anti - faşist demokratik kuruluşların», faşist baskıları protesto eylemlerini de —gelreksiz bulduğunu belirterek— kınamaktadır.

Töb - Der'in tertiplelediği faşizmi kınama mitingleri için şöyle konuşuyor

mokratik kuruluşların», faşist baskıları protesto eylemlerini de —gereksiz veya "sakıncalı" olursa olsun...»

Faşizme karşı ilerici, yurtsever, anti - emperyalist, anti - faşist demokratik örgütleri direnişleri, gereksiz ve sakıncalı bulunuyor demokrasi kurtarıcısı Ecevit tarafından. Neden? Çünkü : «CHP Türkiye'nin en büyük, en köklü, en güçlü örgütüdür. CHP, ancak amacını da statejisini de yönetimini de kendi saptadığı hareketlerde yer alır.»

Nedir acaba «amacı, statejisi ve yönetimi CHP tarafından saptanan» hareketler? Ecevit'in cevabı şöyle : «CHP kendi demokratik sol anlayışının ve devrimcilik yönetiminin geçerliliğini, tek geçerli yol olduğunu ispatlamıştır. Bu konuda kimse bizi kendimizden, kendi yolumuzun ve yöntemlerimizin doğruluğundan kuşkuya düşüremez... Geçmişte olduğu gibi şimdi de, Türkiye'de demokrasiyi kurtaracağız...»

CHP Genel Merkez Yöneticilerinin her türlü anti - faşist harekete karşı inatla direnmeleri öyle bir hal almıştır ki, bırakalım başka örgütlerle güçbirliği ve ortak eylemi, kendi üyelerinin «meşru müdafaa» yapmalarını dahi engellemekte; CHP'lilerin kendi can ve mallarını korumaları dahi yasaklanmaktadır.

CHP - MSP Hükümetinde Devlet Bakanlığı yapmış bir kişinin, Tokat Milletvekili İsmail Hakkı Birler'in Tokat'taki yazıhanesinin perişan hali bütün gazetelerde fotoğraflarla tesbit edildi. CHP yöneticilerinin direnilmesini, etkili protestosunu yasakladığı hareket Başbakan İrmak tarafından dahi «Cumhuriyet tarihinin en yaygın ayaklanması» olarak nitelenmiştir.

Acaba CHP yöneticileri «Gericiler cephesinin» en iri kıyımı olan Süleyman Demirel'in saldırılarından mı çekiniyorlar? Nitekim Altan Öymen «Bu Köşeden» başlığı altında yazdığı yazıda Süleyman Demirel'in ağzından şöyle diyor ve olayları şöyle yorumluyor : «Olayları asıl çıkaran CHP imiş... Kendi de pek iyi biliyor ki CHP olay çıkartmak bir yana, olayın çıktığı yerden tesadüfen geçen CHP'liler hakkında soruşturma açacak kadar hassas bu konuda... Töb - Der'in toplantısına bile, bütün kanuniliğine rağmen, açıkça karşı tutum takındı. CHP üyelerinin bu toplantıya katılmamalarını gene!geyle istedi... Olay günü, Tokat İl Başkanı telefonla Genel Merkezden soruyordu :

— Ne yapalım?

— Sakın karışmayın.

— Biz karışmıyoruz, onlar karşıyorlar... Bizim yazıhanelere saldırıp tahrir ediyorlar.

— Hiç karışmayın, yazıhanelerinizi bırakın, emniyete başvurun.

— Emniyet etkili değil.

— Olsun, siz başvurun. Bizde burdan bakanlığı arıyacağız.

Bakanlık?. Etkili tedbir oradan da gelmiyordu, il başkanları Genel Merkeze, bizi eli kolu bağlı tutuyor, saldırıya karşı savunmasız bırakıyor diye kızıyorlardı.» (Cumhuriyet, 19 Şubat 1975, Altan Öymen)

İl ve ilçe seviyesindeki örgütlerini; TÖB - DER toplantılarına CHP olarak katılmamak, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin ve diğer demokratik kuruluşların güçbirliği çağrılarına olumlu cevap vermemek, çeşitli ilerici, sol ve sosyalist kuruluşların ortak eylemlerinde bulunmamak yolunda uyararı

CHP yönetici kadrosu, gelişen olaylar, hele TÖB - DER toplantıları sırasında çıkan olaylarda, ciddi bir paniğe kapıldı. Çünkü teşkilâtın önemli bir bölümünün faşizmi, işsizliği, pahalılığı protesto toplantılarına katılması, demokratik güçlerle işbirliği ve ortak eylem yapması önlenememişti. Üstelik de, çeşitli yerlerde çıkan olaylarda, CHP'nin «gemisini» kurtarması da mümkün olamamıştı. Aksine, saldırıya uğrayan binalar çoğunlukla CHP'nin veya CHP'lilerin binalarıydı. Milliyetçi Cephe'den, hele hele AP'den gelen saldırılar da CHP üzerine yoğunlaşmıştı. Zaten uygulanmakta olan «plan» faşist saldırganlara bunu emrediyordu.

Bu türden kargaşalıklar ve olaylar, bir yandan, kitlelerde «erken seçim» gereğinin yer etmesi ve bütün bunları ancak CHP halledebilir havasının doğması açısından, CHP yönünden yararlı ve olumluymuştu. Ama yöneticilere göre, artık «dozu» kaçmış ve «siyasal muarızlar»ın işine yaramaya başlamıştı. Milliyetçi Cephe, kitlelerin gözünde CHP'yi «anarşi kışkırtıcısı» gibi gösterme kampanyasını yoğunlaştırıyor, bu türden olaylarla CHP'nin seçim şansını azaltmaya çalışıyordu. CHP yöneticilerinin panikleri buralardan kaynaklanmaktaydı. Öte yandan, son zamanlarda, azıtan ve gemi azıya alan faşist saldırılar karşısında «güçbirliği», «demokratik cephe» gibi kavramlar geçerlik kazanıyordu. CHP'nin demokrat tabanından, tüm demokratik güçlerle güçbirliği doğrultusunda —belli belirsiz de olsa— yarın için tehlikeli hal alabilecek bir eğilim yükseliyordu. CHP'ye demokratik güçbirliği doğrultusunda, başka demokratik örgütlerden ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nden çağrılar, talepler de gelmeye başlamış, bu türden çağrılar teşkilâtı dalgalandırılmıştı.

İşte 21 Şubat'ta alelacele Ankara'da toplanan Küçük Kurultay'da, bütün bunlar konuşulup, teşkilât «hıza» ya getirilecekti.

Nitekim, Ecevit'in Küçük Kurultay'daki konuşması, sosyalistler için olmasa bile, CHP'den sol parti çıkacağını bekleyen veya en azından CHP'yi halâ 14 Ekim seçim meydanlarının CHP'si olarak görenler için, soğuk düş etkisi yaptı.

Ecevit, Küçük Kurultay'daki konuşmasında, açık sözlüydü. Şunları söylüyordu Ecevit : «...Bunun ötesinde bir yardımı, bizim dışımızdaki hiçbir sol kuruluş bizden beklemesin... Ama, hem CHP'nin doğrultusunu beyenmeyecek, CHP'nin haika verdiği önemi, yani halkı küçümseyecek, hem CHP'nin ilericiliğini hafife alacak, solculuğunu yozlaşmış bulacak, ondan sonra da, gel benimle cephe birliği yap, benimle işbirliği yap, benim eylemlerimi destekle diyecek... Şu sıralarda, böyle çağrılar aldığımız için söylemiyorum. Alabiliriz diye söylüyorum. Aslında örgütümüzün önünde yapılmasına gerek olmayan, ihtiyaç olmayan bir uyarı olarak, her ihtimale karşı söylüyorum. Biz böyle çağrılara uymayacağız, uyamayacağız... Bizi yeterince devrimci bulmayanlar var. Fakat bizim değişimize göre devrimcilik aklın kaç karış havada olduğuna göre ölçülmez... Çetin bir mücadele dönemine giriyoruz. Kışkırtmalar ortamına giriyoruz. Onun için kimse kusura bakmasın, biz bu mücadeleyi kendi başımıza yürüteceğiz. Bu mücadelemizin sonunda Türkiye'ye gelecek gerçek anlamda özgürlükçü demokratik rejimi sağlamak, bir daha bu günkü bunalımlara düşmeyecek kadar sağlam bir demokratik rejimi içtenlikle isteyenler varsa, onlardan

bir tek yardım isteyeceğiz. Gölge etmesinler, bizlere ayak bağı olmasınlar, kendilerine minnettar oluruz.»

Kimse Ecevit ve aynı paraleldeki CHP yönetici kadrolarının kusuruna bakmıyor. Bütün kusurlara, yarın, sadece edebiyatı ve goygoyculuğu yapılan emekçi halk bakacaktır. Ancak Ecevit'in, bir süreden beri izlediği çizginin doruk noktasını belgeleyen bu sözler üstünde biraz durmakta yarar vardır. Bu, aynı zamanda, Türkiye'de demokrasinin, demokrasi mücadelesinin, emekçi halkın ekonomik, demokratik, siyasal mücadelesinin geleceği bakımından zorunludur.

Ecevit'in ve CHP yönetici kadrolarının seçim hesaplarının ve sermayeye güven verme kaygularının ötesinde, sosyal demokrasinin bütün zaaf- ları ve yapısı bu sözlerde gizlidir. Önce, demokratik mücadele'de **güçbir- liği** ve **cephe** gibi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında faşizme karşı mücadele tarihine mal olmuş bir olgunun görmezlikten gelinmesi, hiç anlaşılmama- sı veya anlaşılmaktan kaçınılması üzerinde durulmalıdır. CHP, kendi dış- larında kabul ettiği solu, özellikle, çeşitli nüanslarıyla, işçi sınıfı sosyaliz- mini bir ayak bağı, bir gölge saymaktadır. Ayak bağı ve gölge saymakta olduğu gücün, işçi sınıfının bağımsız gücü olduğunu hemen söylemeliyiz. Ecevit'in şikâyetçi olduğu, kendilerini ayırmaya çabaladığı, birlikte asla ol- mayacaklarını söylediği «sol», sosyalizmdir, işçi sınıfı çizgisidir. İşçi sınıfı sosyalizmi, güçbirliği ve giderek «cephe» meselesini önemser; çünkü esas hedef, parlamentoda biraz daha fazla sandalye kazanmak değil, oy ve sandık hesapları değil, emekçi halkın kurtuluşudur; emekçi halkın, işçi si- nıfı öncülüğündeki demokratik iktidarının kuruluşudur.

Ecevit'in, kendi dışlarındaki solun küçümsediğini iddia ettiği halk, (top- lumun emekçi kesimleri anlamında) işçi sınıfı sosyalizminin iktidara getir- mek üzere savaşıacağı sınıflar bütünüdür. İşçi sınıfı sosyalistleri, halk dal- kavukluğu, halk demagogluğu ve halk edebiyatı ile yetinmezler. Halkın ör- yütlenmesi ve iktidarı için çalışırlar. Ve halkın iktidarı sınıf muhtevasından bağımsız olmadığı gibi, artık çağımızda işçi sınıfı öncülüğünden de bağım- sız değildir. Kitleleri kandırıp kitlelerden oy almakla, emekçi halkın iktida- rına yönelmek arasındaki derin fark, sınıf mücadelesini kabul edip etme- mekle, sermaye, özellikle tekelleri sermaye karşısındaki tavırla, sosyalizmin bilimine inanıp inanmamakla ortaya çıkar.

Ve daha da önemlisi, bir avuç tekellerin egemenliğinin söz konusu ol- duğu toplumlarda, faşizmin kaynağı olan en gerici, en şoven sermaye ke- simlerine karşı, bütün emekçi kesimlerin; yani **sermaye cephesine** karşı **emek cephesinin** varlığını, mücadelesini, **birliğini** tanımakla ortaya çıkar. Cephe politikasını reddeden bir örgüt, sermaye cephesi karşısında emek cephesinin varlığını reddeden bir siyasal çizgi, —geçici kitle desteği ne olursa olsun— eninde sonunda kitleleri sermayeye teslim etmeye ve baş- ta işçi sınıfı olmak üzere, adına yola çıktığı veya adını kullandığı kitlelere ihanete mahkûmdur. Bu bir istek ve niyet meselesi asla değildir. Bu bir sınıf meselesidir.

Ecevit'in sık sık tekrarladığı gibi, cephe halkı bölmek değildir. Cep- heler var olan bir olgunun, hergün yaşanan bir olgununa adının konması- dır. Cephe, kendi aralarında hedefleri, stratejileri, taktikleri bakımından

var olan bütün farklılıklara rağmen, ortak düşman karşısında, ortak adımlar atabilecek bütünler, birlikler, ittifaklar demektir. Bunu reddettiğiniz anda, düşman karşısında baştan güçsüz kalmayı, daha baştan bölünmüş olmayı kabul ediyorsunuz, yani yenilgiyi kabul ediyorsunuz demektir.

Gün olur, geçici bir kitle gücüne sahip olabilirsiniz, kendinizi güçlü hissedebilirsiniz. Ama emperyalizmin ve tekelci sermayenin tahakkümü, varlığı, gücü sürdükçe, ekonominin yuvarlanacağı bunalımlar içinde, kapitalist ekonominin temeli yıkılmadıkça, tekelliliğe kesin darbe indirilmedikçe, emperyalizmden bağımsızlık sağlanmadıkça, bu destekler giderek zayıflar. Kitleler umduğunu bulamadığını görür. Ve o zaman emekçi kitleleri bölmüş olmanın, sermaye cephesinde gedik açacak ortak saldırıya geçilmemiş olmanın bütün vebali, «halk» lâfı ede ede, sermayeye yanaşıp, kitlelerin çıkarlarına ters düşenlerin olur.

Kim ki emekçi kesimlerin cephe politikasını reddeder, o fiilen sermaye cephesine, (ne kadar görmezlikten gelirsek gelelim var olan sermaye cephesine) hizmet ediyor demektir.

Ecevit, bir başka noktayı da unutmaktadır. «Hem bizi beyenmeyeceksin, hem CHP'nin ilericiliğini hafife alacaksın; ondan sonra da gel benimle cephe birliği yap diyeceksin, olmaz böyle şey» diyor.

Oysa **cephe, gücbirliği, ittifak** tarihin, bilimin ve olayların göstermiş olduğu gibi, tam da budur işte.

Toplumdaki, faşizm ve tekel tahakkümü karşısında çıkarları aynı olan kesimler, kendi örgütleriyle gücbirliklerine, cephelere katılırlar. Ancak bu örgütlerin hiçbiri kendi programından fedakârlık etmez, kendi programını bir yana bırakmaz, taviz vermez. Aksine, kendi programını belki her zamankinden daha fazla savunur. Programlarının, taktiklerinin, stratejilerinin, hedeflerinin, yol ve yordamlarının ayrı olması, bu örgütlerin, yani özünde emekçi halkın farklı farklı kesimlerinin, sınıflarının, ortak düşman karşısında, —örneğin faşizm veya tekellilik karşısında— birleşemeyecekleri anlamına asla gelmez.

Cepheler, halk cepheleri, faşizme karşı cepheler; toplumun, çıkarları faşizmle çatışan tüm kesimlerinin, kendi örgütlerini ve kendi programlarını terk etmeden günün mücadelesinin gerektirdiği ortak hedefler etrafında ortak düşmana karşı birleşmeleridir. Belli bir yolu, sonradan yolları ayrılacak da olsa, birlikte yürümeleridir.

CHP dayandığı sınıf yapısıyla; içinde küçük burjuva demokrat unsurlar kadar tekellci kanadın sözcülerini de barındırmasıyla; orta sermaye kesimlerinin isteklerini de dile getirmesiyle ve sınıf yapısı olarak, asla işçi sınıfının partisi olmamasıyla, (zaten böyle bir iddiada da bulunmamasıyla) şüphesiz ki çağımızın en ileri sınıfı olan, işçi sınıfına göre geridir. CHP'nin ilericiliğini beyenip beyenmemek söz konusu değildir. Partiler futbol kulüpleri olmadıklarına göre, mesele, o partinin sınıf yapısında, hangi sınıfın temsilcisi olduğundadır. Ama CHP'nin sınıf yapısı, anti-faşist, anti-tekell bir cephe'de, CHP'nin tabanındaki küçük burjuva demokrat kesimlerin, şehir ve köy küçük üreticisinin, aydınların, işçi sınıfı dışındaki emekçilerin işçi sınıfıyla birlikte, işçi sınıfının yanbaşıında yer alacağı anlamına gelmez.

Öte yandan, 14 Ekim seçimlerinde, 12 Mart faşizminden çıkmak, demokratik mevziler kazanmak için, işçi sınıfı sosyalistlerinin büyük bir bölümü, kendi bağımsız siyasal örgütleri olmadığı bir dönemde CHP'yi desteklemişler, ancak her defasında bu desteğin asla bütünleşme anlamına gelmediğini, bunun faşist güçlere karşı bir güçbirliği politikasından ibaret olduğunu da belirtmişlerdi. O zaman da CHP ile işçi sınıfı sosyalistlerinin hedefleri, stratejileri, taktikleri birbirlerinden kesinlikle farklılığı olduğu halde bu fark belirtilerek, o günlerin ortak hedefi olan, «12 Mart rejiminden çıkmak» için, zımnî bir güçbirliği yapılmıştı. Ve o zaman Ecevit ve yanındakiler, bu güçbirliğini memnuniyetle kabul etmişler, bu destekten bugünkü ölçülerde rahatsız görünmemişlerdi.

Şimdi, CHP yönetici kadroları için önemli olanın, bugün olduğu gibi o gün de sadece «oy hesabı» olduğu bir kere daha kanıtlanmaktadır. Ecevit'in son sözleri bunu açıkça ortaya koymuştur. Sosyal demokrasinin Türkiye'ye «özgü» temsilcisi CHP yönetici kadroları, kısa vadeli hesaplarla, kendilerini güçlü gördükleri anda, «tek başımıza yapacağız» demektedirler.

Ecevit konuşmasının sonunda «**kendi gemimizde, CHP'yi de, Türk milletini de Türk demokrasisini de esenliğe ulaştıracağız**» derken, «**gemisini kurtaran kapitan**» için en iyi örneklerini vermektedir. Ama tarihin dersleri, değil CHP yöneticileri, onlardan çok daha yaygın bir kitle desteğine hatta işçi sınıfının bir bölümüne dayanan, klâsik «sosyal demokrasi» nin temsilcileri olan Birinci Dünya Savaşı dönemi Avrupa sosyal demokrat partilerinin ve liderlerinin bile, faşizm selinden gemilerin asla kurtaramadıklarını ve işçi sınıfına da, kitlelere de ihanet ettiklerini göstermiştir.

İşte güçbirlikleri, cephe'ler, kimsenin gemisini kurtaramayacağı gerçeğinden doğmuş taktiklerdir.

Faşizme karşı kararlı mücadelenin başarıyla yürütülebilmesi için dar politik hesapları bir kenara bırakmak gerekir. Sermaye cephesinin ve onun saldırgan faşist köpeklerinin karşısına örgütlü bir «anti - faşist, demokratik» cepheyle çıkılmazsa, faşizmi geriletmek, onun inine sokmak güçleşir. Bugün Türkiye'de sermaye sınıfı ve onun en gerici, en şoven ve asalak kesimi yerli finans - kapital, örgütlüdür. Örgütlü yerli finans - kapital, örgütlüdür. Örgütlü yerli finans - kapital ve onun müttefiki tefeci bezirgânlar, uluslararası tekelleci kapitalizmin gizli örgütleriyle desteklenmekte ve emekçi halkımız her geçen gün işsizlik, pahalılık cehennemine itilmektedir.

Ecevit: «Milleti cephelere bölme çabaları yalnızdır... İç barışın sağlanması için uğraşmalıyız», diyor. Milleti cephelere bölmek bir iki bezirgân politikacının» davranışı sonucu değildir. Bu, içinde yaşadığımız sınıflı toplumun, kapitalist üretim ilişkilerinin zorunlu bir sonucudur. Emekçi halkımızın karşısında örgütlenmiş olan halk düşmanı «sermaye cephesi», barış değil, sömürü düzenini devam ettirecek baskı ve teröre dayalı bir iktidar istiyor. Bu isteklerini gerçekleştirebilmek için de «dış mihraklar» ca hazırlanmış planları, parlamentodaki karşı devrimci politik güçlere uyulama uğraşlarını sürdürüyor.

Bugün genel olarak, uluslararası tekelleci kapitalizmin ekonomik buhranları yoğunlaşmaktadır. Emperyalist dünya sisteminin bir parçası olan Türkiye'yi bu gelişimden soyutlamak olanaksızdır. Yerli finans - kapital

çevreleri gelişmekte olan ekonomik krizin yükünü emekçi halkımızın sırtına bindirmek için politik iktidarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu nedenle finans - kapital, tekelci örgütlerini daha da sıklaştırıp «tek cephe halinde» emekçiler üzerinde baskı kurmayı ve işçi sınıfımızın ve tüm emekçi halkımızın demokratik mücadelesini geriletmeyi amaçlamaktadır.

İşçi sınıfının, «içbarış», «sınıf işbirliği», «sınıf uzlaşması» gibi yutturmacalara karnı toktur.

İşçi sınıfı sosyalistleri, bu sloganların özünü ve tarihi misyonunu çok iyi bilmektedirler. Uluslararası proletaryanın devrimci deneyleri bugün işçi sınıfı sosyalistlerine faşizme karşı mücadelelerinde ışık tutmaktadır.

Almanya'da Hitler iktidara gelirken, Alman Sosyal Demokratları halâ işçi sınıfına «iç barış» tan, «sınıf işbirliği» nden bahsediyor ve işçi sınıfı sosyalistlerinin «faşizme karşı bileşik cephe» çağrılarını kendi dar politik çıkarları uğruna reddediyorlardı. Sonuç ne oldu? Hitler'in SA kıtalarının saldırılarını susarak karşılayan ve anti-faşist cephenin oluşumuna katkıda bulunmaya Alman Sosyal Demokratları da acımasız bir baskının kurbanı oldular.

Demokrasinin kurtarılmasının, CHP'nin «iç barış» sloganıyla veya finans kapital'in sözcüsü İrmak Hükümetine yapacağı uyarılarla ve «aman sosyalistlerle birlikte görünmeyelim» fobisiyle gerçekleşeceğini sananlar aldanırlar.

İçinde bulunduğumuz süreçte demokrasi mücadelesi anti-faşist mücadeleyle özdeşleşmiştir. Faşizme karşı mücadele, tüm ilerici, yurtsever, demokratik güçlerin birliğinden geçer. Bu birliğin oluşmasına katkıda bulunmaktan kaçınmak ve kendi dar parti çıkarlarını ve seçim hesaplarını kitlelere demokrasi mücadelesiymiş gibi sunmak aldatmacadır.

Ecevit, «geçmişte olduğu gibi, şimdi de Türkiye'de demokrasiyi kurtaracağız» diyor. Eğer bugün bile ortada, 12 Mart faşizminden «kurtarılmış» nisbî, dar bir demokrasi varsa, bu CHP yöneticilerinin değil işçi sınıfımızın ve tüm emekçi halkımızın kararlı mücadelesi sonucunda olmuştur. Bağımsız Sosyalist Partisiyle temsil edilmediği dönemde, işçi sınıfımız, tercihini faşizme karşı demokrasi cephesine yapmıştır. O günlerin (1973 seçimleri arifesinde) CHP'sinin seçim öncesindeki propagandaları ve seçim bildirgesiyle, emekçi sınıflara ne gibi sloganlarla yaklaştığı ortadadır. CHP'li liderler, seçim gezilerinde, özellikle «kitle partisi» olmadıklarını, «tekelci sermayeye» karşı olduklarını, ezilen halkın yanında yer aldıklarını, sömürü düzenini değiştireceklerini miting alanlarında bangır bangır bağıyorlardı.

Seçim mitinglerinde «Kahrolsun faşizm», «faşizme hayır» sloganlarıyla halk kitlelerinin desteğini kazanan CHP, bugün faşizmin azgınlaştığı bir ortamda «barış» tan bahsediyor. Şoven duyguları körükleyerek halkımızın demokratik mücadelesini saptırmak isteyen hakim sınıfların oyunu, onlara yapılacak barış çağrılarıyla değil, anti-faşist mücadeleyle bozulacaktır.

Eğer «halk iktidarı» bir aldatmacadan ibaret değilse, çağımızda, tekelciliğin temelleri sarsılmadan, emperyalizme karşı mücadele edilmeden, tekeli burjuvazinin, finans kapitalin zümre elgemenliği yıkılmadan «halk iktidarı» nin kurulamayacağı artık kesinlikle bilinmektedir. Ve yine, buraya

doğru giden yolun, tekelci sermayeyle barış içinde bir arada yaşamak değil, işçi sınıfının öncülüğünde bütün emekçi halk kesimlerinin ortak mücadelesi, cephe mücadelesi olduğu da bilinmektedir. Bunlar sayın Ecevit'in kendi dışlarındaki solun yazıp çizdiklerini okur yazar olduğu halde anlayamadığını söyleyebileceği kadar anlaşılmasız şeyler değildir. Anlayamayanlara ve aynı zamanda doğru ve etkili şekilde anlatamayanlara nelere mal olduğunu da tarih defalarca ve acımasızca göstermiştir.

İşçi sınıfı sosyalistleri, sosyal demokratların evrensel «sınıf uzlaşması» ard niyetlerini açığa çıkaracak ve emekçi halk kitlelerine teşhir edecektir. CHP'nin tabanını oluşturan ilerici, yurtsever, anti - emperyalist kadrolar sosyal - demokrat yöneticilerin iç barış (sınıf uzlaşması) teranelerine rağmen faşizmin sınıf niteliğini kavıyorlar. Faşizmin burjuvazinin en asalak, en şoven, en gerici kesimi finans kapitalin, bir avuç tekelinin ve ortaklarının sömürü, baskı ve tahakküm aracı olduğunu öğreniyorlar.

«Burjuva hükümetler —faşist diktatörlük kurulmadan önce— belli bir takım ön aşamalardan geçerler ve faşizmin yönetimi ele geçirmesini doğrudan doğruya mümkün kılan bir takım gerici tedbirler alırlar.

HER KİM Kİ BURJUVAZİNİN KOYDUĞU GERİCİ TEDBİRLERE VE BU ÖN AŞAMALARDA FAŞİZMİN GELİŞMESİNE KARŞI KOYMAZ, O KİŞİ FAŞİZMİN ZAFERİNE ENGEL OLMAK DURUMUNDA DEĞİLDİR; AKSİNE O ZAFERİ KOLAYLAŞTIRIR.

Tüm ilerici, yurtsever, anti - emperyalist, anti - faşist güçler faşizme karşı GÜÇBİRLİĞİNDE göreve!

Bu anın acil sorununun (anti - faşist mücadelede birlik) önemini kavrayamayanlar veya çağrılara «kulaklarını tıkayanlar» tarih önünde sorumlu olacaklardır.

19 Şubat 1975

● Genel İş Sendikasının İETT'nin üç işyerinde başlattığı grev yayılıyor. Sendika, mahkemeden aldığı karara dayanarak, Şişli Merkez Atelyesinde, Trolleybüs Atelyesinde, Otobüs Revizyon Atelyesinde ve Trolleybüs Deposunda çalışan işçileri de greve çıkarınca, grevdeki işçi sayısı 1460'a yükseldi.

● Tekstil İşverenleri Sendikası Genel Başkanı Halit Narin iki günden beri önce Bolu, sonra Ankara'da Teksif Sendikası ile devam eden toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma olmayınca bir basın bildirisi yayınladı ve «24 Şubat 1975 gününden itibaren kademeli olarak uygulamaya sokulmak üzere Genel Lokavt'a gidileceğini» söyledi.

Türkiye'de işverenler ilk defa genel lokavt deyimini kullanıyorlar.

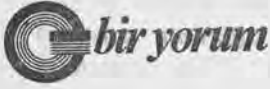
● İtalya'da seçmen yaşını 18'e indiren kanun tasarısı, Senato'da da kabul edildi ve kesildi. Daha önceki seçmen yaşı, Türkiye'deki gibi 21 idi.

● Kıbrıs konusunda arabulucuk yapmak üzere Türkiye'ye geldiği söylenen BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim «Önemli olan Kıbrıs'ın bağımsızlığıdır» dedi ve Türkiye'deki temasları hakkında «Umutlu gidiyorum» şeklinde konuştu.

● Zürih'de, ABD Dışişleri Bakanı Kissinger ile bir öğle yemeğinde buluşan İran Şahı Rıza Pehlevi, yemekten sonra gazetecilerle

konuştı ve «İran'ın, İsrail'e ve diğer ülkelere karşı Petrol Üreten Örgütü (OPEC) tarafından alınacak ambargo kararlarına uymayacağını»

söyledi. Şah, «Tankerler dolduktan sonra gidecekleri liman, İran'ı ilgilendirmez. Petrol bizim için sadece ticarî bir konudur» dedi.

Amerikan emperyalizminin Türkiye egemen sınıflarını silhalândırmayı durdurması

Hikmet Arıcan

Amerikan emperyalizminin dünya emperyalist sisteminin jandarması görevini üstlenmesi, Türkiye'ye silah «yardım»ı yapmaya başlaması, İkinci Dünya Savaşı sonrası şartlarında başlamıştır. Avrupa da faşizmin yıkılması ve bir dizi ülkede halk cumhuriyetleri kurulması ve sosyalizme geçilmesi sonucunda, savaş sonrasında sosyalizm artık bir ülke (SSCB) ile sınırlı olmaktan çıkıp, bir dünya sistemi haline gelmişti. Kapitalist sistem ile sosyalist sistem arasındaki mücadele bu şartlar altında yeni boyutlara ulaşıyordu. Emperyalizm, ister istemez sosyalizme karşı savunma durumuna geçiyor, geniş «savunma» tedbirleri almak zorunda kalıyordu. Bu amaçla ekonomik planda ünlü Marshal planı uygulamaya soku- lurken askeri alanda da sosyalist sistemi dıştan kuşatma hevesleri ile NATO ittifakı kuruluyordu. Bütün gerici güçler Amerikan emperyalizminin birleşerek sosyalizmin ilerlemesini engellemeye çalışıyorlardı.

Kimilerince «soğuk savaş» diye adlandırılan bu aşamada Türkiye de emperyalizm açısından önem kazanıyordu. Sosyalist ülkelerle komşu olması, emperyalizmin Türkiye'ye «özel» ilgi göstermesine neden oluyor du. Savaş sırasında emperyalist gruplar arasında, güçler dengesinin gelişmesine paralel olarak, bir oraya bir buraya yaslanan, bir Alman faşizminden yana olan bir İngilizlerin tarafına geçen, Almanya'nın yenilmesi kesinleşince de Almanya'ya «kahramanca» savaş ilan eden Türkiye egemen sınıfları şimdi de Amerikan emperyalizminin kanatları altına girmekten çekinmiyorlardı. Böylece Türkiye de koşu koşu NATO'ya giriyordu.

Bunu Amerikan emperyalizmi ile Türkiye egemen sınıfları arasında yapılan ve Türkiye de Amerikan askeri üslerinin kurulmasına olanak tanıyan bir dizi gizli-açık ikili anlaşmalar izledi. Amerikan emperyalizmi Türkiye ordusunu NATO standartlarına uydurdu, silah ve malzeme ihtiyaçlarını sağladı ve sosyalist sisteme karşı gereğinde kullanılabilecek

etkin bir vurucu güç olabilmesi için çalıştı. Sonuçta Türkiye ordusu silah ve malzeme bakımından tamamen Amerikan emperyalizmine bağımlı hale geldi. Buna paralel olarak ülkenin, ekonomik ve politik bakımından Amerikan emperyalizmine bağımlı hale gelmesi de tamamlanmıştı.

Bu ilişkiler uzun yıllar bu düzeyde sürdü gitti. Ancak Kıbrıs olaylarının gelişmesiyle Amerikan emperyalizmi ile Türkiye egemen sınıfları arasındaki ilişkilerde görünür bir değişiklik ortaya çıktı. Son durumda Amerika Türkiye'ye silah ve askerî malzeme sevkini, yardım şeklinde de olsa, parayla satış şeklinde de olsa, durdurdu. Şimdi bu gelişmenin anahatlarını incelemek istiyoruz.

Amerikan Emperyalizmi Türkiye'yi Kendi Çıkarı İçin Silahlandırır.

Burjuva basınında Amerikan emperyalizminin Türkiye'ye silah sevki sürekli olarak «yardım» şeklinde tanıtılıyor. Bu bir anlamda, «burjuva» anlamında doğrudur. Amerikan'ın Türkiye'ye verdiği silahlar yerli egemen sınıflara bir yardım niteliği taşır. Emperyalizm bunu kendi çıkarı için yapar. Sosyalist sisteme ve Orta Doğu'daki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı gerek duyduğu zaman kullanabileceği bir askerî güç ister. Öteyandan ekonomisinin sağlıklı işleyebilmesi için silah sanayinin işlemesi gerekir. Ama yerli egemen sınıfların da kendi çıkarları açısından silahlanmaya ihtiyaçları vardır. Ülke içindeki halk muhalefetini engelliyebilmeleri, kendi sömürü düzenlerini sürdürebilmeleri için silahlanma ihtiyaçları vardır. Bu durumda Amerikan emperyalizminin silah vermesi son derece işlerine gelir.

Bu durum emperyalizmle ile yerli egemen sınıfların çıkar birliği içinde olduklarının bir işaretinden başka bir şey değildir. Emperyalizm Türkiye halkını sömürebilmek için yerli egemen sınıflarla tam bir ittifak kurmuştur ve bu amaçla da yerli egemen sınıflara, yardım da eder. Bu yüzden silah sevkinin Amerikan askerî yardımı şeklinde tanıtılması burjuvazi açısından tamamen doğrudur.

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkı açısından ise bunun bir yardım olmadığı açıktır. Türkiye halkının sömürülmesini sürdürmek, halk muhalefetini bastırmak, dünya sosyalist sistemine karşı tehdit aracı olarak kullanmak için uluslararası emperyalizmin ortağı yerli egemen sınıflar silahlandırması, işçi sınıfı ve emekçi halk için yardım değil tam bir Amerikan kazığıdır. Bu gerçeği her zaman doğru tespit etmiş olan sosyalistler Türkiye tarihinin her döneminde Amerikan emperyalizmine karşı çıkmışlar ve Türkiye'nin NATO'dan çıkmasını, Amerika ile olan ikili anlaşmaların iptal edilmesini savunmuşlar, halka Amerikan emperyalizminin gerçek yüzünü açıklamışlardır. Amerikanın Türkiye'ye verdiği silahları «yardım» diye tanıtmaya çabalarına da karşı çıkmışlar ve son gelişmeler boyunca bunun Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkı açısından bir yardım niteliği taşımadığını, tersine halkın çıkarları aleyhine Ameri-

kan emperyalizmi ile yerli egemen sınıflar arasındaki karşılıklı çıkar ilişkilerinin bir ifadesi olduğunu savunmuşlardır.

Bu karşılıklı çıkar ilişkisi son dönemde niçin değişikliklere uğramıştır? Bu yazının ana konusu budur. Hemen şunu belirtmekte fayda vardır. Amerikanın Türkiye'ye silah vermeye yeniden başlaması her zaman mümkündür. Aşağıdaki inceliyeceğimiz faktörlerdeki karmaşık değişiklikler belli şartlarda yardıma tekrar başlanmasına pekâlâ yol açabilir. Ama bu somut durumda yardım kesilmiştir. Bizim incelememiz de bu yüzden ancak karşılıklı ilişkiler ve çelişkiler bütünlüğü içindeki genel gelişme eğilimlerini tespit etmekle yetinebilir. Bu eğilimler, emperyalizm ile sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi arasındaki mücadelenin günümüzde ulaştığı aşamada, emperyalist kapitalist sistem içinde meydana gelen yeni boşluklar, metropol-uydu ilişkilerinin ulaştığı düzey ve tek tek ülkelerdeki egemen sınıflarla halk arasındaki mücadelenin kazandığı yeni boyutar tarafından belirlenmektedir. Amerika'nın Türkiye'ye yardımı kesmesi somut bir durumdur ve bu eğilimlerin somut bir anda aldıkları durumun somut bir ifadesidir. Başka bir durumda, bazı unsurların değişmesi, örneğin Türkiye ya da Yunanistan'daki halk hareketinin çok yeni boyutlara erişmesi durumunda bu eğilimler, yeni ilişkilere yol açabilirler, Amerikan emperyalizmi ile Türkiye egemen sınıfları arasındaki ilişkiler bir dizi değişiklik incelemeye çalışalım.

Bu yüzden bizim incelememiz ancak genel eğilimlerin tespitinden öte gidemez, zaten ustanın da belirttiği gibi toplum bilimlerdeki her türlü kanun ancak eğilim halindedir. Mutlak kesinlik hiç bir zaman söz konusu olamaz.

Ne gibi değişiklikler bu duruma yol açmıştır. Şimdi bunları yakından incelemeye çalışalım.

Belirleyici Unsur Kapitalist Sistem ile Sosyalist Sistem Arasındaki Mücadeledir:

Kıbrıs olayları ilk aşamada Yunanistan'ın, NATO'nun askeri kanadından çıkmasına yol açmıştı. İkinci aşamada Amerikan emperyalizmi, «Türkiye ye silah vermeye son veriyorum,» diyordu. Bu iki olay, ilk bakışta emperyalizmin kendi bindiği dalları kestiği görünümünü verebilmektedir. Ama bu gerçekten böyledir? Emperyalizm henüz kendi bindiği dalları bu kadar açıkça kesebilecek kadar güçsüzleşmiş midir?

Bu sorunun cevabı hem «evet»ti, hem de «hayır.» «Evet»tir çünkü çökmekte olan bir sistem olan emperyalizm, karşısındaki güçlerin her geçen gün ilerlemesi yüzünden geri çekilmektedir. Eski yöntem ve taktiklerinden vaz geçmek zorunda kalmaktadır. Yeni savunma stratejileri hazırlamak zorunda kalmaktadır. Bütün bunlara başvurması güçsüzlüğünün bir ifadesidir. Sorunun cevabı «hayır»dır çünkü bu geri çekilme

henüz düzenli bir geri çekilme döneminde. Terkedilen mevzilerden sonra sığınılacak mevziler planlı bir şekilde, en az zayıf verilecek şekilde seçilebilmektedir. Son gelişmeler bu ikili durumu bütün çıplaklığıyla göstermiştir. Bu ikili durumu göremiyen çoğu kişi de yanlış sonuçlara varmıştır. Bazıları «emperyalizm kendi bindiği dalı kesiyor, oh ne iyi», demiştir ve emperyalizmin yeni giriştiği taktikleri görmeyip buna karşı yeni mücadele yöntemlerinin gerektiğini anlayamamıştır. Bazıları ise «bütün bunlar bir oyundan ibarettir. Emperyalizm tavşana kaç - tazıya tut oyununu sahneliyor» diyerek emperyalizmi son derece güçlü görmüş ve göstermiştir. (1)

Nedir emperyalizmin terketmeye başladığı eski mevziler? Değiştirmek zorunda kaldığı taktikler hangileridir?

Öncelikle şu görülmüştür: «soğuk savaş» denilen anti komünist mücadele yöntemi iflas etmiştir. Sosyalist sistemin eriştiği düzey bu yöntemle artık geriletilmez. Sosyalist sistem tarafından uygulanan farklı toplumsal düzene sahip sistemlerin barış içinde bir arada yaşaması politikası başarıyla yürütülmüş ve emperyalizm bu yarışmada kaybetmiştir. 1970'lerin tarihi bunun ifadesinden başka bir şey değildir. Sosyalizme karşı silah zoruyla karşı koymanın mümkün olmadığı emperyalizm tarafından **genel olarak** kabul edilmiştir.

Durum bu olunca «soğuk savaş» şartlarının «savunma» yöntemleri de zorunlu olarak değişikliğe uğramak durumunda kalacaktır. Savaş sonrası şartlarında emperyalizmin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen gerici NATO örgütü bu yüzden eski biçimiyle işe yaramaz hale gelmiştir. Yunanistan'ın NATO'dan çıkması emperyalizm tarafından bu yüzden büyük tepkilerle karşılanmamış, bu yüzden Türkiyenin silahlandırılmasına pekâla ara verilebilmiştir. Bu durum şüphesiz bir gerilemenin ifadesidir. Ama bu gerilemeyi emperyalizm kendi çıkarı için en uygun şekilde yapma durumundadır. Portekizde faşizmin yıkılması karşısında da emperyalizm çaresiz kalmıştır. İspanyadaki gelişmeler de bunu göstermektedir. Hindi Çini'ndeki gerici güçlerin içine düştüğü açmaza, emperyalizm çare bulamamaktadır.

Bu gelişmeleri gözleyen bazı aklı evveler ise emperyalizmin sosyalist sistemin gücü karşısındaki bu zorunlu gerilemesini, emperyalizmin artık barışçı yöntemler uygulamaya başladığı şeklinde yorumlayabilmektedirler. Anti-emperyalist güçlerin bazı boşluklarından fırsat buldukça, emperyalizmin nasıl o saldırgan, kanlı politikasına geri döndüğünü, Şili'deki faşizm açıkça göstermektedir halbuki.

Sosyalist sistemin emperyalizmi kuşatma politikası başarıyla sürdürülürken, sosyalist sistemle güçbirliği halindeki uluslararası işçi sınıfı hareketi ile ulusal kurtuluş hareketi de emperyalizmi sıkıştırın diğer unsur olmaktadır. Bu üç güçlü unsur emperyalizmi adım adım geriletmektedir.

Emperyalist ve Finans Grupları Arasında Çelişmeler de Durumu Etkilemektedir:

Son Kıbrıs olayları, Amerikan egemen sınıfları arasında belli bir ayrılık olduğunu bütün dünyaya gösterdi. Yönetimdeki kadro Türkiye'ye yapılan silah sevkiyatının sürdürülmesinden yana tavır alırken, muhalefette olan ve son seçimlerden güçlü çıkan Demokrat Parti grubu buna karşı koydu. İki finans grubunun farklı çıkarlarını savunan iki burjuva kliği olmaktan öteye gitmeyen iki parti arasındaki bu mücadele, zaman zaman keskinleşti. Kongrede muhalefetin aldığı kararlar defalarca başkan Ford tarafından veto edildi. İlk roundu muhalefetin kazanmasına rağmen, şimdiki iktidar, her fırsatta, başkanın ya da savunma ve dışişleri bakanlarının ağızından bu kararın yanlış olduğunu yayıyor. Bazıları bu iki grup arasındaki mücadelenin ««şike» olduğunu savunmaktadırlar. Bu nu savunmak kapitalist ekonomide uyumluluk ve planlamanın mümkün olduğunu savunmakla, rekabet diye bir şeyin olmadığını savunmakla eş anlamlıdır.

Kapitalizmde farklı finans grupları arasında her zaman rekabet mevcuttur. Bu rekabet ve mücadele özünde kapitalist ekonominin işleyişinin temelindeki anarşiden doğar. Belli dönemlerde çelişkilerin keskinlik düzeyi hissedilmez ölçüde olabilir, ama zaman zaman da, hele artı değer paylaşımı keskinleştikçe, sistem sıkışıkça ve geriledikçe, kârdan en fazla payı alma mücadelesi şimdilerde olduğu gibi aylarca bütün Amerikan kamuoyunu ilgilendirerek ölçüde yoğunlaşabilir. Aksini düşünmek, burjuva demokrasilerinde niçin farklı burjuva partilerinin varolduğu sorusuna materyalist bir cevap getirememek demektir.

Bazıları ise, Amerikan siyasetindeki bu belli kutuplaşmayı silah tekelileri ile silah dışı tekeliler, Pentagon la diğer kesimler, yada ünlü deyimle «şahinlerle güvercinler» arasındaki bir mücadele şeklinde almaktadırlar. Bu görüşte yanlıştır. Burjuva kliklerinin sanayi dallarına göre ayrılmaları gibi bir durum hiçbir zaman söz konusu olmamıştır. Farklı sanayi dallarında yatırım yapan burjuvalar arasında farklı kâr oranlarından doğan, rekabetten doğan belli çelişkiler mutlaka vardır. Ama, siyasal üstyapiya yansıyan egemen sınıf içi çelişkilerin temelinde her zaman farklı finans gruplarının varlığı yatar. Zaten finans - kapital olgusunun anlamı da budur. Eğer finans-kapital, ustanın tanımında olduğu gibi, banka ve sanayi sermayesinin içiçe geçmesi ise, ayrılıklar ne bankalarla sanayiciler, ne de ayrı ayrı sanayi dallarındaki burjuvalar arasında olamaz, tıpkı birleşmelerin de bu temeller üzerinde kurulmamış olduğu gibi. Ayrılıklar farklı finans grupları arasında olur ve olmaktadır. ABD de bilinen iki büyük finans grubu, Rockefeller ve Morgan grupları, ayrı ayrı bütün bankalara ve sanayi dallarını kontrol etmektedirler. Farklı finans grupları hem silah sanayinde güce sahiptirler, hem de diğer dallarda.

Silah tekelleri ile diğer tekeller arasında bir ayrılık (önemli bir ayrılık) şu yüzden de gerçek dışıdır, çünkü silah sanayinin kurulması ve işlenmesi bütün kapitalistler için gereklidir. Bildiğimiz gibi, aşırı bir silahlanmaya gidiş, emperyalist kampta, 1930'lardaki buhran sonrasında Keynes'in önerileri çerçevesinde başlamıştır. Bunun temel nedenlerinden biri, devlet harcamalarıyla sanayiye ek talep yaratma çabasıydı. Silahlanmaya, yani üretici olmayan yatırımlara, tıpkı diğer devlet harcamalarının artırılmasında olduğu gibi, bu amaçla, bütün kapitalist sistemin çıkarı açısından gidilmiştir ve gidilmektedir. Bu bütün kapitalist ülkelerde böyledir; Türkiye'de de yeni «ulusal savaş sanayi» çılgınlıkları da gene bu amaçla atılmaktadır. Bu yüzden silah tekelleri diye bir şey yoktur. Kapitalizme, tekelci devlet kapitalizmine, ek talep yaratacak devletin silah harcamaları vardır. Silah üreten sanayi kolları vardır ve bu sanayileri kontrol altında bulunduran (tıpkı aynı anda Coca-Cola yatırımlarını da kontrol altında tuttuğu gibi) finans grupları vardır.

Emperyalistler arasında bu yüzden «barışçılar-savaşçılar» gibi bir ayırım yapılamaz. Her finans grubu kendi çıkarını kollar. Kendi çıkarı gerektirdiği yerde savaş eder, gerektiği yerde barış havarisi kesilir.

Türkiye ye yardımın kesilmesinde de, bu durum etkili olmuştur. Bir kanat kendi farklı çıkarları farklı dış politika uygulamaları gerektirdiği için, farklı tavır almıştır. İki grup arasındaki farklılığın ve ayrılığın bu somut olayda bu kadar üst düzeye çıkması, emperyalizmin içinde bulunduğu bunalımın derinliğiyle doğrudan ilgilidir.

İki grup arasındaki çekişmenin silah sanayi ile ilgili olmadığını en açık ispatı, Türkiye'ye silâh verilmesine sonuna kadar muhalefet eden grubun, Pakistan'a silâh verilmesine ve petrol üreticisi ülkelerin tehdit edilmesine hiç sesini çıkarmamasıdır. Her iki olayda aynı dönemde olmuştur ve tavırlar farklı olmuştur.

Öteyandan emperyalist ülkeler arasındaki paylaşım mücadelesi de olayların gelişmesinde etkili olmaktadır. Fransanın, Amerikan emperyalizminin «en tutarlı» rakibinin, NATO'dan uzaklaşmaya başlayan Yunanistana yaklaşması, silah ve kredi yardımına başlaması bunu göstermektedir.

ABD emperyalizminin Kıbrıs olaylarının gelişmesindeki tavrı, silah sevkinin kesilmesinde bu olayların görünürdeki neden olmasına rağmen, bu yazıda ele alınmayacaktır. Diğer sayfalarımızdaki Kıbrıs'la ilgili yorumda bu tavır incelendiği için burada bu konuyu yeniden ele almıyoruz. Her iki yazının birlikte okunmasında bu bakımdan yarar vardır. Emperyalizmin politikasının Türkiye'ye yardımın kesilmesine nasıl yol açtığı Kıbrıs yazısında incelenmiştir.

Yerli Egemen Sınıfların Tavrı:

Amerikan askeri yardımının kesilmesinin gündeme gelmesinden beri Türkiye egemen sınıfları ve parlamentodaki sözcüleri tek bir tavır

sürdürmüşlerdir : «Ne olur yapmayın» sızlanmaları. Bu konuda bütün burjuva partileri anlaşmışlardır. Kuru sıkı tehditler de yapılmıştır. Zaten halka karşı açık vermeme çabasından ileriye gitmeyen ve gerçek bir niyeti ifade etmeyen bu kuru sıkı tehditlerin doz ve biçimi, çeşitli burjuva partilerinin Amerikan egemen sınıflarına karşı aldıkları tavrın tek ayırtedici unsuru olmuştur. Hiçbir burjuva partisi, CHP dahil, yardımın kesilmesini olumlu karşılamamıştır. Bu tavır bu partilerin gerçek yüzünü göstermekte önemli olmuştur. Hepsi de yardımın kesilmesini «teessüfle» karşıladıklarını bildirmişlerdir.

Yerli finans kapitalin kısa vadeli çıkarlarını hızla gerçekleştirme misyonuna sahip, güven oysuz İrmak hükümetinin sözcüleri, bu tavırda en ileri gidenler olmuşlardır. Yardım kesildikten sonra bile üzülmenin yakından gene başlar» demekten öte söz etmiyen başbakan, Vaşington büyükelçiliğinden gelme dışişleri bakanı, emperyalizme bağımlı, bağımlıdan da öte köle bir politikanın en acı örneklerini vermişlerdir.

Milliyetçi cephe partileri aynı onursuz burjuva politikasının sürdürücüleri olmuşlardır. Özde onlarla aynı politikaya sahip çıkan, fakat biçim olarak biraz daha ciddi «tehditlerde» bulunan, ve bunun detant gerçeği karşısında yeni taktikler denemede yarar gören yerli finans grupları adına ustalıkla yapan Ecevit ise, emperyalizme karşı çıkmamada bütün diğer burjuva partileri ile sözleşmiştir.

Sosyalistler dışındaki tek farklı tavır CHP tabanından gelmiştir. CHP teşkilatında, Anadolunun çoğu yerinde, gerçek demokratların çıkarlarını ve görüşlerini savunan CHP ilçe ve gençlik kolları örgütlerinde tutarlı bir anti-emperyalist tavır konulmuştur. Çeşitli illerin gençlik kollarının yayınladıkları bildirimlerde silah yardımına karşı çıkılmış ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadele çağrıları yapılmıştır.

Ülke içindeki sınıf mücadelesinin gelişmesi, zorunlu olarak CHP içindeki demokrat ve yurtseverlerle halk düşmanları arasındaki ayrılıkları keskinleştirmekte, hızla yol ayrımına yaklaşmaktadır. Amerikan yardımına karşı CHP yönetiminin ve tabanının farklı tavırları bunu açıkça göstermektedir. İşçi sınıfının sosyalist partisinin doğru bir politika uygulaması, küçük burjuva demokratlarının daha ileri yerlere gelmesinde tek belirleyici etken olacaktır.

CHP nin içinde başka bir gelişim de, belli bir kanatın son gelişmelerin ışığında SSCB ile Türkiye arasında karşılıklı saldırmazlık anlaşması imzalanmasını savunmaya başlamış olmalarıdır. Önce parti meclisinde getirilen bu konu, Ecevit tarafından «Arkadaşlar, muhalefetleyen böyle şeyler konuşulmaz, ben İsmet paşadan böyle öğrendim» uyarısıyla tartışmadan çıkarılmış, sonra, sanırız Ecevitin de rızasıyla, sözcüsünün imzasıyla, CHP'nin en yakın destekçisi büyük bir burjuva gazetesinde makale şeklinde yayınlanmıştır. Bu talebin zamanla güçleneceği ve seçim sonrasında CHP tarafından açıkça savunulacağı aşikârdır. Kapitalist

sistem ile sosyalist sistem arasındaki mücadelenin son durumunu iyi tespit edebilen ve emperyalizmin yeni taktiklerine ayak uydurma çabasında olan finans kapital kesimi için, bu tavır son derece olağandır. Öte yandan aynı çaba, sosyalist sistemin uyguladığı politikanın başka bir başarısıdır da.

Çeşitli tavrılara böyle kısaca değindikten sonra, şimdi de egemen sınıfların sözcülerinin büyük çoğunluğunun silahlanmaya niçin bu kadar önem verdiğini anlamaya çalışalım.

Öncelikle ordu, Amerikan malzemesine bağımlı haldedir. Yedek parça bile eksik olunca ordunun vurucu gücünün işlerliği aksamaktadır. Bu ise herşeyden evvel mevcut devlet otoritesi için önemli bir zaftır. Bu zaaf yerli egemen sınıfların iktidarlarının zaafa uğraması ile eş anlamlıdır. Bunun diğer bir ifade tarzı ise, halkın mücadelesi karşısında, halkın demokratik iktidar kurma mücadelesi karşısında, egemen sınıfların potansiyel olarak zayıflamış olmaları demektir. Egemen sınıflar silahlanmaya bunun için bu kadar önem vermektedir.

Öte yandan emperyalizme bağımlı bir ekonomik ve siyasi yapı içinde, egemen sınıfların iktidarlarını koruma çabaları şu somut anda gene emperyalizmin kontrol mekanizmalarının sınırları içinde geçerlidir. Tek çare emperyalizme boyun bükmeştir. Elleri kavuşturup beklemek ve homurdanmaktır. Egemen sınıflarla emperyalizm arasındaki ilişkiler bunu gerektirmektedir.

Bu bağımlılık en güzel ifadesini, yardımın kesilmesinden sonra burjuvazinin sözcülerinin el birliğiyle sergiledikleri kraldan fazla kralcı tavırdan bulmuştur. Yardımın kesilmesinin, Türkiye halkının anti emperyalist mücadelesini geliştirmesi tehlikesi karşısında, en azından-hele Kıbrıs dolayısıyla yaratılan şoven havanın ters tepmesiyle soyut bir Amerikan düşmanlığının büyümesi tehlikesi karşısında, bütün burjuva partilerinin yöneticileri tedbirli olunmasını öğütlemişlerdir. Kimisi bu durumun Türkiye deki NATO aleyhtarı akımın güçlenmesine yol açacağını söylerken kimisi de NATO'yu savunmaya devam etmiştir. Başbakan İrmak ise «NATO bizim kalbimizdir» diyecek kadar ileri giderek, halkın gerçek çıkarları karşısında ne kadar kalpsiz olduğunu bir kere daha göstermiştir. Öte yandan son zamanlarda artan Milliyetçi cephe faşist saldırılarının tezgahlanmasının bir nedeninde de, ülkede artan anti-Amerikan tepkileri başka kanallara çekmek, halkın dikkatini bu konudan uzaklaştırma çabası olduğu da açıktır.

Burjuvazinin sözcülerinin tavrı şunu göstermiştir. Emperyalizme bağımlılık ilişkilerin devamı egemen sınıfların yararındır. Ve egemen sınıflar iktidardan uzaklaşınca kadar bu onursuz politikayı sürdüreceklerdir. Emperyalistler ne yaparsa yapsın, onların yerli ortakları ses çıkarmıyacaklar tersine halka karşı ağababalarını koruyacaklardır.

Küçük Burjuva Radikallerinin Tavrı:

Küçük burjuva radikalizminin, yıllardır belli bir anti emperyalist çizgi sürdüren temsilcileri Amerikan yardımının kesilmesi karşısında aynı küçük burjuva tavrı sürdürmüşlerdir. Hepsisi de, çeşitli fıkra yazarlarından, demokratik dernek ve meslek odası yöneticilerine ve, kendini sosyalist zanneden bazı küçük burjuva milliyetçilerine kadar hepsi de, Amerikan emperyalizmine karşı çıkmışlar, egemen sınıf sözcülerini eleştirmişler ve belli bir tavır koymuşlardır.

Bu şüphesiz olumlu ve desteklediğimiz bir tavidir. Fakat bunların hepsi de, aynı zamanda, milliyetçilik temelinde yükseldikleri için, ve milliyetçilik özünde bir burjuva ideolojisi olduğu için, halkın gerçek çıkarlarını dile getirmemişlerdir. Şöyle ki, bunlar yalnızca emperyalizme karşı çıkmakla yetinmişler, fakat aynı zamanda yerli egemen sınıfların silahlanma çabalarına ve isteklerine karşı çıkmamışlardır. Devletin asli fonksiyonunu kavrayamaktan kaynaklanan bu tavır sonucunda bunların büyük çoğunluğu egemen sınıfların sözcüleriyle birlikte, silahlanmayı, «ulusal silah sanayi»nin kurulmasını savunur olmuşlardır. Bir kısmı ise bu konuyu susarak geçiştirmeyi yeğ tutarak aynı yanlış tavra düşmüşlerdir.

Burada mesele açıktır. Kim silahlanmadan yana ise, o halkın çıkarlarını savunmuyor demektir. Burjuvazi iktidarda olduğu sürece, halktan toplanan vergilerin silah almaya yada yapmaya harcanması, bu silahlar emperyalizme karşı kullanılmayacağı için, halkın zararındadır. Bu işsizliğin ve enflasyonun, hayat pahalılığının artması demektir. Ülkemizde savunma harcamaları zaten çok yüksektir. Bu alana daha fazla fon ayrılması, halkın ezilmesini daha da artıracaktır.

«Ulusal savaş sanayi» meselesinin içyüzü ve egemen sınıflar ile emperyalizmin buradaki çıkarları İLKE'nin geçen sayısında incelenmiştir. Burada bu kadarını belirtmekle yetiniyoruz. (2)

Gerçek demokrat ve yurtseverlerin görevi, milliyetçiliğin ve şovenizmin tortularından arınarak «ulusal» olsun olmasın, egemen sınıfların silahlanmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü o silahlar zamanı geldiğinde halka karşı kullanılmak için de yapılıyor.

Sosyalistlerin Tavrı:

İşçi sınıfı sosyalistleri askeri yardım konusunun gündeme gelmesinden beri bu konuda tutarlı bir tavır takınmışlar, bu durumu anti emperyalist bilinçlenmenin gelişmesinde olumlu bir şekilde kullanmaya çalışmışlar, ve yardımın kesilmesinden halkımızın sevinç duyması gerektiğini belirtmişlerdir.

Olaylar sosyalistlerin yıllardır savundukları görüşlerin, doğruluğunu ülkemizin emperyalizme bağımlı olduğu gerçeğini, bir kere daha is-

patlamış ve bu görüşün halkımız tarafından kavranmasının hızını artırmıştır.

Olaylar aynı zamanda emperyalizmin içinde bulunduğu krizin derinliğini, kendine bağımlı bir ülkeyi bile tutarlı bir şekilde yönetemediğini de göstermiştir. Türkiye egemen sınıflarına emperyalist yardımın kesilmesi sosyalist sistemin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin birleşik anti emperyalist mücadelesinin somut ve mevzii bir başarısıdır.

(1) Bu ikinciler ve her türlü toplumsal gelişmeyi emperyalizmin ya da egemen sınıfların oyunu, tezgâhi, provokasyonu şeklinde yorumlama eğiliminde olanlara şunu hatırlatmak isteriz ki, bütün sınıfları ve sözcülerini kuklalar gibi oynatabilecek ve her girişimi bir oyun şeklinde örgütleyebilecek güce sahip bir emperyalizmin, bu oyunlarla uğraşmaya hiç de ihtiyacı kalmaz, her sorununu bu gücünü kullanarak pekâlâ doğrudan çözer.

(2) Yerli egemen sınıflar tarafından çeşitli araçlarla propagandası yapılan «ulusal savaş sanayi» kurulması meselesi, bizlere bir gerçeği daha göstermiştir. Bu da, yıllardan beri Türkiye de egemen üretim ilişkisinin kapitalizm olduğunu göremiyen bazı «sol» çevrelerin ne kadar yanıldığıdır. Şöyle ki, silâh sanayi, hangi şartlar altında olursa olsun, doğrudan kapitalist ekonominin işleyişiyle ilgilidir. Silâhların kullanım değerlerinin üretilmesi yanında (yani tahripkâr araçlar elde etme amacının yanında) silâh üretilmesine geçilmesinin başka bir gerekli nedeni de, sanayiye ek talep yaratarak, buhranların yıkıcı gücünü azaltmayı denemektir. Şimdi yerli egemen sınıflar şu veya bu görünüm altında silâh sanayi kurmak istiyorlarsa ve bunda alaşıyorlarsa, bu, ülke ekonomisinin buna gerek duyduğu demektir. Ve ancak anarşik bir kapitalist üretim ilişkisi, bu gibi malların, yani ne tüketim malı ne de üretim malı olan malların, üretilmesini gerektirir.

«Yarı feodal üretim ilişkilerinin egemenliği» iddialarının geçersizliği bu somut olayla bir kere daha ispatlanmıyor mu?

20 Şubat 1975

● Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Yunanistan tarafından Konsey gündemine getirilen Kıbrıs sorununu görüşmeye başladı. Güvenlik Konseyinde konuşan Rum temsilcisi Klerides «Adadaki yabancı güçlerin çekilmesi için tarih saptanmalıdır» dedi. Kıbrıs Türk Yönetimini temsil eden Vedat Çelik ise «Klerides'in bütün ada halkı adına konuşamayacağını» ileri sürdü.

● Gaziantep'te yıllardır devam eden toprak uyuşmazlığı yeniden alevlendi. 200'e Yakın köylü ile araziye el koyan ünlü toprak ağalarından Ocak ailesine bağlı silâhlı adamlar arasındaki çatışmada bir kişi öldü, 5 kişi yaralandı.

● Emperyalist ülkelerin, petrol üreten ülkelere karşı örgütlenmek amacıyla kurdukları Dünya Enerji Ajansına, Türkiye'nin de girmesini sağlayacak olan Hükümet Kararnamesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Erhan Işıl tarafından imzalanmadı. Işıl, Dünya Enerji Ajansına girmemiz halinde özellikle petrol üreten Arap ülkeleri ile ilişkilerimizin ciddi şekilde zedeleneceğini söyledi.

● Aydınlık Dergisi'nin Ankara'da basımı, başka yerde basılsa dahi Ankara il sınırları içine sokulması, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yasaklandı.

● Töb - Der toplantılarına faşistler tarafından yapılan saldırılardan

sonra Muş'ta terörün devam ettiğini bildiren 35 öğretmen çeşitli araçlarla Ankara'ya geldiler ve «Muş'ta can güvenliğimiz yoktur» diyerek başka illere atanmalarını istediler.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, Genel İş Sendikasının, İETT işyerlerinde sürdürdüğü grevleri, «halkın seyahat özgürlüğünü kısıtladığı» gerekçesiyle yasakladı.

Ecevit'in CHP Küçük Kurultay konuşmasından bir bölüm

İLKE

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, 21 Şubat Cuma günü, olağanüstü toplanan Küçük Kurultay'da üç saat süren bir konuşma yaptı. 16 Şubat günü Töb-Der toplantıları bahane edilerek gerçekleştirilen faşist saldırılarla ilgili olarak toplanan Küçük Kurultay'daki konuşmasında Ecevit önce Milliyetçi Cephe partilerini suçladı ve saldırıların «tek merkezden» idare edildiğini söyledi. Saldırıların «etnik farklılıkların» ve «mezhep ayrılıklarının» yaygın olduğu illerde yoğunlaştırıldığını da söyleyen Ecevit konuşmasının son bölümünde Türkiye'de «CHP dışındaki sol» ile ilgili görüşlerini ve dolaylı olarak «anti-faşist güçbirliğine» ilişkin tavrını açıkladı.

Anti-faşist güçbirliğinin, Türkiye'de demokrasiyi savunan bütün güçlerin mücadele gündeminin birinci maddesinde yer aldığı bu günlerde CHP Genel Başkanının konuşmasının bu bölümünü, CHP'nin demokrasi ve «cephe» anlayışını, sosyal demokrat çizginin, CHP'deki yansımaları ortaya koyan bir «belge» niteliği taşımasından dolayı aynen yayınıyoruz :

«Özgürlük önündeki bütün sınırları tek başına iktidar olur olmaz kaldıracamız, herkes düşünceleriyle olduğu gibi halkın önünde boyunu gösterecek ve boyunun ölçüsünü demokratik anlamda alacaktır. Bunu açık söylüyorum. Bunun ötesindeki bir yardımı, bizim dışımızdaki hiç bir sol kuruluş bizden beklemesin. Bizimle beraber çalışmak isteyen, bizim inançlarımızı içtenlikle benimser, saflarımıza katılır, bizimle beraber çalışır. Bu kimselerin geçmişini de karıştırmaya gereğini duymuyoruz. Aydınların da değişebileceğini kabul edebiliriz. Ama hem CHP'nin doğrultusunu beğenmeyecek, CHP'nin halka verdiği önemi yani halkı küçümseyecek, hem CHP'nin ilericiliğini hafife alacak, solculuğunu yozlaşmış bulacak, ondan sonra da gel benimle cephe birliği yap, benimle işbirliği yap, benim eylemlerimi destekle diyecek. Şu sırada böyle çağrılar aldığımız için söylemiyorum. Alabiliriz diye söylüyorum. Aslında örgütümüzün önünde yapılmasına gerek olmayan, ihtiyaç olmayan bir uyarı olarak her ihtimale karşı söylüyorum. Biz böyle çağrılara uymayacağız, uyamayacağız..»

Demokratik sol anlayışımızdan kuşkuya düşmeniz kendi kendimize karşı haksızlık olur. Türkiye için tek geçerli sol'un bizim CHP'ce benimsenen ve halkla birlikte oluşturulan demokratik sol olduğu en sert olayların, en zor sınavların içinde kalıplanmıştır. Bizim Türk toplumunun koşulları içinde halkla birlikte hatta halktan esinlenerek oluşturduğumuz bazı düşüncelerle, kavramlarla alay eden solcular olduğunu biliyoruz. Bizi hayalperest bulanlar olduğunu biliyoruz. Bizim halk sektörü kavramımızı hafife alanları biliyoruz. Halk sektörünü, biz uydurmadık, biz doğurmadık. Halk sektörü Türkiye'de halkın içinde doğuş halindedir. Biz onun adını koyduk.

Bizi kendimizden kuşkuya düşürmek, sevk etmek isteyenlerin oyunlarına bugüne kadar gelmediğimiz gibi bundan sonra da gelmeyeceğiz. Yeni bir çetin mücadele aşamasının eşliğindeyken bunları bir kez daha bütün açıklığıyla belirtmekte yarar görüyorum.

Bizi yeterince devrimci bulmayanlar var. Fakat bizim değişimize göre devrimcilik aklın kaç karış havada olduğuna göre ölçülmez. Devrimcilik ayağın yere ne kadar sağlam bastığına göre ölçülür. Ayağını bastığı yerde tutunamayan, kayan, kafasını taş çarpan insanların kafalarında ne kadar devrimci fikirler olursa olsun, bir pratik değer taşımaz.

Toplum gerçeklerinden kopup giden düşüncelerle devrim yapılmaz. Devrim ancak toplum gerçeklerine, belli bir toplumun gerçeklerine dayanan düşüncelerle yapılır. Halktan kopup giden düşüncelerle devrim yapılmaz. Halktan kopup giden devrimcilerle ancak devrimcilik oynanır. Biz devrimcilik oynamıyoruz. Biz devrim yapıyoruz. Onun içindir tutucuların bizden ürküğü. Bizim devrimciliğimizin gerçekliğini ve geçerliliğini bizim dışımızdaki bazı devrimcilerden daha iyi anlayabildikleri içindir ki, Türkiye'deki bazı egemen güçler, tutucu güçler CHP'den böylesine ürker duruma gelmişlerdir. Bizim halkın anlamayacağı parlak sözlerimiz yoktur. **Bizim dışımızdaki bazı devrimci çevrelerin dergilerini okuyorum, okumaya çalışıyorum, iyi kötü okur yazar bir insanım.. Anlamakta zorluk çekiyorum..**

Bazen onları toplum içinde konuşmalar yaparken dinledim. Daha ağızlarından çıkan ilk cümlelerle halktan koptuklarını gördüm. Biz halkın diliyle konuşacağız, halkla birlikte düşüneceğiz. Bunu da küçümsemeğe kimsenin hakkı yoktur. Çünkü Türk halkı çok akıllı bir halktır. Türk halkı gelişmişlik düzeyinin çok daha ötesinde bir halktır. Bu halkın anlayamadığı sözlerin anlaşılmaya değer tarafı yok demektir.

Çetin bir mücadele dönemine giriyoruz. Kışkırtmalar ortamına giriyoruz. Onun için kimse kusurumuza bakmasın, biz bu mücadeleyi kendi başımıza yürüteceğiz. **Bu mücadelemizin sonunda Türkiye'ye gelecek gerçek anlamda özgürlükçü demokratik rejimi sağlam, bir daha bugünkü bunalımlara düşmeyecek kadar sağlam bir demokratik rejimi içtenlikle isteyenler varsa onlardan bir tek yardım isteyeceğiz. Gölge etmesinler, bizlere ayak bağı olmasınlar. Kendilerine minnettar oluruz.»**

● Milliyetçi Cephe partileri, genel başkanlar düzeyinde bir toplantı yaptılar ve seçimlere ortak liste ile girilmesini sağlayacak bir kanun teklifi hazırlama konusunda anlaştılar. Kanun teklifinin hazırlanması için bir teknik komite kuruldu. Milliyetçi Cephe'nin, teklifin kanunlaşması halinde, seçime 15 ilde ortak listelerle gireceği bildiriliyor.

● 16 Şubat Pazartesi günü sekiz ilde patlak veren Töb - Der olayları ile ilgili olarak tutuklananların sayısı 86'ya çıktı. Ancak Tokat MHP il başkanı dışında, tutuklananların

gerçek sorumlular olmadığı, sadece olaylara karışanlar olduğu ileri sürüldü. Bu arada Töb - Der'in ve Ülkü Ocakları'nın bütün yurttaki şubelerinde Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı ile arama yapıldı.

● CHP'nin son olaylar dolayısıyla toplantıya çağırdığı Küçük Kurultay'da Ecevit üç saat süren bir konuşma yaptı. CHP Genel Başkanı, konuşmasında, CHP dışındaki Sol'u da ağır bir şekilde eleştirdi ve «hiç bir şekilde, CHP dışındaki solla güç ve işbirliğine gidilmeyeceğini» söyledi.

TÜSTAV

AYLIK
SOSYALİST KÜLTÜR
DERGİSİ

Birikim

- "karar" adlı oyundan şiirler
bertolt brecht
- toplumcu ve gerçekçi bir sinema
sanatı için teorik alanın gözden
geçirilmesi amacıyla ilk notlar
onat kutlar
- latin amerika'da feodalizm
ve kapitalizm
ernesto laclau
- ernesto laclau'nun yazısı ve
„geri bıraktırlmış ülke modeli”
sorunu
- 1968 mayıs olayları üzerine
bir mektup
louis althusser
- değişen dünya içinde öğrenci
olayları
ömer laçiner
- üniversitelerde devrimci gençlik
sorunu
murat belge
- deęinmeler/kültür olayları/sanat
olayları/kitaplar/filimler
dergiler

1. SAYI ÇIKTI